

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת שמות תשפ"ב

היכל הקודש קרית ברסלב ליבערטי
Heichal Hakodesh Kiryas Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש בארא פארק
Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

היכל הקודש וויליאמסבורג
Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי
Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

**היכל הקודש ברסלב
בלומינג גראוו**
Heichal Hakodesh
Blooming Grove
24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
1-845-238-0804

נדפס ע"י קרן הדפסה היכל הקודש
181 Huschke Rd. Liberty, NY 12747
718-387-2691

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

**חיוזק פאר די
אידישע שטוב**
212-444-9169

**קול
ברסלב**
212-444-9191

מגילה נקראת - פרק ראשון דף ז עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" קבז רש"י

1 לבסוף בקעות בני' - ודור השנייה, שלחה להם - בשנה שנייה לקובנה עליהם חובה.
 2 בקעוני - ליום טוב, ולקרייה, לזוית לו לשם. קנאה את מעוררת עליו - שיאמרו
 3 האומות שאנו ממחלים להוסיף מפלות. קנא בני כותבה - ושם דור ראון מה שארע
 4 להם על ידי שמואל. רב ורב חנינא ורבי יוחנן ורב חביבא מתני - הא דאמרין לקמן.

5 בנולח סדר מואל - שהתורה שם וגו זה של
 6 ארבע הנשים הללו הלופי רבי יוחנן ומבניסין
 7 רבי יוחנן. שלישים - בשלשה מקומות של ילו
 8 לחזירי מלכות בענין ענין בנפ"א זאלה שמות
 9 ובמשנה תורה ובספר שמואל א (טו) ודוד
 10 שאמר שלמה ברבר ששילשתי או אתה רשאי
 11 לרבע. וזה מה שכתוב כאן ובמשנה תורה -
 12 דכל מה שכתוב בתורה קורא כתב אחר.
 13 מטפאה את הדיים - כשאר ספרים. דאמר
 14 ביביציאה השבת' (א) גנורו רבא לטנא
 15 את הדיים לתרומה, ומחלוקת בית שמאי ובית
 16 הלל היא. וזה דאמר רבי יוחנן - דאמר
 17 לעיל: זאת - מה שכתוב בתורה, "וכרין -
 18 מה שכתוב במשנה תורה, "בספר" - מה
 19 שכתוב בגביאים. אבל במגילה לא ניתנה
 20 ליכתב, אלא לגרסיה על פה ולקרותה. וזה
 21 כבר נאמר ורבי בי - וקחלת קבר האמרי

1 "השנית", ואינטרדיד למוכתב "בכל שנה ושנה". דאי
 2 מ"בכל שנה ושנה", הנה אמינא כי קלשין. קא משמע
 3 קן: "השנית". ואי אשמועינן "השנית", הנה אמינא
 4 בתחילה בראשון ובשני. קא משמע קן: "בכל שנה
 5 ושנה". ורבי אלעזר ברבי יוסי, האי "השנית" מאי
 6 עביד ליה? - מיבעי ליה לכרדי שמואל בר יהודה,
 7 דאמר רב שמואל בר יהודה: בתחילה קבעיה בששין,
 8 ולבסוף בכל העולם פולו. אמר רב שמואל בר
 9 יהודה: שלחה להם אסתר לחקמים: בקעוני לדורות!
 10 שלחו לה: קנאה את מעוררת עליו לבן האומות.
 11 שלחה להם: קבר בתובה אני על דברי חכמים למלכי
 12 מין ופסרם. רב ורב חנינא ורבי יוחנן ורב תיבאי
 13 מנינן. בבבליה סדר מעיד כל פי האי וזנא הלופי
 14 רבי יוחנן ומעיל רבי יוחנן: שלחה להם אסתר
 15 לחקמים: פתבגני לדורות. שלחו לה: "הלא כתבתי
 16 קד שלשים" - שלישים ולא רבעים. עד שפצאו לו
 17 מקרא כתוב בתורה: "כתב את זכרון בספר". "כתב
 18 ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" -
 19 מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 20 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן; "וכרין" - מה

1 נאמרה לקרות ולא לכתוב - משמע דסבר דמתור לקרותה על פה. וקשה: דחייב פליג
 2 על סתם משנה דלקמן דפרק שני (זא,ו). דתי: קראה על פה לא יצאו ורב נמי
 3 דוא דאמר לקמן דף ט"ט) שערך לכותבה לתורתה בגידין, ור' יוחנן נמי ואמר (שם,ו) דאם
 4 קראה בין הכותבים לא יצאו לכר נראה לפרש, וזה דאקמא לא ניתנה ליכתב ברוח הקודש,
 5 אבל הדרגתו ניתנה ליכתב ולקרות. ואמרי שקשיא:
 6 דהא אמרין בפרק "השנייה" במסכת יומא
 7 (במא): נמשלה אסתר לאלה השחר, מה שחר
 8 סוף חוללה - אף אסתר כותבה לתורה בגידין, ור' יוחנן נמי ואמר (שם,ו) דאם
 9 איבא מנכוח ומשנה נתון ליכתב קאמר. ופריך:
 10 הניחא למאן דאמר נתון ליכתב, אלא למאן
 11 דאמר לא נתון ליכתב - מאי אכא דלמרו ואן
 12 לומר דהא דניתן ליכתב מדרבנן קרי מביה דאם
 13 כן הדרא קשיין לדוכתי - הנה איבא מנכוח
 14 שנתנה לכותב מדרבנן בגמלה תענית וחייך
 15 הרב רבנו אלחנן: דכתיבה דגמלה מנתיא טפי,
 16 דהא צריכה גיזין ושרטוט, וכמה דברים דלא
 17 צריכי בגמלה תענית.

18 לכולהו איבא פירכא בר מרשומאל - וקשה
 19 דלשמואל ואן ליבא פירכא: דהא
 20 רבא עפיה דהא דאמר פרק דרבי עקיבא (שבת
 21 פ"א, ושב) נבאנא מדרבא בר אבוי (ירושלמי) סבולו
 22 שנת בניא אחשוורוש אלמנא דאינטרדיד קרא
 23 לדרשא אחרינא ושל לומר. דלא חשב האי
 24 פירכא, דהא שפיר שמעתי מניה חרתי; ולא דמי
 25 האי פירכא לשאר פירכות. דאמר, דסתר סברתם
 26 למיך.
 27 ורב נחמן אמר מרבא וזכרם לא יסוף מורעם -
 28 דברישא דקרא לא חיונין אלא הדידים
 29 שבאותו הדור.

דלא

1 שכתוב במשנה תורה; "בספר" - מה שכתוב בגביאים, דברי רבי יהושע. רבי אלעזר המודיע
 2 אומר: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים;
 3 "בספר" - מה שכתוב במגילה. אמר רב יהודה אמר שמואל: אסתר אינה מטפאה את
 4 הדיים. למיקרא דסבר שמואל אסתר לאו ברוח הקודש נאמרה? והאמר שמואל: אסתר
 5 ברוח הקודש נאמרה; נאמרה לקרות ולא נאמרה ליכתוב. מיתבי: רבי מאיר אומר: קהלת
 6 אינו מטפא את הדיים, ומחלוקת בשיר השירים. רבי יוסי אומר: שיר השירים מטפא את
 7 הדיים, ומחלוקת בקהלת. רבי שמעון אומר: קהלת מקולי בית שמאי ומחזרי בית הלל,
 8 אבל רוח ושב השירים ואסתר - מטפאין את הדיים! הוא דאמר ברבי יהושע, תניא, רבי
 9 שמעון בן גמלי אומר: קהלת אינו מטפא את הדיים, מפני שהקמתו של שלמה הוא.
 10 אמרו לו: וכי זו כלבד אמר? והלא כבר נאמר: "וידבר שלשת אלפים משל", ואומר:
 11 "אל תוסף על דבריו", מאי ואומר? וכי תיבא: מימר - טובא אמר, דאי בעי - איכתבי,
 12 דאי בעי לא איכתוב, הא שמעו: "אל תוסף על דבריו". תניא, רבי אלעזר אומר: אסתר
 13 ברוח הקודש נאמרה, שצאמר: "ויאמר ה'מן לבנו". רבי עקיבא אומר: אסתר ברוח הקודש

30 בלבו אל רוח הקודש נגלה עליהם. ורבי
 31 חזירי מלכודי - מי גלה לוח לוח הקודש שרד
 32 עליו, וכתוב לא שלחו את ידם - היאך ידע מה
 33 עשו דרוביהם. פסח ואמר טובא - יביאו
 34 לכותב חרתי, דערעתא דנפשי קאמר. שנת
 35 מינה ואת היתה בלבו. דנפתי לו באשתי -
 36 ודיו אומרים בפייה: זו ששלח הוא. דרבי חימי
 37 בר אבא - לקמן בפירקין. פיתבין שורד -
 38 שלוחים שלחו להם למרדכי ואסתר שלא נגעו
 39 ברוח של ידע למעל. לא יעברו - מני ענד
 40 את התענית בנית - מיני מעינים. שתי מנות
 41 לאיש אחד - דכתיב ושמלחו מנות איש
 42 להעדו - שתי מנות לאדם אחד. רמתנת
 43 לאבינים - שתי מנות לשני בני אדם. רבי
 44 לכל אחד ואחד מנות אחת. דהא אבינים נמי
 45 חרתי משמע. ענלא הילתא - שליש לכתן.
 46 הוי

34 נאמרה, שצאמר: "ותתי אסתר משאת הן בעיני כל ראתי". רבי מאיר אומר: אסתר ברוח הקודש נאמרה, שצאמר: "וידוע הדבר
 35 למרדכי". רבי יוסי בן דורמסקות אומר: אסתר ברוח הקודש נאמרה, שצאמר: "בכנה לא שלחו את ידם". אמר שמואל: אי
 36 הואי התם הוה אמינא מלחא דערפא מכוליה, שצאמר: "קימו וקבלו" - קימו למעלה מה שקיבלו למטה. אמר רבא: בלחיה
 37 אית להו פירקא, לבר משמואל דלית ליה פירקא. דרבי אלעזר - בברא הוא, דלא הוה איניש לחשיב למלכא פוניהו, והאי ביה
 38 קא מפשי טובא אמר - אדעתיה דנפשיה קאמר. דרבי עקיבא - דלמא כרבי אלעזר, דאמר: מלמא שדל אחר ואחר דברתה
 39 לו כפאוניהו. ורבי רבאי - דלמא כרבי תיא בר אבא, דאמר: בנתן ותרש שני טרשיים היו. והא דרבי יוסי בן דורמסקות
 40 - דלמא פריסתקי שרוד. דשמואל ודאי לית ליה פירכא. אמר רבינא: היינו דאמרי אינשי: טבא דהא פלפלתא חרפתא ממלי
 41 צני קרי. רב יוסף אמר מרבא: "ויני הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים". רב נחמן בר יצחק אומר מרבא: "והקדים לא
 42 יסוף מן העם", ונאמנות לאבינים. תני רב יוסף: "ונשלחה מנות איש לערעו" - שתי מנות לאיש אחר; ונאמנות לאבינים
 43 - שתי מנות לשני בני אדם. רבי יהודה נשיאה שרד ליה לרבי אושעיא אבמא דעינלא תלתא וגרפא דחמרא. שלח ליה:

21 שכתוב במשנה תורה; "בספר" - מה שכתוב בגביאים, דברי רבי יהושע. רבי אלעזר המודיע
 22 אומר: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים;
 23 "בספר" - מה שכתוב במגילה. אמר רב יהודה אמר שמואל: אסתר אינה מטפאה את
 24 הדיים. למיקרא דסבר שמואל אסתר לאו ברוח הקודש נאמרה? והאמר שמואל: אסתר
 25 ברוח הקודש נאמרה; נאמרה לקרות ולא נאמרה ליכתוב. מיתבי: רבי מאיר אומר: קהלת
 26 אינו מטפא את הדיים, ומחלוקת בשיר השירים. רבי יוסי אומר: שיר השירים מטפא את
 27 הדיים, ומחלוקת בקהלת. רבי שמעון אומר: קהלת מקולי בית שמאי ומחזרי בית הלל,
 28 אבל רוח ושב השירים ואסתר - מטפאין את הדיים! הוא דאמר ברבי יהושע, תניא, רבי
 29 שמעון בן גמלי אומר: קהלת אינו מטפא את הדיים, מפני שהקמתו של שלמה הוא.
 30 אמרו לו: וכי זו כלבד אמר? והלא כבר נאמר: "וידבר שלשת אלפים משל", ואומר:
 31 "אל תוסף על דבריו", מאי ואומר? וכי תיבא: מימר - טובא אמר, דאי בעי - איכתבי,
 32 דאי בעי לא איכתוב, הא שמעו: "אל תוסף על דבריו". תניא, רבי אלעזר אומר: אסתר
 33 ברוח הקודש נאמרה, שצאמר: "ויאמר ה'מן לבנו". רבי עקיבא אומר: אסתר ברוח הקודש

44 לכתוב את השם של שמואל בר יהודה, אמר רב שמואל בר יהודה: שלחה להם אסתר לחקמים: בקעוני לדורות!
 45 שלחו לה: קנאה את מעוררת עליו לבן האומות. שלחה להם: קבר בתובה אני על דברי חכמים למלכי
 46 מין ופסרם. רב ורב חנינא ורבי יוחנן ורב תיבאי מנינן. בבבליה סדר מעיד כל פי האי וזנא הלופי רבי יוחנן ומעיל רבי יוחנן:
 47 שלחה להם אסתר לחקמים: פתבגני לדורות. שלחו לה: "הלא כתבתי קד שלשים" - שלישים ולא רבעים. עד שפצאו לו
 48 מקרא כתוב בתורה: "כתב את זכרון בספר". "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים,
 49 "בספר" - מה שכתוב במגילה. כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 50 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 51 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 52 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 53 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 54 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 55 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 56 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 57 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 58 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 59 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 60 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.

44 לכתוב את השם של שמואל בר יהודה, אמר רב שמואל בר יהודה: שלחה להם אסתר לחקמים: בקעוני לדורות!
 45 שלחו לה: קנאה את מעוררת עליו לבן האומות. שלחה להם: קבר בתובה אני על דברי חכמים למלכי
 46 מין ופסרם. רב ורב חנינא ורבי יוחנן ורב תיבאי מנינן. בבבליה סדר מעיד כל פי האי וזנא הלופי רבי יוחנן ומעיל רבי יוחנן:
 47 שלחה להם אסתר לחקמים: פתבגני לדורות. שלחו לה: "הלא כתבתי קד שלשים" - שלישים ולא רבעים. עד שפצאו לו
 48 מקרא כתוב בתורה: "כתב את זכרון בספר". "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים,
 49 "בספר" - מה שכתוב במגילה. כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 50 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 51 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 52 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 53 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 54 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 55 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 56 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 57 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 58 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 59 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.
 60 כתנאי: "כתב ואת" - מה שכתוב כאן ובמשנה תורה; "וכרין" - מה שכתוב בגביאים, "בספר" - מה שכתוב במגילה.

קיימת

1 דלא א"ר בין ארור ומנן לברוך מרדכי – ובירושלמי: ארורה ורש ברובה אסור, ארורים
2 כל הרעשים מרובים כל החרורים.
3 א"ר בין יום טוב לשבת – ע"ך לומר דרבי פירשהו: אין שום מלאכה אסורה לשבת שלא
4 חתא אסורה ליום טוב אלא אכיל נפש בלבד, אבל שאר חלוקים שי ביניהן, שזה
5 בספקיה ויהי בלא.

6 כנא' במבוכשירי שאי אפשר לעשות מבערב יום
7 טוב – משמע מרלא פליגי אלא במבוכשירי
8 מכלל דגוף ומאכל שרי לעשות ביום טוב, ואף על
9 גב דאפשר לעשות מערב יום טוב, ומרדכי הוידד
10 נשמע לרבנן, דהא לא פליגי עליה אלא
11 במבוכשירי, ואם כן קשיא, דאמר בפרק 'המצניע'
12 (שבת ע"ג א) ושם: החילק והמגנן והמבוכי
13 החרודה חלות דרש, בשבת – חייב תעתי, חו"י
14 ביום טוב – ולקח את הארבעים, אף על גב דרבי
15 אוכל נפש, ואפילו לרבנן דאמרי ההם אתר זה
16 ואחר זה אין בו אלא משום שבת, מכל מקום
17 מרוד דהכא דאיכא אב מלאכה דלוקח ורש לומר:
18 דרואי אוכל נפש המתקלקל אם עושה מאתמול
19 – מותר לעשות ביום טוב, אבל אוכל נפש ורדף
20 טפי כשהוא עשוי מאתמול, כגון האב
21 ד'המצניע' – אסור לעשות ביום טוב, ולא
22 מבוכשירי, דלא מתקלקל כשעושה מאתמול –
23 ברא דרבי שי חלקו [בין] דהכא דאפשר ללא
24 אפשר.

25 חייבי כריתות בכלל היו – פירוש הקנטור:
26 בכלל יבצורו ונפשות העושות – וקשה:
27 דאם כן היו להי למעשה אחרות בכלל היתה
28 כלומר בכלל ונברוהו הנפשות, ולא היה לה לכתוב
29 ברתו בה ורש לומר דרבי פירשהו: חייבי כריתות
30 בכלל היו, פירשהו: בכלל המלקות, דבכל אתר
31 ואחר שי לאו, ולמה יצאת ברת באחרות בלא
32 לא, שרדי הכרת לא אינטרן, שרדי היתה
33 בכלל ונברוהו, אלא דרבי יצתה לדעה כבדת.
34 ומעיה נגמר לכל הארורים, כדן דבר שיהא בכלל
אלא

25 במעונות פורים. אמר ליה: ולא הוה אפשר למיכלה באורחא. אמר ליה: לא שמעו ליה
26 לגר הא דאמר רבא: מעונות פורים שאכלה פליגה לא יצא די חובתו? אמר ליה: אמר
27 רבא חכי? אמר ליה: אין, תנא מצינה ארבעין וימינו וימי ליה כמאן דמנח בסיכוי. משנה
28 אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד. גמרא! הא לענין מבכשירי אוכל נפש, רבי
29 זוהי, שוין, מתניתין דלא פריגי הוידד. דתניא: אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש. רבי
30 הוידד תמיד אף מבכשירי אוכל נפש. מאי טעמא דתנא? קמאי? אמר קרא: "הוא" – ולא
31 מבכשירי. ורבי הוידד אמר: "לכם" – לכם לכל צורכיכם. ואדך נמי הכתיב: "לכם"! לכם
32 ולא לגוים, לכם ולא ללבלבים. ואדך נמי הא כתיב: "הוא" וכתבי "לכם".
33 כנא' במבכשירי שאפשר לעשותו מערב יום טוב; קאן במבכשירי שאי אפשר לעשותו מערב
34 יום טוב. משנה אין בין שבת ליום הכפורים אלא שנה, ודונו בידי אדם זוהי, ודונו בקרת.
35 גמרא! הא לענין משלומין זהו זה שוין, מני מתניתין? רבי נחויאן בן הקנה היא, דתניא
36 רבי נחויאן בן הקנה היה עושה את יום הכפורים בשבת לתשלומין, מה שבת מתחייב
37 נגפשו ופמור מן התשלומין, אף יום הכפורים מתחייב נגפשו ופמור מן התשלומין. ג'ן תרם:
38 כל חייבי כריתות שאלו נגפשו מורי כריתות, שגמרי: 'ונקלה ארור לעניו' – פ'ון שאלה
39 הרי הוא פאדור, דבר רבי הגנהו בן גמליאל. אמר רבי יוחנן: הלוקח עניו הכבדו על רבי
40 הגנהו בן גמליאל. אמר רבא: אמרי פי רב, תניא: אין בין יום הכפורים לשבת אלא שנה,
41 ודונו בידי אדם זוהי, ודונו בהקרת, ואם איתא אדי ואדי בידי אדם היא! אמר רב נחמן:

42 הא מני? רבי יצחק היא דאמר: מלקות כריתות ליפא. דתניא: רבי יצחק אומר: חייבי כריתות בכלל היו, ולמה יצאת
43 ברת פאחרות? לדעה כבדת ולא במלקות. רב אשי אמר: אפילו מימא רבנן. הו עיקר ודונו בידי אדם; והו עיקר ודונו בהקרת.
משנה

1 הכי גרסין: קיימת בני דבינו ומשלוש פנות – דהא תרי מנות איכא. הדר שאל ליה אהו
2 – לא גרסין ליה הכא, ספקא – שק מלא תמרים. דאבשונא – שנתייבוו החטים בתור
3 בעדן ברמל, וקמח שלהן מוחק לעולם. דאבשונא – אביר ליה אביר – לרבת, השתא
4 אביר מיר – עבשו יאמר מיר עלך. אי חקלאה פלמא לחווי דיקלא במציאת לא ברת
5 – הסל, שדה רגיל לחולץ בעדן בן חור
6 ומאכל לבדמהו, לא יוריד עתה מראש. כך
7 אתה, נעשת מיר וראש בפוכמריה ואיקר
8 שורלו לא אלא דברים המצויין לכל. חוליא –
9 מתוקא. בי נפק מבי מר – כשצנאני מנת
10 אחווי, רבה, לילך לבית אבא מיר בר מר הייתי
11 שבע, עתה – קטרות של מני מאכל. דאיבסיא
12 לצעא כתראי – הייתי חפץ לבוס הקערה
13 אחריי, ללא אביהי שלא כורבה כרסא כרסא
14 לכפיטא אביח – רוח חיה לרבר
15 המתוק בתוך תמיעים, מחלפי סעודתייהו – זה
16 אוכל עם זה בפורים של שנה זו, ובשנה סועד
17 חבר עמו. לאבפוי – להשחרר בין, ואיכפוס
18 – נשחררו, ננה ולא אתר רבנן – ארור הויב
19 ולא באו התלמידים לבית המדרש.
20 משנה אין בין יום טוב לשבת – לדווח
21 מותר להמליץ ביום טוב מה אסור בשבת
22 אבל לענון ועושין – שי הרבה, שזה בספקיה
23 ובכרת, וזה בלא גירא. גמרא! זה זה שוין
24 אסורין כיום טוב בשבת, שפשי – כגון סבין
25 שנפנס מערב יום טוב, שאי אפשר – כגון סבין
26 שנפנסו ביום טוב משני בידי אדם – שי בה
27 מותר ברת דין, גמרא אף יו הכפורים מתחייב
28 נגפשו – דאיסור כרת כמיתה בית דין דמי.
29 ופמורים ושלם – אם חולץ עניו של חברו
30 ביום הכפורים, שאין תשלומין אצל חוב מיתה
31 שגמרי, רוחי יהי אסון עש נפש (שמות כא)
32 הא אם יהי אסון – לא יעשה כל חייבי
33 כריתות שלקי – שחרורו בתוך עדים על לאו
34 שעמו כרת, ולקח בבית דין, לדונו מיר כריתות
35 – שוב אין בית דין של מעלה נפרעין, תניא –
36 לחלוץ, ואם איתא – דנפסור, אידי ואידי בידי
37 אדם הוא, אף ביום הכפורים על מלקות על לאו
38 שבו, ובית דין פטרין אותו מכתת, אפרי רב נחמן
39 – לשלם אינו חלוקין על חבירו, הוא דקמני
40 דאין דונו בידי אדם, ואם מני יו יצחק חיא –
41 דאמר במסכת מכות דאין מלקין בלאו הניתן
42 לאוהרת כרת, אפילו הותרו בו למלקות, וילקי
43 טעמהו מהאי קרא. כל חייבי כריתות –
44 עריות, הוא, בכלל יבצורו ונפשות העושות; וגי
45 כרת בשבת פרישת עריות (ויקרא יח) לפי יצאת
46 כרת מאחורי – דכתיב בקדושיה תדור; ואיש
47 כי יקח את אחותו וגי, לדונו כבדת לא
48 בפלקות – אם החרו בתן, ואף על גב דגדה נמי
49 נענית באותה פרישה – לרבר שנתחור בה
50 נענית, להשאר. אפילו יצאת רבני אמי –
51 דאמרי מלקות אצל כרת, ואפילו הכא ליכא
52 למלקת מינה שחוקק על רבי גמתי, חובי קאמר
53 מתניתין; שבת עיקר חוקק דונו בידי אדם, מה
54 עיקר חוקק דונו בהקרת, מידה, אם החרו בו
55 ולקח – מיפטר.

מגילה נקראת - פרק ראשון דף פ עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" קלא רש"י

1 **משנה** אין בין המודר תנא - מודר תנא תמור ממודר מאכל דריסת התל -
 2 שומדור תנא תמור ממודר מאכל מותר. וכלים שאין עושין בהן אוכל
 3 נפש - מותר להשליט למודר מאכל. ודוקא במקום שאין משכירין כיוצא בהן, אבל
 4 במקום שמשכירין כיוצא בהן - תנן בברייתא דאסור, דכל תנא שאם לא הותרה זה היה
 5 מוסר בה פרשה - תנא תמור מאכל היה. שרתי

1 **משנה** אין בין המודר הנאה מחבירו למודר ממנו
 2 מאכל אלא דריסת הרגל, וכלים שאין עושין בהן
 3 אוכל נפש. **גמרא** הא לענין פלים שעושין בהן
 4 אוכל נפש זה היה ששון. **דריסת הרגל** הא לא קפדי
 5 אינשין אמר רבא. הא כמי? רבי אלעזר, **דאמר:**
 6 ויתור אסור במודר הנאה. **משנה** אין בין נדרים
 7 לנדרות אלא שהנדרים חייב פאהריותו, ונדרות אינו
 8 חייב פאהריותו. **גמרא** הא לענין "כל תאחר" זה
 9 היה ששון. תנן התם: אי זהו נדר? **האמר:** "הרי עלי
 10 עולה". איזה היה נדר? **האמר:** "הרי זו עולה". ומה
 11 בין נדרים לנדרות? נדרים - מתו או נגנבו או אבדו
 12 חייב פאהריותו; נדרות - מתו או נגנבו או אבדו
 13 אינו חייב פאהריותו. מנהגי מילי? **דתנו רבנן:** "ונדרה
 14 לו לכפר עליו". רבי שמעון מילי? את ששיליו, חייב
 15 פאהריותו; ואת שאינו עליו, אינו חייב פאהריותו.
 16 מאי משמע? אמר רבי יוחנן בר אבדימי: בין דאמר
 17 "עלי" כמאן דמענין אפתיה דמי. **משנה** אין בין וב
 18 הוואה שתי ראיות, לרואה שלש, אלא קרבן. **גמרא**
 19 הא לענין משקב ומזשב, וספירת שבועה, זה היה,
 20 ששון מנהגי מילי? **דתנו רבנן:** רבי סימאי אומר: מנה
 21 הכתוב שתיים וקראו "מבוא", שלש וקראו מבוא. הא
 22 ביצד? שתיים למבואה ושלש לקרבן. ואמר: שתיים
 23 למבואה ולא לקרבן, שלש לקרבן ולא למבואה!
 24 אמרת: עד שלא ראה שלש ראה שתיים. ואמר:
 25 שתיים לקרבן ולא למבואה, שלש אף למבואה! לא
 26 סלקא דעתך, דתניא: "וכפר עליו הכהן לפני ה'
 27 מזבוח" - מקצת ובין מבואה קרבן ומקצת ובין אין
 28 מבואה קרבן. הא ביצד? ראה שלש מבוא, שתיים אינו
 29 מבוא. אינו אלא ראה שתיים מבוא, ראה שלש
 30 ואצטרף דרבי סימאי, אמרת: עד שלא ראה שלש ראה שתיים.
 31 ואצטרף דרבי סימאי, אמרת: "מזבוח", דאי מבי
 32 סימאי הוה אמונא כי קושין. קא משמע לן "מזבוח".

1 **משנה** אין בין המודר תנא - מודר תנא תמור ממודר מאכל דריסת התל -
 2 שומדור תנא תמור ממודר מאכל מותר. וכלים שאין עושין בהן אוכל
 3 נפש - מותר להשליט למודר מאכל. ודוקא במקום שאין משכירין כיוצא בהן, אבל
 4 במקום שמשכירין כיוצא בהן - תנן בברייתא דאסור, דכל תנא שאם לא הותרה זה היה
 5 מוסר בה פרשה - תנא תמור מאכל היה. שרתי

1 **משנה** אין בין המודר הנאה מחבירו למודר ממנו
 2 מאכל אלא דריסת הרגל, וכלים שאין עושין בהן
 3 אוכל נפש. **גמרא** הא לענין פלים שעושין בהן
 4 אוכל נפש זה היה ששון. **דריסת הרגל** הא לא קפדי
 5 אינשין אמר רבא. הא כמי? רבי אלעזר, **דאמר:**
 6 ויתור אסור במודר הנאה. **משנה** אין בין נדרים
 7 לנדרות אלא שהנדרים חייב פאהריותו, ונדרות אינו
 8 חייב פאהריותו. **גמרא** הא לענין "כל תאחר" זה
 9 היה ששון. תנן התם: אי זהו נדר? **האמר:** "הרי עלי
 10 עולה". איזה היה נדר? **האמר:** "הרי זו עולה". ומה
 11 בין נדרים לנדרות? נדרים - מתו או נגנבו או אבדו
 12 חייב פאהריותו; נדרות - מתו או נגנבו או אבדו
 13 אינו חייב פאהריותו. מנהגי מילי? **דתנו רבנן:** "ונדרה
 14 לו לכפר עליו". רבי שמעון מילי? את ששיליו, חייב
 15 פאהריותו; ואת שאינו עליו, אינו חייב פאהריותו.
 16 מאי משמע? אמר רבי יוחנן בר אבדימי: בין דאמר
 17 "עלי" כמאן דמענין אפתיה דמי. **משנה** אין בין וב
 18 הוואה שתי ראיות, לרואה שלש, אלא קרבן. **גמרא**
 19 הא לענין משקב ומזשב, וספירת שבועה, זה היה,
 20 ששון מנהגי מילי? **דתנו רבנן:** רבי סימאי אומר: מנה
 21 הכתוב שתיים וקראו "מבוא", שלש וקראו מבוא. הא
 22 ביצד? שתיים למבואה ושלש לקרבן. ואמר: שתיים
 23 למבואה ולא לקרבן, שלש לקרבן ולא למבואה!
 24 אמרת: עד שלא ראה שלש ראה שתיים. ואמר:
 25 שתיים לקרבן ולא למבואה, שלש אף למבואה! לא
 26 סלקא דעתך, דתניא: "וכפר עליו הכהן לפני ה'
 27 מזבוח" - מקצת ובין מבואה קרבן ומקצת ובין אין
 28 מבואה קרבן. הא ביצד? ראה שלש מבוא, שתיים אינו
 29 מבוא. אינו אלא ראה שתיים מבוא, ראה שלש
 30 ואצטרף דרבי סימאי, אמרת: עד שלא ראה שלש ראה שתיים.
 31 ואצטרף דרבי סימאי, אמרת: "מזבוח", דאי מבי
 32 סימאי הוה אמונא כי קושין. קא משמע לן "מזבוח".

1 **אלא** דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש - תמור תנא תמור ממודר
 2 מאכל מותר במקום שאין משכירין. אבל במקום שמשכירין בפרשה - אסור אפילו
 3 במודר מאכל. דאחיה פרשה ראויה לקטע ממנה מאכל. אבל כלים שעושין בהן אוכל נפש
 4 אסור אפילו בפרשה בפרשה. פרשה. כל דהיי אוכל נפש.

1 **דריסת** הרגל הא לא קפדי אינש - קשה
 2 דהא "בחוקת הבית" (בבא בתרא
 3 נ"ג) קאמר בגמרא: אלו זריבים שאין להם חוקה,
 4 ואלו זריבים שיש להם חוקה. וכו' ממעיד בהמה
 5 בחצר אין להם חוקה. ומסקי לה דהם בשוחפין,
 6 ובהעמדה כדי לא קפדין פריך, ותתני: השותפין
 7 שנודרו תנאיהו זה מזה אסורין ליכנס בחצר. ומשני
 8 לה תימה, שמעו ענין לא מינה דאדריסת הרגל
 9 קפדי ולא קשה מחדא דהוה פריק בתרא דביעה
 10 (לט). דמשני הוה לעילם לא קפדי, ומני רבי
 11 אליעזר היא. ולמנא הוה מירי בשוחפין, אבל
 12 שאר אינשי דאי קפדי. אבל גאב קשיא, דמירי
 13 בסתם בני אדם, ואפילו חבי קאמר דלא קפדי
 14 ותריץ רבנן הוה דבא מירי בבקעה, דלא קפדי
 15 בה שום אדם. וסברא דוא למר כן דהויא
 16 (דריסת) דכלים שאין עושין בהן אוכל נפש
 17 דמירי שאין משכירין כיוצא בהן, דמוקמטין לה
 18 בדרים (ב"ב) כרבי אליעזר.

1 **אין** בין נדר לנדרה - קשיא: אמאי לא תני
 2 שנדרה באה מן דמענה? (דריסת בב) **גמרא**
 3 "זבחת שלמים" כי מעשה, ונדר אינו בא אלא מן
 4 החולין, ובין דאמר "הרי עלי" הוי נדר ויש לומר:
 5 דסן דהוי לא תנא היה. משום דאירי קרבן
 6 ושורפיש כבר, ואשמעין דאין חילוק שבדורין
 7 אבל קרבן שלא דפרש - שפישא לה שיש
 8 הרבה חילוקים. אי נמי, דתנא ששיר. ונדר דאיין
 9 קאמר, דשמעו דהוי דוקא. כדאמר ב"מזבוח
 10 (בבא קמא סבא ושם) מכל מקום לא קשיא,
 11 דבמסכת תענית (דף ג' ושם) אשכחן אין כ"ך
 12 דשיר, דקאמר אין שלש מבואה. וכו' תימא
 13 תנא וששיר - הא אין כ"ך קתני פריך. ותסברא
 14 אין כ"ך דוקא? דהיי ששיר תיבהו ומשני: אי משום
 15 תיבה לא שוראה הוא. מכל מקום משמע דאי היה
 16 משירי ליה לא הוה קשיא ליה כלל, אף על גב
 17 דקתני אין כ"ך.

1 **משנה** אין בין המודר תנא - מודר תנא תמור ממודר מאכל דריסת התל -
 2 שומדור תנא תמור ממודר מאכל מותר. וכלים שאין עושין בהן אוכל
 3 נפש - מותר להשליט למודר מאכל. ודוקא במקום שאין משכירין כיוצא בהן, אבל
 4 במקום שמשכירין כיוצא בהן - תנן בברייתא דאסור, דכל תנא שאם לא הותרה זה היה
 5 מוסר בה פרשה - תנא תמור מאכל היה. שרתי

1 עד שכתבו אשורית ועל הספר וברז - ללמן מוקד לה מגילת, וקשיא: דהא אמרין פרק
 2 שני (ד,א). נפיתה לנפישם עילמית לעילמם - יצא. ומירי דאי שכתוב באורו לשון
 3 שקרא, דאם לאן - דדי קראי על פה, ולא יצא, ואם כן קשיא אמאי לא מטנאה את
 4 הדים כיון שנתנה לקרות ולכתב בכל לשון שמכריז בה: ויש לומר: דכיון שאינה כשרה
 5 לקרות אלא למכריזים בה - דין הוא שלא תטנא

6 את הדים. אבל היבא דכתיבה אשורית כשרה
 7 אף לשאין מכריזין, ומשם הכי דין הוא שמתנאה
 8 את הדים.
 9 בשלמא
 10 מעון ספרית שבעון תלמוד לומר: "מזובו וספרו" -

11 מקצת זובו וספר, לימד על זב בעל שתי ראיות שפעון ספרת שבעה. אמר ליה רב פפא
 12 לאבוי: מאי שנא האי "מזובו" דמכריז ביה זב בעל שתי ראיות, ומאי שנא האי "מזובו"
 13 דמקטע ביה זב בעל שתי ראיות? אמר ליה: אי סלקא דעתך האי למעושי הוא דתאמ, לישתוק קרא מניה. וכי תימא: אתאי מדינא, שמרת יום פגוד יום תוכית. וכי תימא: האי
 14 מביעי ליה "מזובו" ולא מנגעו, אם פן ליכתב קרא: "וכי יטהר הזב" ולישתוק. "מזובו" למה
 15 ל? לימד על זב בעל שתי ראיות שפעון ספרת שבעה. משנה אין בין מצורע מוסגר
 16 למצורע מוחלט, אלא פריעה ופרימה. אין בין טהור מתוך הקטר לטהור מתוך הקלט אלא
 17 גזירה וצפירה. גמרא הא לענין שלוחו ומוטאיה זה וזה שוין. מנהיג מילי? דהני רב שמואל
 18 בר יצחק קמיה דרב הונא: "ומהוה דבהן מוטאיה זה וזה וכבס גנדיי ומטהר" - מהוה רביעיה
 19 ופריעה דמעיקרא. אמר ליה רבא: אלא מעתה גפי זב דכריב: "וכבס גנדיי ומטהר", התיב
 20 מאי "ומטהר" ומעיקרא איכא? אלא מהוה השתא מלטמא פלי תרם בהיסט. אי על גב דתדיר
 21 חזי לו מטמא למפרעי; הכא נמי מהוה השתא מלטמא בכיאה למפרעי! אלא אמר רבא:
 22 מהכא: "והצורע אשר בו הנגע" - מי שצערתו תלויה בגופו, יצא זה שאין צערתו תלויה
 23 בגופו אלא בנפשו. אמר ליה אבוי: אלא מעתה "כל ימי אשר הנגע בו ימנא" - מי שצערתו
 24 תלויה בגופו הוא מעון שלוחו, ושאין צערתו תלויה בגופו אין מעון שלוחו? וכי תימא הכי
 25 נמי - והא דתני: אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה. הא לענין שלוחו
 26 וליטמוי בכיאה זה וזה שוין! אמר ליה: "ימי", "כל ימי", לרבות מצורע מוסגר לשלוחו. אי
 27 הכי תגלחתי וצפירי מאי שקמא לא? דתני: אין בין טהור מתוך הקטר לטהור מתוך הקלט
 28 אלא תגלחתי וצפירי! אמר אבוי: אמר קרא: "ויצא דבהן אל מחוץ למחנה והנה נרפא
 29 נגע הצערע" - מי שצערתו תלויה ברפואות, יצא זה שאין צערתו תלויה ברפואות אלא
 30 בנפשו. משנה אין בין ספרים להפלין ומזוזות אלא שהספרים נכתבין בכל לשון, והפלין
 31 ומזוזות אינן נכתבות אלא אשורית. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף בספרים לא התירו
 32 שכתבו אלא יוונית. גמרא הא לחופרין בגדיהן, ולטמא את הדים זה וזה שוין. "ואפריים
 33 נכתבים בכל לשון". ודימניה: מקרא שכתבו תרגום, תרגום שכתבו מקרא, כתב עברי אינו
 34 מטמא את הדים, עד שכתבנו בכתב אשורית, על הספר וברזו. אמר רבא: לך קשיא:
 35 כאן

1 שומרת יום כנגד יום - הראה אם אחד או שנים בתוך אחד עשר יום שבין נדה לנדה
 2 - מונח יום אחד, וטובלת בו ביום, תוכית, ששפמאח משכב ומינח - ששעמא בתרייתא
 3 דמכתב נדה (דף עב, ב) מרבינן לה. מאי שנא האי מזובו - "מזובו וספרו" (לה) ולו דרשת
 4 ליה דמקצת זוב, ולאשמועינן דמקצת זוב טעון פריעה שבעה. ובהא עבינא שמענן
 5 מניה זב שתי ראיות שפריעה, ומאי שנא

6 האי "מזובו" דלעיל דכריב לגבי קרבן ולא
 7 דרשת ליה מקצת זוב לאחינו זב בעל שתי
 8 ראיות לקרבן, אלא מקצת זובן דרשת ליה.
 9 ומקומת ליה אבעל שלש ראיות, וממעת מניה
 10 בעל שתי ראיות לישתוק קרא מינה - ומחבא
 11 תיחי לן וספיה, וכי תימא אתאי מדינא -

12 דלעיל; כדאמרת אם מטמא משכב ומושב לא
 13 היא טעון פריעה שבעה - לא אתאי, דהא
 14 אמרת שומרת יום כנגד יום תוכית, אם כן
 15 לכתוב קרא וכי יטהר הזב - "מזובו"
 16 ומכתביו "וכי יטהר הזב" ולא כתוב וכי יטהר
 17 טמא היה דרשין ליה, וכי יטהר מן הזב מאי
 18 מזובו - שמע מינה למדרש: מקצת זבין טעון
 19 פריעה. משנה פריעה ופרימה - גנדיי יהוה
 20 פרמיים ראשו יהיה פריעי. מוחלט - לאור
 21 שכלו ימי תהטמ, ונראה בו טמא טמאה
 22 האמוזין בו. גמרא שילוח - חוץ לחמת
 23 העיר, ומטא - כל חומי טמאה אפריעה
 24 במצורע. מנא מתי טייל - דאין פריעה
 25 במוסגר; דלמא גלי לן רחמנא במחלט, והוא
 26 חוץ למסגר, כדאמרת לענין טמאה, והיה
 27 בהן פסחת היא - במצורע שבא לכלל
 28 טהרה מתוך הסגור ולא נחלט בתוב, וסיפיה
 29 דקרא כתבי "וכבס גנדיי ומטהר", מרלא כתב
 30 ויטהר לישנא דמעיקרא הוא, והכי קאמר ובר
 31 קודם טבילה היה טהור ומקצת טמאה של
 32 חומר מצורע, נבי זב דכריב - כסוף טהרתו
 33 "ומטהר", מהו טהור ומעיקרא אמרת יהיה אלא -
 34 על כרתי טהור היה נמאן ולהבא מלטמא בלי
 35 חדס דהיטט, ואף על גב שטבילתו ביום, ואם
 36 ראה אור טבילה בו ביום טהר את הכל ומטמא
 37 למפרעי משכב ומושב, כדאמרינן ביביצי עולין
 38 (פסחים פא, א) וכל שכן אדם, ביביצי עולין
 39 (פסחים פא, א) וכל שכן ביביצי עולין (פסחים
 40 פא, א) וכל שכן אדם, ואפילו אכל מהנא אכל
 41 טבילה מלטמא בלי חדס חסתי בין טבילה
 42 לריאה, והכי דרשי לה תורתא כתיב. ונראה
 43 בעיני דהא דדרשין ליה וטהר מלטמא בלי
 44 חדס, דמכתביו לואי קרא בתר קרא "אשר יגע בו חוב", דנפקא לן מניה היטט כלי חדס לזב, ואין לך עד טמא שמטמא כלי חדס בהיטט כלי הוא נזיר - דמדרעי
 45 טהר השתא מלטמא בכיאה מחומרי מצורע. שמטמא אדם וכלים דנבסין עמו לכיה, שאפילו חורה המספחת ופשתת וטמאת - טהור, כדכריב "זאם פשה תפשה ונפסחת עורו"
 46 וגי ותיי ליה טבילה לטהר את הכלים ובאין עמו לכות. לפי שמצורע מטמא בכיאה, דהניא בתורת כתיב: "זאת תהיה לכם נגע היצעת ולתקן ולצרעת ובגד ולבתי" מה מית
 47 ומטא בכיאה - אף כולן מטמאין בכיאה. אשר בו - משמע מי שצערתו תלויה בטמאה בגופו, שכל זמן שלא תרפא ממנו טמא, והיינו מוחלט, דהני טהרה ודילה כתב "זאתה נרפא
 48 נגע הצרעע מן הצרוע". יצא - מוסגר שטומאה תלויה בימי הסגר, שאם לא ימצא ביום שבעה טמא טמאה, שיהי לכן או פסיון, ויטהרו. ואף על פי שנגע עמוד עליו, כל ימי אשר
 49 הנגע בו וגי - שילוח כתוב בתאי קרא "ומחוץ למחנה מושבר", ישי כל ימי - מדרחה ליה למכתב "ימי" וכתביב "כל ימי", אין בין טהור מתוך חסר - בימי רפואתו. לישוח מתוך
 50 החלט אלא תגלחתי וצפירי - דאף על גב דיאכא קרנבת אשה ולזו טעון, מיהא כהא ביום טהרתו ורפואתו הוא דקטני, ולא איירי בקרנבת קתן כשמיני. וכתב וגי - וכתבי
 51 בתריה "שתי צפירי חיות טהורות וגלח את כל עריו". משנה ספרים - טהרה נביאים ותוכיבים. אשורית - לשון הקודש. אף בספרים לא התירו להם לשון אחר חוץ מלשון
 52 הקודש. אלא יוונית - ובגמרא נופש טעמא גמרא "גמרא" - כל ספרות עשוין בגליון, והלכה למשה מסיני הוא בתפילין ומזוזות ושיח תפוחין בגליון, ובספר תורה חתולק
 53 במסכת מכות (א, יא) בספר תורה שתרפה בפשתן, השתא שמענין מתיחין כמאן דפסל. מקרא שכתבו תרגום - ספר שכתבו בלשון הקודש, דראוי לכתוב בו מקרא כתבו לשון
 54 ארמי. ותרגום - שיהיה ראוי לכתוב בו תרגום כגון יוני שדחוא"י בראשית (לא) כתבו פקרא - "זלעזר", ובגון תרגום כתב של זעילא ועמרא. וכתב עברי - או שלא שונה את
 55 הלשון אבל שונה את הכתב, שכתבו בכתב של עברי גזר. ובמסכת סנהדרין (בא, ב) קרי ליה כתבא ליבנאה. עד שכתבנו אשורית - כתב אשורית הוא כתב שלנו.
 56 גופן

מגילה מגילה נקראת - פרק ראשון דף ט עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (טוינזליץ)" קטמו רש"י

1 נון - בחיבה. כאן גנופן שלטו - מתינתן דקתני בלשון - שלא שיה איה חבתה.
 2 אלא ששינה את הלשון, ובדיחא גנופן שלוק. הא - דאמר עד שכתבתו בכתב אשורית.
 3 רב שמעון בן גמליאל חיי - דאורבנן גמנותיקין. אי רבן שמעון בן גמליאל -
 4 אמאי קתיי בברייתא עד שכתבתו אשורית. אלא לא קשיא - גרסין. והוה דרביהם האלה
 5 - כתיב בתפילין ומזוזה, שכתובין ברוך פשוט
 6 של שנת. בשאר ספרים - גביהם ובתוכיהם.
 7 מכלל דתנא קמא - בתמידה הוא תנא קמא
 8 שרי בכל לשון ורבותיו אמר - רבן שמעון בן
 9 גמליאל. תלמי - מלך מצרים היה. אלהים ברא
 10 בראשית את השמים. שלא יאמר בראשית שם
 11 הוא, ושתי רשויות הן, והראשון ברא את השני.
 12 אקשה אדם - שמכאן פקרו האומרים שתי
 13 רשויות הן, דכתיב "עשה אדם" (בראשית א),
 14 ויכל ביום השישי - וישלם עמו. רבן שמעון בן
 15 מלאכה בשבת, דהא כתיב "ויכל ביום השביעי".
 16 והוא לא יקבל עליו מדרש הכתוב שדרשו בו.
 17 מיה היה העולם חסר - מנחה. באתה שבת -
 18 באתה מנוחה, והוה גמור. וזכר ונקבה ברא ולא
 19 כתבו בראש - דמשמע שני גופין ברא כל אחד.
 20 וזכר ונקבה שני פרצופין. כל כתבו בראו, שכן
 21 נברא אדם בשני פרצופים. בקרוביה - נישא בני
 22 אימר על אברהם לא הקפיד דכתיב "וצרקה",
 23 ועל שרה הקפיד. לפיכך כתבו בקרוביה. לומר
 24 אברהם ולבנה, והיא אמרה בקרוביה. נישא בני
 25 אדם - דמשמע גמול. שלא יאמר משה רבכם
 26 לא היה לו סוס ואו גמול. רתנו שור - שלא יאמר
 27 רעובים בני אבותיכם. שדרי אבהים מנין
 28 עליהם שהם הרעו איש. כל כתבו שור, שלא
 29 היו חושבין בעיניהם אלא כבהמות ולא הקפיד על
 30 הבהמות. ונשאר אריות - שלא יאמר שכן
 31 כותב בתורה, שדרי קות מירודי מצרים היה
 32 וכשאתה מונה שנתו של קתה ושנתו של
 33 עמרם ושנתו של משה בלן אין מגיעת
 34 לארבע מאות שנה. כל שכן שורבה משנת
 35 הבהים נבלעין בתוך שנת האבות. אלא שבנה
 36 הבהים כן משנה בעבודה גידת גלות מצרים בין
 37 הבהים, ומשם עד שנולד יצחק שלשים שנה,
 38 ומשנולד יצחק עד שיצאו ישראל ממצרים
 39 ארבע מאות שנה, אם נחא שהם שם של יצחק
 40 ומאה ושלשים שדורו ינקב כשנאל למצרים -
 41 נשארו מאתים ועשר. וכן היתה הגזרה כי רבי
 42 היה דורך בארץ לא להם" (בראשית טו) ולא
 43 נאמר בברייתא אלא בארץ לא להם. וכשנולד
 44 יצחק היה אברהם בן בארץ פלשתים. ומנין
 45 שיצאו ממצרים נמצא יצחק הרע. שתי דורו
 46 של אברהם, גרים. ושליש של קודם לכן לא
 47 נמנו בגזרה. דהא "ורעי" כתיב. ואופי - לשון
 48 חשיבות. אבל יערי לשון קטנות, וימאה גרועים
 49 שלכם שילחם לקבל פני עבדי. ואל ואופי
 50 בני ישראל - באותה פרישה עצמה. ולא
 51 שכתבו ואזטוי תחילה חזרו וכתבוהם כשמהם
 52 הראשון, ולא כתבו "ואל אציל בני ישראל".
 לא

בשלמא תורה איכא רבי שדוחותא - וקשה אמאי נמשלא בהדי? והלא אילו היה חסר
 כל אלו השלש תיבות לא מוספיל חבי, כדאמרין גניטין (מ.א). ספר תורה
 שחסר יריעה אחת אין קורין בו. משמע: דרוקא יריעה אחת. אבל פסוק אחד - לא דרוקא
 הקנטורס לומר דרע נפי כשהוא כתוב תרגום משמאנה ולא נכתב כלל. ורבי לומר דרבא לא
 בא באלא להשמיעו דהוי עולה. ותיב לתיגור.
כאן במגילה כאן בשאר ספרים... וקשה דרך
 בדיחא במאן מתוקמא לא דאן כרבי שמעון
 בן גמליאל ולא כרבינן דא רבנן - אמ כן הוה
 ליה ליעמינן במתניתין מגילה ביה תפילין ומזוזה.
 שאין נכתבין אלא אשורית. ורבין שמעון בן
 גמליאל לא מתוקמא. שדרי הוא מתיר אף יונת.
 ואין לומר דהוי מילי בשאר ספרים ומתיר רבן
 שמעון בן גמליאל יונתו, אבל בגמילה מרד
 שצריך אשורית - זה אמי. דהא בפרק גני (מ.א)
 אמרי רב ושמואל דלעו יונת לכל כשר. ומסיק
 דאיתנו אמור כרבי שמעון בן גמליאל. ומסיק גמי
 הוה קא משמעו לן דאך במגילה גמי אמרי
 מליחיה ועל כרבי צריך לומר שזה המותרין אין
 סובר דרבין שמעון בן גמליאל קאי כותיה דרב
 ושמואל דלמקן. אלא סובר ליה דרבין שמעון בן
 גמליאל לא התיר במגילה אלא אשורית, ומשום
 דכתיב בהו "כתבם וכלשונם" רב ושמואל
 דלמקן מביא להו (בשמיא) דרב איש דבסמיך.
ורב איש אמר דהואו בשאר ספרים רבין יהודה
 דהי. וקשה דהא בפרק "כל כתיב" (שבת קט"ב,
 ושם) אמרי רב איש. אין בן ספרים למגילה אלא
 אשורית נכתבין בכל לשון. ומגילה צריך
 אשורית בספר ובדיו. אלמא דבשאר ספרים לא
 צריך אשורית וספר דהוי. ואם בן מנא ליה לרב
 איש לומר דרבי יהודה ממזרי ומצריך כולי האי?
 והא לא אשכח חזקא שנת גמול דפליג עליה דרבי
 לומר: דהיהא ד"כל כתיב" (שם) מירי לענין
 העלה מפני הדליקה הרוקא, והכי קאמר. בשאר
 ספרים של להצילם אף על גב דנכתבין בכל לשון,
 שדרי יש ביה כמה שנות קודשים. אבל במגילה
 שאין בה שום אבה - אין להצילה אלא אם כן
 כתובה כהלכתה. והבא מירי לדכודש לקרות
 בהן.
אלהים ברא בראשית... מירש הקנטורס.
 שאם כתבו "בראשית ברא" והו
 אומרים בראשית שם הוא. ושתי רשויות הן,
 ושדרי בראשית אין שם כלל. אבל בתחלה.
 ועד שכתבו לו בשותן יונת תחלה וברא לומר:
 שדוהים היו יודעים שלעולם יש לחיות וברא לומר:
 בתחלה. ואם בן אלו כתבו בראשית קודם היה
 אומר דתיי רשויות הן, והתיבה הראשונה הוי
 ברא אדח, ואלהים הוי השני, משום דכתיב הוה.
על נישא אדם - אין פירו דהוי. וכי לא היה לו
 למשה רבכם סוס ואו גמול (**ואל**) ואזטוי בני
 ישראל - וקשה: אמאי לא כתבו לו "וישאלו
 אצילי בני ישראל" כדכתיב בסמוך, והוי לשון
 גדולתו של לומר: לפי שכן לשקך. ולכן
 כתבו לו ואזטוי מניקס ערני ובניקס אצילי,
 דמשמעו לן גדולה כמותו וזו של ים (בבא
 מציעא נ"א,ב). ומשמע גמי לשון השפלה כדאמרין דהם.
 (שבת ק"ג,ה). הלכך נקרא שמה בכל, שכל מתי מובל נערום (ובדוכס ק"ג,ה).

מצינא נ"א,ב). ומשמע גמי לשון השפלה כדאמרין דהם. (שבת ק"ג,ה). הלכך נקרא שמה בכל, שכל מתי מובל נערום (ובדוכס ק"ג,ה).

מגילה נקראת – פרק ראשון דף י עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קיט רש"י

1 **שמעתי** שמקריבין בבית חוני – קשיא: היאך מקריבין שם ומתנא: גורו דרזו טומאה
 2 על ארץ העמים וש לומר דשמנא לבני הא לא גורו במינס טומאה. כיון שמן
 3 דתורה יכול להקריב. **ומאי** טעמא דרזי ביה משום קשיא דרב מר – דקשה רבי רבי
 4 דיימ: ומתחילה הדי אמר למלמלה? וכי לא יהא לא דיע משנתה: והלא קון שנתה רבי פלו
 5 ועד קשיא: כיון דתנאי דהא, אמאי דרזי ביה?
 6 ליטא אמא דאבירי במנא דאמר לא קדשה לכך
 7 נראה לרזי רבי דיימ: רבוי עלמא מנא מודו ומבטא
 8 לירושלים נאסרו דבמות ושבו לא היה לזון היתר
 9 והני תנאי בוא פליגי, ומנא דאמר לא קדשה –
 10 סבר דאך במקום של מובא אין יבולין להקריב –
 11 עכשיו, ומנא דאמר קדשה סבר דבמקום מבוא
 12 מותר להקריב. אבל לא בבואה.
רבוי עלמא קדשה ראשונה קדשה שנתה
 13 וקדשה לעתיד לבוא – דקשה רבוי
 14 תב: אמאי לא מתייר ראיא דרבי אליעזר את ליה
 15 בפרק קמא דחגיגה (גב ועס) דלא קדשה לעתיד
 16 לבוא. דקאמר דתבם מעשה רבוי יוסי כן
 17 דרומסקית, ומסקי אמר רבי אליעזר: כן מקובלני
 18 מרבין יומין בן זכאי עמון ומובא משרשן מעשר
 19 עני עשביעת, מה יעם – משום דרזיבם מבוא
 20 כבשו עלי מצרים ולא כבשו עליה בכל, וקדשה
 21 ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבוא
 22 ותיק רבוי תב: דמה טעם דרזיבם גמרא היא
 23 דקאמר לה: ולאו מילתא אורי אליעזר היא
 24 והרזי: דהא במשנה דמסכת דייס (פרק רביעי
 25 שהביא א) דתנאי מילתיה דרבי אליעזר לא תנא לה
 26 דהיב פירושיה מה טעם מעשרין – משום דכי היא
 27 גונא אשכון בערי ישראל שתדומו עליי בכל
 28 מלקשה. למנא דאמר לא קדשה, כרי שיטבו
 29 עליון: עניי ישראל שבטיעו, לכי שכן עמון
 30 ומובא שון חזנה לארץ, שתדומו עליי בכל
 31 מלקשה למנא דאמר לא קדשה. והניחום לעינים
 32 דהא לא מיירי בשעתו ומובא שטורו סייחון, אלא
 33 מיירי באותן שתדומו ישראל בצאמם ממצרים
 34 ולא כבשוהו, הדי גמי משמע במסכת דייס (שם)
 35 דחשיב להו עם בכל ומצרים שון חוץ לארץ.
 36 והדי רוחק הבתים – משום דהא
 37 דקאמר: שלש ארצות לחוקה: יהודה, ועבר הירדן,
 38 הגליל. דמשמע דעמון ומובא שדו בעבר הירדן
 39 היו נאצרין ישראל – מיירי בשעתו ומובא שטורו
 40 בסיון. ועד הקשה רבנו עם מהא דאמר במסכת
 41 ביעה (הב ועס) ובראישה (הב ועס): כרס עבד
 42 היה לו לרבי אליעזר, ובקש להפקירו לעינים. ואם
 43 כן משמע דיהא ריה לא קדשה לעתיד לבוא, ומשום
 44 כמות שבתיה לארץ שפירקו לפרוהו – אמאי היה
 45 צריך להחיל לירושלים וגם מה היו נעמיים מרוחיים אחרי שצריך לפרוהו וש לומר: דבראשונה כרס רביע שבארץ ישראל היה צריך לחלובי לירושלים. וגם בקש רבי אליעזר לחלובי
 46 משום דכל דבר שנאמר בניעין צריך מניין אורי לחזונו, ואחא מייתי לה בביעה (הב). ומכל מקום העינים היו מרוחיים במה שהיו יבוליים לחלול בשוה פרושה, כרשומאל. והני דרשומאל לא
 47 אמר למלחה אלא דרביע, כדמשמע לישנא שדללו – דייח דוקא במן שבת ומקדש קים, אבל במן חוד – לא, ואפילו לתחילה. והכי נמי איתא בשאלתה דרב אחאי בפרשת 'קדושים'
 48 דחיר (סוף סימן ק): ומברך על פרוין עובר לעשייתך. וקילי ליה לחמי פרוינה או יושלים להו.
 49
 50 **למה** זנו בחימא את אלו – קשה: אמאי מיירי רזי ברייא, ולא מובא אלא קדושה ראשונה לא בטלה: והאיכא תנא דאית ליה בפרק חגיגה (בב ועס פב). וקדושה ראשונה ושניה יש
 51 להן, דאן שלשית אין להן, וקדושה אחרונה לא בטלה. וקדושה שנייה דהתא לאחרי קדושה שלישית יש לומר: דאפילו למנא דאמר קדושה אחרונה לא בטלה – דייח דוקא לענין
 52 תרומה במן חוץ, אבל לכל מילי אחריי – דהיא בטלה.

1 יש אחריה היתר – כדשרביה שילה הותר הבמות כדאמרין במסכת ובתי (קט, א) כי
 2 לא באתם עד תתא אל המנחה – זו שילה, שנתו מלכבוש. ואל תתלה – זו
 3 ירושלים. למה חלקן הבתוב – כרי ליתן היתר בין זו לזו. **נמרא** בית חוני – מבוא
 4 חוני. בנו של שמעון הצדיק בנה במה במצרים: לשם שמים. כדאמרין במסכת מנחות
 5 (קט, ב). קסבר בו' – דאיכא למנא דאמר התם
 6 שבנאה קדשה בעודה ורזי. וקסבר קדושה –
 7 שנתקדשה לירושלים אנתה קדושה לעולם
 8 ומשחרבה הותרו הבמות. לעתיד לבא –
 9 כלומר, משחרבה. והיא היתה נחלה – האמור
 10 בפסוק: אל המנחה ואל תתלה. לקיים לחיל
 11 – קא טלאק דיערך במקום דמותה היכל, שידא
 12 מובא הבניו בעודה קרוי 'אשר פתח אלה
 13 מועד'. למאן ללא לא היה מקריבין עד שיגמר
 14 הבנין. והם הותרו להקריב קרובות משבאם יש
 15 בניו כרש, כמו שכתוב בספר עזרא. ועד
 16 עשרים ושנים שנה אורי כן לא נגמר הבית.
 17 בשנת שלש לירושש הארוח. בונין סבחוין –
 18 שהיו הקלעים פרזשים לפנים מעובי החומה
 19 שלא יכנס הבנין לתוך ההיכל. לא בכלל דרי'
 20 אליעזר – דבעי קלעים. סבה לא קדשה לאדרי
 21 חורב, לפיכך פירוט קלעים במקום בנין, וחזרו
 22 וקדשו בתודות ובשר, כדאמר במס' שביעית
 23 (פו, א). ופר שאר דשמי' ליה קאמר – ולא
 24 משום שצריך קדושה. וכי תיבא בו'. את אלו –
 25 עיריות נבנו בפרק בתרא דערכין לענין בתי ערי
 26 חומה, לומר שהיו מקופת חומה מימות יהושע
 27 כן גון, ואין שם יותר משהיה. ולפני נאמא –
 28 והלא הריבה היו שם, והתם נתיק. וכל כיוצא
 29 בתוך, ורשינו – מסקנה דמילתיה הוא. דאמר
 30 לעל תנאי חוני פליגי בקדושה ולא קדושה.
 31
 32 **לעתיד לבוא. מפלל דרבי אליעזר סבר:** לא קדושה לעתיד לבוא. אמר ליה רבינאי קרב
 33 אשי: ממיא? דלמא רבוי עלמא קדושה ראשונה קדושה לשעתה וקדושה לעתיד לבוא.
 34 וקר ממיא דשימיע ליה קאמר, וקר ממיא דשימיע ליה קאמר. וכי תיבא: קלעים לרבי
 35 אליעזר למה ליה? לזניעיותא בעלמא. אלא, כי הני תנאי. אמר רבי ישימעאל ברבי
 36 יוסי: למה מנו חכמים את אלו? שפשיעלו בני הגולה מצאו את אלו וקדשוהו, אבל
 37 הראשונות בטלו משפטיה הארץ. אלמא קסבר: קדושה ראשונה קדושה לשעתה ולא
 38 קדושה לעתיד לבוא. ורבינו: אמר רבי ישימעאל ברבי יוסי: וכי אלו בלבד היו? והלא
 39 כרב נאמר: 'ששים עור גל חבל ארנב', ובתיב: 'כל אלה ערים בצורת חומה גבוהה'!
 40 אלא למה מנו חכמים את אלו? שפשיעלו בני הגולה מצאו אלו וקדשוהו. קדושה?
 41 השתא

16 הבחלים עשר אמות לכל צד. וכל בית הוא אלא עשרים על עשרים, נמצא שאינו
 17 מנעם כלום. לפני דבורי - חלל בית קודש הקדשים שהוא לפנים מן הדבור, הוא
 18 המורחג המבדלת בין הקודש ובין קודש הקדשים. פתח לה פיתחה להאי פירשתי שהבא
 19 - כשהיה רוצה לרדוש בעיני אירת פורים היה מותחל לרדוש מקרא זה. וקבתי עליהם
 20 - בפרענות בכל כתיב. זה הכתב - אין לך
 21 כתב, אלא אמונה אחרת. נין - לשון ממשלה
 22 וכן "עין ספור" (האלים עם) - מישלו וגדלו.
 23 נבצאת לפני החלוק - בהדפסת כתיב, בדברי
 24 הימים, כשיצא להלחם על העמיתים והגבעונים
 25 שבאו עליו. הודו לה' כי טוב שמעתי טוב
 26 שיקלטו לפניו על זאת, אחרים משיש -
 27 וכשתחייבו ליהיה בימי הדו והיובל שמחן
 28 לך, ושחתי כבאי בעולם - שישן בבדיה היתה
 29 בעולם, דכתיב בספר זכריה (ח) "בישון בבדיה
 30 אשר בעולם המדינה".

כ

1 הא אמר - לבסוף נספא דהא מתניתין גופא ולא עריכי לקודשי, וקא מסיים ואולי בה:
 2 וכל שתעלה בידך מסורת מאבותיך. כל המצות הללו - והנהגות בערי חומה שילוח
 3 מצורע, וקריאת מגילה בחמשה עשר, והבית הלוי בה לסוף שנה. אי על פי שאין בו'
 4 - אלמא סבירא ליה קדושה קמייחא לא בטלה מחמת חורבן, והיינו תנאי. וחריבו שלופה
 5 וגי' - וצריעה, שהוכיחו על ביטול תורה והמדי
 6 של בין הערבים, בדמור לעיל בפרקין ג. א. א.
 7 ויהי דוד לכל דרכיו שפסילו וחי עמי - ובתוכי
 8 החם יחיד שאלו עין את דוד' בשביל הצלתו.
 9 אמינן ואפצה - אמונן אביו של ישעיה,
 10 ואמצינה מלך יהודה, שלמד שביחתי פניה בבית
 11 חתיה - ולפיכך לא הכירה בעשיה, שאף בביתו
 12 לא ראה פניה שיהא סבורה איני מן המדה -
 13 אינו אווה למעט מדת קרקע לכל צדדיו כלום,
 14 בוקרתי: יש לו עשר אמות לכל רוח, באמצע
 15 בית קודש הקדשים היה יושב, היה ריוח בינו לבין

10 "אשר לוא כחה" - אף על פי שאין לו עקשיו ויהיה
 9 לו קודם לכן, "ויהי בימי אחשורוש". אמר רבי לוי

11 ואתימא רבי יונתן: דבר זה מספורת בדינו מאנשי נכסות הגדולה, כל מקום שצנאמר "ויהי" אינו אלא לשון צער. "ויהי בימי אחשורוש"
 12 - היה המן, "ויהי בימי שפט השפטים" - היה רעב. "ויהי כי החל האדם לרב" - "וירא ה' כי רבה רעת האדם", "ויהי בנסעם מקדם"
 13 - "רבה נבנה לנו עיר" - "ויהי בימי אמרבל" - "עשו מלחמה" - "ויהי בהיות יהושע בירוח" - "ויתרבו שלופה בידו", "ויהי ה' את
 14 יהושע" - "וימלעו בני ישראל" - "ויהי איש אחד מן תרמיתם" - "כי את פנה אהב וה' סגר רחמיו", "ויהי כי יקן שמואל" - "ולא הלכו
 15 בניו בדרך", "ויהי דוד לכל דרכו משפיל וה' עמו" - "ויהי שאלו עון את דוד" - "ויהי כי ישב המלך בביתו" - "ידק אתה לא תבנה
 16 הבית" - והכתוב: "ויהי ביום השמיני", ותנאי: אותו היום היתה שמהל לפני הקדוש ברוך הוא כיום שנבראו בו שמים וארץ, כתוב
 17 היא: "ויהי ביום השמיני", וכתוב החם: "ויהי בקר יום אחד" - הא שכיב נדב ואביהוא. והכתוב: "ויהי בשמונים שנה וארבע מאות
 18 שנה" - והכתוב: "ויהי כאשר ראת יעקב את רחל" - "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד" - והאיפא שני והאיפא שלישי? והאיפא טובא! אמר
 19 רב אשי: כל "ויהי" איפא הכי ואיפא הכי. "ויהי בימי" אינו לשון של צער. תמשה "ויהי בימי" הוא: "ויהי בימי אחשורוש", "ויהי בימי
 20 שפט השפטים" - "ויהי בימי אמרבל", "ויהי בימי יהושע", "ויהי בימי יהושע", "ויהי בימי יהושע". אמר רבי לוי: דבר זה מספורת בדינו מאבותינו, אמינן
 21 ואמצינה אחים הוו. מאי קא משמע לן? כי הא דאמר רבי שמואל בר אבוחינאי, רבי יונתן: כל כלה שהיא צניעה בבית חמיה וזכה
 22 ויוציאן ממנה מלכים ונביאים. מנלן? מהמר, דכתוב: "ויראה יהודה ויחשבה לזונה כי כסחה פניה", "משום דקסתה פניה ויחשבה
 23 לזונה? אלא משום דקסתה פניה בבית חמיה, ולא היה ידע לה, וזכה ויצאו ממנה מלכים ונביאים. מלכים מקוד, נביאים - דאמר
 24 רבי לוי: מספורת בדינו מאבותינו: אמינן ואמצינה אחים היו. וכתוב: "חזון ישעיהו בן אמינן". ואמר רבי לוי: דבר זה מספורת בדינו
 25 מאבותינו: מקום ארון אינו מן המדה. תנאי נמי הכי: ארון שעשה משה יש לו עשר אמות לכל רוח. וכתוב: "ולפני דבורי עשרים
 26 אמה ארך", וכתוב: "בגן הפרוב האחד עשר אמות, ובגן הפרוב האחד עשר אמות". ארון גופיה היבא תהו קאי? אלא לאו שמע
 27 מיהו בגם היה עומד? רבי יונתן פתח לה פיתחה להאי פרשתא מהכא: "אקמתי עליהם וחקרתי לכלב שם ישאר וינן ויבד נאם ה'".
 28 "שם" - זה הכתוב; "שאר" - זה לשון, "נין" - זה מלכות; "ויבד" - זו ושתי. רבי שמואל בר נחמני פתח לה פיתחה להאי פרשתא
 29 מהכא: "מתת הנענצין יעלה כרוש ותחת הפרדס יעלה תרם" - "מתת הנענצין" - מתת הקן

1 שאר זה לשון - קשה שיעדין הם מספרין
 2 (ובכלל) - בלשון ארמיתו ונראה דרדוה -
 3 לומר ולשון מלכותו - שדומלכים שחמנשין בו,
 4 שאין שאר והעם מבדיר בו.
 5 רב בר עופרין - גרסינן, ולא גרסינן עפרין.
 6 דעם רשעים ידבק, ולא מסוק בשמייהו.
 7 שלשה
 8 "אשר שש ה' עליכם לחיטוב אתכם בן ישיש... לתרע אתכם". ומי חדי הקדוש ברוך הוא במפלתן של ישיש? והא כתוב: "בצאת
 9 לפני החלוק ואמרים הודו לה' כי לעולם חסדו", ואמר רבי יונתן: ואמר מה לא נאמר "כי טוב" בהודאה זו? לפי שאין הקדוש ברוך
 10 הוא שמה במפלתן של רשעים. ואמר רבי יונתן: מאי דכתוב: "ולא קרב זה אל זה כל תליליהו"? בקשו מלאכי השרת לומר שיהא
 11 אמר הקדוש ברוך הוא: מעשי יד טובעין בים, ואתם אומרים שיהא? אמר רבי אלעזר: הוא אינו שש, אבל אחרים משיש. ודיקא נמי
 12 דכתוב: "בן ישיש", ולא כתוב "שש". שמע מניה. רבי אבא בר בתאי פתח לה פיתחה להאי פרשתא מהכא: "אדם שטוב לפניו נתן
 13 חכמה ונתת ושמתה" - זה מרדכי הצדיק, "ולחואט נתן ענין לאספ ולבגום" - זה המן. "לתת לטוב לפני האלהים" - זה מרדכי ואסתר,
 14 דכתוב: "ותשם אסתר את מרדכי על בית המן". רבה בר עופרין פתח לה פיתחה להאי פרשתא מהכא: "ולשתי כסא עליהם ותאבדתי
 15 משם מלך וישיש". "מלך" - זו ושתי, "וישיש" - זה המן ועשרת בניו. רב דימי בר יצחק פתח לה פיתחה להאי פרשתא מהכא:

16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43

כ

מגילה נקראת - פרק ראשון דף יא עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" קבג

רש"י

1 כי עבדים אנתו - פסוק הוא בספר עזרא. וסיפא ויט עליו חסד לסוד (שרי) ומלכו) פרס
2 לתת ולתן מחיה. באש מימי נבוכדנצר - שהטילו לתוך הכבש. אפיתו ראו כל אפס
3 אחי את ישועת אלהיו בימי מרדכי - שהחבר נגלה לכל האומות. שהלכו אגרות בכל
4 העולם. מסורבלין - מלומדים בבה. נעשה פשוטא של הקדוש ברוך הוא פך - בני שלא
5 היה יכול להושיע. ואם ידא מלך - זה הדין. רב
6 מתנה (אמר) מתיבא - מתח מתחא. והיא

7 "פי עבדים אנתו ועבדנתו לא עובנו אלהינו ויט
8 עלינו חסד לפני מלכי פרס." איתמי? בזמן המן.
9 רבי הנניא בר פפא פתח לה פתחא להא פרשתא
10 "מתיבא: "דרבבתא אנש לראשנו באנו באש ובמים."
11 "באש" - בימי נבוכדנצר הרשע; "ובמים" - בימי
12 פרתה. ו'תוציאנו לריוח' - בימי המן. רבי יוחנן פתח

13 לה פתחא להא פרשתא מתיבא: "וכר חסדו ו'אמנותו' לבית ישראל ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו." איתמי ראו כל אפסי
14 ארץ את ישועת אלהינו? בימי מרדכי ואסתר. ריש לקיש פתח לה פתחא להא פרשתא מתיבא: "אירי נהם ורב שוקק מושל רשע
15 על עם דל." "אירי נהם" - זה נבוכדנצר הרשע, דכתיב ביה: "עלה איריה מסבבא". "רב שוקק" - זה אחשוורוש, דכתיב ביה: "ואירו
16 חיה אחרי תנינה דמיה לרב", ותני רב יוסף: אילו פרסיים, שאובלין ושותין דרוב, ומסודרין בשר דרוב, ומגדלין שער דרוב, ואין
17 להם מנוחה דרוב, "מושל רשע" - זה המן. "על עם דל" - אילו ישראל, שהם דלים מן המצות. רבי אלעזר פתח לה פתחא להא
18 פרשתא מתיבא: "בפעלמים יפך המקרה ובשפלותו דיום ודף הנבות" - בשביל עצלות שהיה להם לישאל להא פרשתא מתיבא,
19 נעשה שונאו של הקדוש ברוך הוא מך. ואין "קוד" אלא עני, שנאמר: "ואם מך הוא מעורבך", ואין "מקרה" אלא הקדוש ברוך
20 הוא, שנאמר: "המקרה במים עליותיו". רב נחמן בר יצחק פתח לה פתחא להא פרשתא מתיבא: "שיר המעלות לולי ה' שהיה
21 לנו יאמר נא ישראל לולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם" - "אדם", ולא מלך. רבא פתח לה פתחא להא פרשתא מתיבא:
22 "ברבות צדיקים ישמח העם ובמשל רשע ואנח עם." "ברבות צדיקים ישמח העם" - זה מרדכי ואסתר, דכתיב: "והעיר שושן
23 צהלה ושמחה"; "במשל רשע ואנח העם" - זה המן, דכתיב: "והעיר שושן נבוכה". רב מתנה אמר מתיבא: "כי גוי גדול
24 אשר לו אלהים קרבים אליו." רב אשי אמר מתיבא: "או הנסה אלהים." ויהי בימי אחשוורוש." אמר רב: וי יהי. הדיא דכתיב:
25 "והתמפרתם שם לא יביד לעבדים ולשפחות". ושמאל אמר: "לא מאסתים ולא נעלתים לכלתם." "כי אנו מאסתים" - בימי וויגס,
26 "ולא נעלתים" - בימי אספסיינוס, "כללתם" - בימי המן. "להפר ברותי ואל" - בימי רומים, "כי אני ה' אלהיהם" - בימי גוג
27 ומוגוג. במתניתא תנא: "לא מאסתים" - בימי פיתוס; "שחעמדתי להם דינאל תננה מישראל וענוריה; "ולא נעלתים" - בימי וויגס,
28 שחעמדתי להם שמעון הצדיק, ותשמונאי וכוני, ומתתיה בתן גדול; "כללתם" - בימי המן, שחעמדתי להם מרדכי ואסתר; "והפר
29 ברותי אתם" - בימי רומים, שחעמדתי להם של בית רבי תכמי דורות; "כי אני ה' אלהיהם" - לעתיד לבוא, שאין כל אומה
30 ולשון וכולה לישלוט בהם. רבי לוי אמר מתיבא: "ואם לא תורישו את ישיבי הארץ." רבי חיאי אמר מתיבא: "ויהי באשר דמיתו
31 לעשות להם אעשה להם." "אחשוורוש" - אמר רב: אחיו של ראש וכן גילו של ראש. אחיו של ראש - אחיו של נבוכדנצר
32 הרשע שנקרא "ראש", שנאמר: "אנת הוא רישא די דבכא." בן גילו של ראש שהוא הרב הוא ביקש לחרוג, הוא חתריב הוא
33 בקש לחרריב, שנאמר: "ובמלכות אחשוורוש בתחלת מלכותו כתבו שטנה על ישיבי יהודה וירושלים." ושמאל אמר: שהחשירו
34 פניהם של ישראל בימי מושל קדרה. רבי יוחנן אמר: כל שזכרו אמר "אח לראשו". רבי הנניא אמר: שהכל נעשו רשין בתימן,
35 שנאמר: "וישם המלך אחשוורוש כס". "הוא אחשוורוש" - הוא ברשעו מתחילתו ועד סופו. "הוא עשו" - הוא ברשעו מתחילתו
36 ועד סופו. "הוא רתן ואבדין" - הן ברשעו מתחילתו ועד סופו. "הוא המלך אחיו" - הוא ברשעו מתחילתו ועד סופו. "אברם
37 הוא אברתם" - הוא בצדקו מתחילתו ועד סופו. "הוא אהרן ומשה" - הן בצדקו מתחילתו ועד סופו. "יודר הוא הקטן" - הוא
38 בקטנותו מתחילתו ועד סופו: בשם שבקטנותו הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו בתורה, כך במלכותו הקטין עצמו אצל מי שגדול
39 ממנו בתקנה. "המלך" - אמר רב: שמלך מעצמו. אמר לה לשבח ואמרו לה נגאי. אמרו לה לשבח: דלא היה איניש דרשיב
40 למלךא כותיה. ואמרו לה לנגאי: דלא היה חיי למלכותא וימונאי ויתרא הוא חריב וקם. "מהדו ועד פוש" - רב ושמאל: חד
41 אמר: הודו בסוף העולם וכוש בסוף העולם. וחד אמר: הודו וכוש גבי חרדי הון קימי. בשם שמלך על הודו וכוש, כך מלך
42 בסוף העולם ועד סופו. פינא דברך אתה אומר: "כי הוא רדה בכל עבר תנינה מתפסס ועד עתה." רב ושמאל: חד אמר:
43 תפסס בסוף העולם וענה בסוף העולם. וחד אמר: תפסס וענה בתרי חרדי הון קימי. בשם שמלך על תפסס ועל ענה, כך מלך
44 על כל העולם כפול. "שבע ועשרים ויאה מדינה" - אמר רב חסדא: בתחילת מלך על שבע ולבסוף מלך על עשרים, ולבסוף
45 מלך על מאה. אלא מעתה, "ושני תי עמך שבע ושליש ומאת שנה" מאי דרשת ביה? שאני הכא דקרא ויתרא. מלך בתיב:
46 "מהדו ועד כוש", "שבע ועשרים ויאה מדינה" למה ליה? שבע מניה לדרשה. תנו רבנן: שלשה מלכו בכיפה, ואלו הן: אחאב
47 ואחשוורוש ונבוכדנצר. אחאב, דכתיב: "חו ה' אלהיו אם יש גוי וממלכה אשר לא שלח
48 אדני שם לבקש וגו'." ואי לא דמתו מלך עליוהו היכי מצי משבע להו? נבוכדנצר דכתיב:
49 "ויהי הגוי והממלכה... אשר לא יתן את צוארו בעל מלך בבל." אחשוורוש - הא דאמרין.

1 שאלו על עמלק אעשה לבם - אף אלו כמעט בלו. אחיו של ראש - כלומר דומה לו.
2 בן גילו - בן מולד, שניקו רעת אחת היתה להם. בקש לחריב - יסוד שיש דורבבל בבית
3 ומקדש בימי חוש לפי אחשוורוש. כמו שאמרו בספר עזרא (פרק ד'). שטנה - שנגנה
4 לשטן להם, שלא ככוהן. אח - אי. אברם הוא אברתם - פסוק הוא בברך הימים.
5 שמלך מעצמו - שלא היה מורה המלוכה. כי
6 הוא רודה - תיבך בשלמות. כשם שמלך על
7 הפסל ועל עקב וכו' - והבי קאמה כי הוא רודה
8 בכל עבר החרו כמו מתפסס ועד ענה. מלכו
9 בכיפה: תחת כל כיפת דרקיע. הא דאמרין -
10 מהדו ועד כוש.

11 סימן
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43

1 שלשה מלכו בכל העולם כולו. - הוא דלא
2 חשיב אלכסנדרוס מוקדן - משום
3 דלא איירי דבא אלא באותם הכתובים הנדא.
4 אחר

(סימן)

1 סימן שלמה מנחיים דריוש בורש. לא מליך מלכותו - לא השלים מלכותו, שהרי נטרד,
 2 כדארקון במסכת גיטין (סו. ב), ונראה למאן דאמר וכו' - במסכת גיטין פרק י"ג
 3 שאוחז. על העליונים - על השדים. כשבת המלך - משמע בחזית מלכותו, והרי
 4 כותב בשבת שלש. כשנתיישב ורתו - משתחלה היה הוא שיצאו ישראל מנחת ידו,
 5 כשיגמרו שבועים שנה לגלות בבל, ועבשו
 6 נתיישבו ודעוהו מאי הוא - חשב - נתיישב
 7 בדלשצר ופיעוהו. לפי לאלוה לבשל - בסבור
 8 הוא למלכות בבל, מיום שנשלח בגל מלכות.
 9 וזה נבוכדנצר, נטל מלכות מאסר חרות מלך
 10 אשור השב - כלשצר ארבעים חמש
 11 דנבוכדנצר, ועשרים ועלש דאיל מורדך.
 12 ורתו יודיה - ואשכחון בדלשצר מלך תלת
 13 שנין, דכתיב בספר דניאל, בשנת שלש למלכות
 14 בלשצר המלך חזון נביא, אלא אני נביא וגו'.
 15 ולו בשבע ולו בשמנה - חד גלות הוא וקראי
 16 קא דרש. כתיב בגלות יהויכין "בשנת שמונה"
 17 למלכות נבוכדנצר סוף ספר מלכים, ובספר
 18 ירמיה בסוף "אשר הגלה נבוכדנצר בשנת
 19 שבעי". אלא: שמונה למלכות נבוכדנצר, ושבע
 20 לכיבוש יהויקים, ככשבו תחתיו בשנה שניה
 21 למלכותו ולא הגולה, ויהי לו עבר שלש שנים.
 22 ושמונה עשרה ושבע עשרה תיבת גולות
 23 צדקיהו סוף ספר ירמיה, והרי חזרתי
 24 ירושלים שהיא אחת עשרה שנה אחר גלות
 25 יהויכין, דכתיב "יהי בששית עשרה שנה למלך
 26 צדקיהו וגו'. ומאי שמונה עשרה ותשע עשרה?
 27 שמונה עשרה לכיבוש יהויקים ותשע עשרה:
 28 למלכות נבוכדנצר. ואמר פ"ר שנה ראשונה
 29 ביבש ניוה - שהיתה ראש מלכות אשור.
 30 שהיה מלך בנייהו. שנה ביבש יהויקים - קראי
 31 קא דרש. בסדר עולם, כתיב בראש ספר דניאל
 32 "בשנת שלש למלכות יהויקים בא נבוכדנצר"
 33 בירושלמי ותן ה' את יהויקים ביהו - קראי
 34 לומר כן? והלא לא מלך אלא בשנת ארבע
 35 ליהויקים, שאמר בספר ירמיהו (מו) "הריב
 36 אשר היה בשנת דרביעית ליהויקים היא שנה
 37 הראשונה לנבוכדנצר". אלא מה הלמוד לומר
 38 בשנת שלש למלכות יהויקים - בשנת שלשה
 39 מטרדו, לאחר שכיבשו עבדו שלשה שנים ומרד
 40 בו, שמנה "יהי לו יהויקים" עבד שלש שנים
 41 ויש ומרד בו (מלכים ב דו). ולמדך כאן
 42 שעמד במרד שלש שנים. הרי שהה שנים
 43 לכיבוש ופיעוהו הוה נוסר ביהו הרגו
 44 ותקיים בו "קברת המור יקבר" (ירמיה ב).
 45 החמילן את יהויכין בנו תחתיו, ובה לו לבבל
 46 (מרדש בבה מרדש פרק יט). אמרו לו יתעלה
 47 האב מרד בך והמלכת בנו תמלך אמרך.
 48 מלכא ביטא שריא עובא לא נפק. חזר עליו
 49 לתשובת ביטא הגולה. והמלך צדקיהו וכו.
 50 כתיב בספר מלכים בסופו. ומנאמא גולתו יהויכין

1 בשנת שבע לכיבוש יהויקים, והרי הכתוב קורא אותו "בשנת שמונה למלכות
 2 נבוכדנצר". כספר מלכים בסופו, למדנו שכשנה שנינו למלכותו כיבשו. נאמר איל מורדך
 3 מלך בגל וכו' - למדנו שמלך איל מורדך בשנת שלושית ושבע לגלות יהויכין, ובר
 4 מלך נבוכדנצר שמונה שנים קודם שחזר לדלשצר עמנו, והרי ארבעים
 5 וחמש, ועשרים ועלש דאיל מורדך ושנים
 6 בדלשצר. אפיך סמאי דבית המקדש - בשנת
 7 שלישית למלכותו. אפיך - מאשרוהו, איהו
 8 ודאי מיטעא טעין. אמא חשיבנא בו' לגלות בבל
 9 - תחלת גולה שהגלה את יביהו. כמה בניין
 10 - תחלת משנת שחזר לדלשצר עמנו, ארתן
 11 שמונה שנים שמלך נבוכדנצר לפני הגלותו את
 12 יביהו, שלא היה לו בדלשצר למנותן ומנאן.
 13 השב - חזר ומני תחתיוהו. חזי בדלשצר - ארתן
 14 דהרי משנת שחזר שלמו שבועים שנה לפי
 15 מניינו, ושוב מנה שלישית. והמשפ דריוש הפיר
 16 ובושר התיב - דכתיב "דריוש מורדא קביל
 17 מלכותא" (דניאל ה) ואחרי מלך ברש הראשון,
 18 שנת רשות לבני הגולה לעלות, שאמר "בה
 19 שנת ברש וגו'" (עזרא א) וקסלמא דרתך
 20 השתא שמלכו בין שנהך חמש שנים, אף על גב
 21 דלא כתיב כקרא. ורתו ירושלים - כבר
 22 עברו לו שנים. מרתו ירושלים - גלות
 23 צדקיהו, שגרשה העיר וכו בהדיא כתיב
 24 לחזרתו ירושלים בעי למינאמא, דכתיב בספר
 25 דניאל "למלאות לרבותי שבעים שנים".
 26 חייב - שכך עמד בית אלה גלות יביהו.
 27 איהו מבת מלך ארביס"ג - דכתיב בשנת שנים
 28 עשרה גלות פור הוא הגורל, ולשנה ארתה
 29 חזת השביע - הרי שלוש עשרה. דמלכי אמנות
 30 העולם מתשרי מנין, ותחדשה השנה בתשרי.
 31 וכתיב לשנה ארתה לקיים את ארת הפרים
 32 וזאת השביע - הרי ארבע עשרה. מארין -
 33 בימי ברש בטילת עבדת בית אלהא, שצה
 34 ברש בלכות חזרו בו על ידי עיר יודיה ובנין,
 35 מנו ככותב בספר עזרא. על ענת תרחן
 36 למלכות דריוש השני שמלך אחר אחשוורוש
 37 ונקרא שלשה שמת: דריוש ברש ערשטסטא.
 38 שנים בקפמעות היו - ארתן שנים שמנין
 39 למעלה שי בהן נשלבל מלך איל מורדך בראשון.
 40 כגון לדריוש המרד וברש שמנין לזן חמש
 41 שנים לא תמצא את ארבע, דכתיב "בשנת
 42 אחת לדריוש בן אחשוורוש" בספר דניאל "בשנת
 43 שלש למלכות כורש" וגו'. ותניא בסדר עולם
 44 לא מצעו למרד שנה כותבים אלא ו' לבבל,
 45 ולכורש מצעו שלשה שנים בספר דניאל "בשנת
 46 שלש למלכות כורש" וגו'. ותניא נמי בסדר
 47 עולם כורש מלך שלוש שנים מקומטע - הרי
 48 שמונה שנים יתרה, וגם דרשנות נבוכדנצר ואיל
 49 מורדך נבלעה שנה, ונכרוו תשודה הבני שחיים
 50 שנים לדריוש.
 51 תניא

1 (סימן "סדקף"). ותו ל' אפיך אפיך שלמה! לא!
 2 מליך מלכותיה. הניחא למאן מלך והריוו!
 3 אפיך למאן דאמר מלך והריוו ומלך מאי אפיך
 4 למימר? שלמה מליתא אחריתו יהוה ביה, שפמלך על
 5 העליונים ועל התחתונים, שאמר: "ישב שלמה על
 6 כסא ה'". והא יהוה סנחריב, דכתיב: "מי ככל אלהי
 7 הארצות הגהה אשר העילו את ארצם מדין! הא
 8 אפיך וירושלים לא כפשה. והא אפיך דריוש, דכתיב:
 9 "דריוש מלכא כתב לכל עממאי אמאי ולשניא
 10 די דריון ככל ארעא שלמכון ושנא"! הא אפיך
 11 ושבע דלא מלך עליהו, דכתיב: "שפר קדם דריוש
 12 וקם על מלכותא לאחשורפניא מאי וגשיון", והא
 13 אפיך מורש, דכתיב "בה אמר פרש מלך פרם כל
 14 ממלכות הארץ נתן לי ה'!" החם אשתמחוהו הוא
 15 דקא משתבח בגופשיה. "בנינים החם בשבת המלך",
 16 וכתוב בתורה: "בשנת שלש למלכו". אמר רבא: מאי
 17 "שבת"? לאח שנתישבך דעתו. אמר: בלשצר
 18 חשב וקעה, אחר חשיבנא ולא מעינא. מאי אפיך?
 19 דכתיב: "כי לפי מלאות לבבל שבועים שנה יהויקים
 20 אהבם", וכתוב: "למלאות לחרות ירושלים שבועים
 21 שנה". חשוב ארבעין וחמש דנבוכדנצר, וגשירים
 22 תולת דאיל מורדך, ורתו דריוש הא שבועים. אפיך
 23 מאי דבי מקדשא ואשתמש בהו. ונבוכדנצר, מלך
 24 דארבעין וחמש שנין מלך? דאמר מר: גלו שבוע, גלו
 25 בשמונה, גלו בשמונה עשרה, גלו פתשע עשרה. גלו
 26 בשבע לכיבוש יהויקים גלות יהויכין, שהיא שמונה
 27 דנבוכדנצר. גלו שמונה עשרה לנבוכדנצר. דאמר מר:
 28 שנה ראשונה ביבש ניוה, שנה ביבש יהויקים.
 29 וכתוב: "יהי בשלשים ושבע שנה לגלות יהויכין מלך
 30 יהודה בשנים עשר הירש עשירים והמשה לחש
 31 נשא איל מורדך מלך ככל בשנת מלכותו את ראש
 32 יהויכין מלך יהודה ויצא אתו מבית הקלוא". תמיך
 33 ותלתיין ושבע - הרי ארבעין וחמש דנבוכדנצר;
 34 ועשירין ותלת דאיל מורדך - גמריא; ורתו דריוש -
 35 הא שבועים. אמר: לשמא דנאי וכו לא מפיקי. אפיך
 36 מאי דבי מקדשא ואשתמש בהו. תיניו דקאמר ליה

38 דניאל: "ועל מרי שמיא התרוממות ולמאני די ביתיה תיניו קרףך" וכתוב: "פה בליא
 39 קבול בלשאצר מלכא כשאי", וכתוב: "דריוש מרדא קבל מלכותא כבר שנין שתיין ורתתין" אמר: איהו מוטעא טעין. אמר
 40 חשיבנא ולא מעינא. מי כתיב: "למלכות בבל"? "לבבל" כתיב. מאי "לבבל"? לגלות בבל. כמה בצירין? תמיך. חשיב ועל
 41 חילופיהו. תרא דבלשאצר ותמש דריוש וברש, ורתו דריוש - הא שבועין. בין דהו דמלו שבועין ולא איפירוק אמר: הקשא
 42 ודאי תו לא מופקי. אפיך מאי דבי מקדשא ואשתמש בהו. כא שפין ורפך ביניהו ורתו את ושתו. והא שפור חשיב! איהו נמי
 43 מוטעא טעין, דאפיך ליה למיני מחרבות ירושלים. סוף סוף כמה בצירין? חרסו. איהו כמה מלך? ארביס. פארביסו דריוש
 44 אפיך ליה למיני בות המקדשא. אקמה כתיב: "בארון נבלת עבדת בות אלהא די בירושלים"! אמר רבא: שנים מקומטע היו.
 תניא

מגילה נקראת - פרק ראשון דף רב עמוד א - מתוך מהדרת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" קבז רש"י

1 תניא נמי הכי - דבשנת נבוכדנצר ואילי מורדך נבלעה שנה. עוד שנה אחת לבלל - הכי איתא בסדר שלום: ביח בלילאי קטיל בלשצר מלכא דירוש מלכא קיבל מלכותא דיר
2 שבעים שנה מיום שמלך נבוכדנצר, שבעים חסד אחת מיום שכבש ירושקם, ועוד שנה אחת לבלל למלאות שבעים שנה מששלע על ישראל, ועמד דירוש השלימה, ואחריו בשנה
3 אורדת מלך כורש בבל, ונפקד פקידה במקעת, שאמר "מי בכבם מכל עמי דודו אלודו עמו ועל וגו'". למרדו במיריאתו זו בשנת בלשצר לא דוד לביבשו ירושקם אלא שבעים חסד
4 אחת, ואבדו מרני מעליה שבעים שנה: ארבעים וחמש ושלש דאילי מורדך, ושלשה דבלשצר - דרי שנים מקטעות היו. בינתי כבשם - לשון ספירה וחסכון.
5 כתיב לפי מלאות לבלל - "שבעים שנה אפקד

6 אחכם" - ספר ירמיהו, וכתוב - בספר דניאל
7 "למלאות לבלל ירושלים שבעים שנה מסוף
8 השנים אשר היה דבר זה אל ירמיה הנביא,
9 לפקידה בעלמא - ואמר "לפי מלאות לבלל
10 שבעים שנה אפקד אחכם" וכו' היתה, שנפקד
11 בשנה אחת לבורש מלך פרס, שהיה שנת
12 שבעים ואחת לכיבוש ירושקם שששטת בבל על
13 ישראל, משיח - נמשח כמו שנת המשיחה
14 קובל אל כך בו - והכי קאמר: "הא אמר ה'
15 למשיחו לכהרש אשר החזיקה בימינו" וגו' "ואו'
16 יבנה את ביתי, תיר קראי כתיבי דרסמיכי
17 אחריו, וניקוד טעם מקרא וכו' הוכיח על דרש
18 זה, שאין לך טעם ורקא במקרא שאין סגול בא
19 אחריו, ובא נפקד למשיחו בורקא, ולבורש נפקד
20 בורקא - דלפירשו ולתקן שבעים שנה
21 כבם ככל קמו וכו' - הוא עצמו לא נשדול
22 ברב, כתיב פרס וכו' הפירשים - סגן
23 הפרתמים אצל מדי, וכתוב "למלכי מדי ופרס"
24 - סגן מלכי אצל מדי, מדי כתיבת - שדור
25 בידו שם בניו כון גדול שהביאו מירושלים.
26 פיקח היה - שהקדים משחה הירושקם יותר
27 משמחה בני ירוש, שהשתחו לצלם - בימי
28 נבוכדנצר, וכו' משוא פנים יש ברב - אין וכו'
29 לגם היה עשו, מיראה, חיי חיי -
30 משעה שנתו, מלאת המצעת היתה שדור
31 נקבים נקבים, מילת לבנה - חוד לשון חוד.
32 היארי לבקב בו - משות חוב ובסך קודשי, ש
33 היארי לוח - לוח, ונעמו - לבקב
34 מתחומות קל בעליהן - רצעה עשה לוח
35 באבנים טחנות, כלימה: שלא באו לילי אום
36 אלא בטורה, שמתטטס ומחויים בעליהן
37 אחריו: עד שמוצאן אותן ברומים קרים, וכו'
38 הוא אוסף - שדומקרא משבח אבני יקות
39 ואומר על טיסות הדיבה בין באין כי אבני נוד
40 מתנוססות על אחרותו והכותבו מרד ישראל
41 לעתיד לבוא, שיהיו חסובין וקרים בין האומות
42 כאבני נוד המתנוססות, ודי ירד - שרות שרות
43 סכי, וסודרת לשון "סחור סחור" כנחירם -
44 והאי וסודרת לשון סודרא הוא, שקרא ירוד
45 לכל בעלי סחור - עשה נשח רוח לבני
46 מלכותו, להחביב מתן מכס על סחורין,
47 הראשונים - כלומר: בלשצר וחבורתו, כות
48 של תורה - אכילה מוכח מרובה משתיה, פי
49 ושלשה שרונים סולת אכילה, וסך חצי
50 הדין, מין פרינות - יין ודגיל בו ולא שכרדו,
51 ולא שתהוה אלא על רצונ, כפינו מרדיב וסין
52 - הם היו שרי המשקים במשחה, איהו בקרי -
53 דלועין גדולות.

1 תניא נמי הכי: ועוד שנה אחרת לבלל ועמד
2 הירושא והשלימה, אמר רבא: אי דניאל מעה בראי
3 הוישגה, דכתוב: "בשנה אחת למלכו אני דניאל
4 בינתי כבשפרים" מדיקאמר "בינתי" מכלל דמעתה מכל
5 מקום קשו קראי אהרדי, כתיב: "מלאות לבלל",
6 וכתוב: "לחרבות ירושלים" אמר רבא: לפקידה
7 בעלמא, והיני דכתוב: "בה אמר פרש מלך פרס:
8 כל ממלכות הארץ נתן לי ה' אלהי השמים והוא
9 פקד עלי לבנות לו בית בירושלים" דרש רב נחמן
10 בר רב חסדי: מאי דכתוב: "בה אמר ה' למשיחו לכושר אשר החזיקה בימינו"? וכו'
11 בורש משיח הוה? אלא אמר לו הקדוש ברוך הוא למשיח: קובל אני לך על בורש, אני
12 אמרתי: הוא יבנה את ביתי ויבנין גליות, והוא אמר: מי כבם מכל עמי ועל, "חיל
13 פרס ומדי הפרתמים", וכתוב: "למלכי מדי ופרס", אמר רבא: אתנינו אתנו בהרדי, אי מינן
14 מלכי מיניכו איפרכי, ואי מיניכו מלכי מינן איפרכי. "בהראתו את עשר פכוד מלכותו" -
15 אמר רבי יוסי פר הנינא: מלמד שלכש פגרי כהונה, פתיב קבא: "קור תפארת גדולתו", שדור
16 וכתוב הקם: "לקבוד ולהפארת", ובמולות הימים האלה" - רב ושמואל, חד אמר: מלך
17 פיקח היה, וחד אמר: מלך טיפש היה, מאן דאמר מלך פיקח היה, שפיר עבד דקריב
18 דרוקא ברישא, דבני מאתיה כל אימת דבעי מפסיס להו, ומאן דאמר טיפש היה, דאיבעי
19 ליה לקרובי בני מאתיה ברישא, דאי מרודו ביה הקה, הני הוו קיימי בהרדה, שאלו תלמידי?
20 אשר רבי שמעון בר יוחאי: מפני מה נתייבבו שונאיתן של ישראל שבתותו הודו בלתי?
21 אמר להם: אמרו אחם, אמרו לו: מפני שגננו מפקודותיו של אותו רשע, אם כן שבשכר?
22 וירגו, שבכל העולם בודו אל יתרגו? אמרו לו: אמרו אחיה! אמר להם: מפני שהשתחו
23 יצלם, אמרו לו: וכו' משוא פנים יש בדברי? אמר להם: הם לא עשו אלא לפנים, אף
24 הקדוש ברוך הוא לא עשה עמיתן אלא לפנים, והיני דכתוב: "פי לא ענה מלכו", פחצר
25 גנת ביתו המלך" - רב ושמואל, חד אמר: הראוי לחצר לחצר, הראוי לגינה לגינה, הראוי
26 לביתן לביתן, וחד אמר: הושיבן פחצר ולא החזיקתן, בגינה ולא החזיקתן, עד שהכניסן
27 לביתן החזיקתן, במתניתא קנא: הושיבן פחצר ופתח להם שני פתחים, אחד לגינה ואחד
28 לחצר, "חור כפרם וחקבלת", מאי "חור"? רב אמר: חרי חרי, ושמואל אמר: מילת לבנה
29 הציעו להם, "כפרם" - אמר רבי יוסי פר הנינא: פרים של פסים, "על גלילי כסף ועמיתו
30 שש מפות והב דקפה", תניא רבי יהודה אומר: הראוי לכסף כסף, הראוי לתב לתב,
31 אמר לו רבי נחמיה: אם כן אתה מטיל קנאה בפסודתה! אלא, הם של כסף, ורגליתן של
32 והב, "בתט ויש" - אמר רב אסי: אגנים שמתחוממות על בעליהן, וכן הוא אומר: "אבני
33 נוד מתנוססות על אדמתו", "נוד וסודרת" - רב אמר: דרי דרי, ושמואל אמר: אבן טובה
34 יש בקרבי הים ו"דרה" שמה, הושיבה באמצע סעודה ומאיה להם כנחירם, דבי רבי
35 שמעאל קנא: שקרא דרור לכל בעלי סחורין, "והשקות בכלי יהב וכלים מפלים שונים",
36 "משונים" מיבעי ליה? אמר רבא: יצתה בת קול ואצרה להם: ראשונים, כלו מפני כלים
37 ואתם שונים בהם? למה מלכות רב" - אמר רב: מלמד שכל אחד ואחד השקתו של שגדול
38 היינו בשנים, "והשתיה כדת אין אנם", מאי "כדת"? אמר רבי תנן משום רבי מאיר: כדת
39 של תורה, מה דת של תורה, אכילה מרובה משתיה, אף סעודתו של אותו רשע אכילה
40 מרובה משתיה, "אין אנם" - אמר רבי אלעזר: מלמד שכל אחד ואחד השקתו מינן מדינותו, "לעשות כרצון איש ואיש" - אמר
41 רבא: לעשות כרצון מרדכי וחסון, מרדכי - דכתוב: "איש יהודי", תמן - "איש צר ואובד", גם ושתי המלכה עשתה משתה
42 גנים בית המלכות, "בית הנשים" אמר רבא: שניהן לרבי עבירה נתפוגגו, היינו דאמרו אינשי: איהו קברי ואתתיה
בבבב

40 מרובה משתיה, "אין אנם" - אמר רבי אלעזר: מלמד שכל אחד ואחד השקתו מינן מדינותו, "לעשות כרצון איש ואיש" - אמר
41 רבא: לעשות כרצון מרדכי וחסון, מרדכי - דכתוב: "איש יהודי", תמן - "איש צר ואובד", גם ושתי המלכה עשתה משתה
42 גנים בית המלכות, "בית הנשים" אמר רבא: שניהן לרבי עבירה נתפוגגו, היינו דאמרו אינשי: איהו קברי ואתתיה

1 שפרחה בה ציעת - בירושלמי מפרש דליפין "גנוז" דכתיב גבי ושתי מינור" דכתיב
2 גבי עוזה כשנעטעט, דכתיב ביה "גנוז מביה ה" (דברי הימים ב כו).
3 זיל לגבי עמון ומואב ותיבי דברכותיה כומריא - וקשה: דהא פרק "תפלה השחר"
4 (ברכות כחא) פריך: וכי עמון במקומי יושב? והלא בא סתריב ובלבול לך פירש

5 רבנו הם דהרסין הכא מואב לחוד, דקרא נמי אל
6 חזיב אל מואב, דכתיב "שאנן מואב", ובברכות
7 נמי לא רסין אל מואב עמון, ומזה הטעם הוירי
8 ליהודי דה גמטוי לבא בקהל. אבל משמע דגרי
9 איך לא רצו להודי לבא בקהל לפי שלא בבלב
10 סתריב מערים ולא בבלב מואב מיהודי קשה
11 דברכות משמע באותה שבתא, סתריב
12 בבלב עמון, וכידיה חזיב לה באותן שהגלה
13 נמוכנצו ויש לומר לפי סתריב היה ראשון
14 שבלב - נקרא הבל על שמו, ועליו כתיב: ואסיר
15 בגלות עמי ותחזיקתם שותי, אבל הוא
16 עיקר החזון היה על ידי נבוכדנצר.
17 **ממוכין** - פי שדרש שיהיה דניאל, ולפי שזיה
18 נשוי לשירת שהיה גדולה ממנו שלא
19 היה יכול לכופה לדבר בלשנו, עיני לעשות כן.
20 כל

21 חמת המלך אחשוורוש וזכר את ושתי ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עליה" - בשם
22 שששיתה קד נגזר עליה. "ותקאן המלכה ושתי". מפי' פריצתא הואי דאמר קר: שניהו
23 ד'קבר עבדה נתפוננו. מאי מעקא לא אהאי? אמר רבי יוסי בר חנינא: מלמד שפרחה בה
24 צוערה. בפתיתא תנא: בא גבריאל ועשה לה נב. ו'תקנף המלך מאד', אמאי דלקח ביה
25 גזיל האי? אמר רבא: שלחה לה בר אהוריריה דאבא! אבא לקבל אלפא הקרא שתי,
26 ו'תהוא גברא אשתמי בהמריה! מיד "התקמו בערה בו". 'ויאמר המלך לה'כמיה',
27 ואן חכמים רבנן. "ודעי עתהם" - שיערען לעבר שנים ולקבעו חרשים. אמר לה: גייתא
28 לוי אמרו: חכי נעבדי? נימא ליה סקלה - למחר פסיק ליה תמיה ובעי לה מינן. ונימא
29 ליה שבקה - קא מ'קוללה במלכותא. אמרו לו: מיזם שתרבי בית המקדש? ו'לגינו מארצנו,
30 נימלה עצה ממנו ואין אנו יודעין לרזן דיני נפשות. זיל לגבי עמון ומואב ד'חכי ב'דוכתייהו
31 בתמרא ד'חכי על ה'וד'יה. ו'מעקא אמרו ליה, דכתיב: "שאנן מואב מעעריו ושקמ הוא
32 אל שקמיו ולא הניק מקלי אל כלי ובגולה לא הלך על פן עמד מעמנו בו וירחו לא נגר'
33 מיד - ו'תקרב אליו פרשנא שחר אדמתא תרשיש". אמר רבי לוי: כל פסוק זה על שום
34 קרבנות נאמר. "פרשנא" - אמרו ומלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם,
35 כלום הקריבו לפניך פרים בני שנה בדרך שהקריבו ישראל לפניך? "שחר" - כלום הקריבו
36 לפניך שתי תורני? "אדמתא" - כלום בנו לפניך מנזב אדמה? "תרשיש" - כלום שמישו
37 לפניך בבגדי כהונה דכתיב בהו: "תרשיש ו'שהם ו'השם". "מרים" - כלום מירסו במנחות
38 לפניך? "ממוכין" - כלום הכינו שלחן לפניך? "ויאמר ממוכין". תנא: ממוכין זה המן. ולמה נקרא שמו ממוכין? שמוכין לפורענות.

39 אמר רב בתנא: מפאן שההדי'ס קופין פראש. "להיות כל איש שחר בבתו" - אמר רבא: אלמלא אגרות הראשונות לא נשתיר
40 משואנן של ישראל שרדי ו'קליטו אמרו מאי האי ד'שרדי לן "להיות כל איש שחר בבתו"? פ'שמיא אפילו קרחה בבתיה
41 פ'רשקא ליהו! "ותקד המלך פקודים". אמר רב: מאי דכתיב "כל ערום יעשה ברעת ו'כסיל יפרש אלתו"? "כל ערום יעשה
42 ברעת" - זה דוד, דכתיב: "ואמרו לו עבדיו ו'בקשו לאדני המלך נערה בתולה". כל מאן דהוה ליה ברתא, איתיה ניהליה.
43 ו'כסיל יפרש אלתו" - זה אחשוורוש דכתיב: "ותקד המלך פקודים". כל מאן דהוה ליה ברתא איתמיה מיניה. "אישי הודי
44 היה בשושן הבהר אישי מיני". מאי קאמר? אי לחוסא קאתי, לחסיה ואור עד בנימין? אלא מאי ש'נא הני? תנא: כולן על
45 שמו נקראו. "בן איור" - בן שהאיר עיניהם של ישראל בחפלהו; "בן שמעי" - בן ששמע אל תפלתו; "בן קיש" - שהקיש על
46 שערי רחמים ונפתחו לו. קרי ליה "הודי" - אלמא מיהודה קאתי, וקרי ליה "מיני" - אלמא מבנימין קאתי? אמר רב נתן:
47 קרדי מוכתר בנימוס היה. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן לוי: אביו מבנימין ואמו מיהודה. ורבנן אמר: משפחות
48 התורה זו גו. משפחת יהודה אמרת: אנא גרים ד'תולידו מרדכי, הלא בקליה דוד לשמיני בן גרא. ומשפחת בנימין אמרת:
49 מיאמי קאתי. רבא אמר: כנסת ישראל אמרה לאדוד ניסא: ראי מה עשה לי יהודי ומה שילם לי מיני. מה עשה לי יהודי
50 דלא

1 בניצני - ולענין קטנות. כלומר, דבאותו מין עצמו, דהו נאק וזו נאפא. דהא אומר להראות
2 את יופיה, והיא לכך נתכונה שיתכבול כיופה. פריצתא הואי - פריצה היתה, מלמד
3 שפרחה בה ציעת - וליף בירושלמי מאשר נגזר עליה? וכתיב "ישב בית החפשיית
4 מערוער על בני נגזר מביה ה" (דברי הימים ב כו), ומן מהלך ציעת - אף כאן ציערת.
5 אהוריריה - שומרי הוסיסו. לקבל אלפא
6 המרא שתי - בן העיר מבטגו עליו (נינאל ה).
7 פסיק לוי - שפיג וניז לאט מעליו. על ה'וד'יה
8 על שמו. והפסא אמרו ליה - ופה אמרו
9 לו, ודאי בן הוא, שמתוך שהאדם שקט דעתו
10 מושכת עליו, שאמר "שאנן מואב מעעריו
11 ושקט הוא אל שמרדי וסיפה דקרא" על בן
12 עמד עמנו בו וירחו לא נגר'. פסיק זה על
13 קרבנות נאמר - והקובץ אליו - לשון הקרבן
14 קרבן, ומכאן השרת חוכרו לפני הקדוש ברוך
15 הוא את הקרבנות שהקריבו ישראל לפניו
16 לעשות להם נקמה ביהוה, ותבא אסתר והתחיל
17 תחתיה. פריצתא - כלום הקריבו לפני כרים
18 בני שנה. שחר - שתי תורים. מרים - שמירסו
19 את הדם, שלא יקרב ועוב אל יתא ראי
20 ליהויה. פריצתא - מירסו במנחות לבוללן,
21 מירסו לשון מינס. מוכן לפורענות - עמד
22 לרעת תלוי. מפאן שההדי'ס קופין פראש -
23 שרדי נמה אותו הכתוב לבסוף, אלמא גרוע הוא
24 מכול, והוא קפץ פראש אלפלא אגרות
25 הראשונות - שחזוקו בהן שוטה בניצי האמות.
26 לא נשתיר משוטי ישראל שרדי ו'פליס -
27 שרדי מנחירן להודנן במנחת המלך באגרות
28 האמענית, ולא הוה ממוכין ליום המועד.
29 אמר מאי רבי ארי' לן - אמרנים האמות.
30 מה זה ששלח לומר לנו להיות כל איש שחר
31 בביתו? שאף הגדון שורר בביתו. פריצתא =
32 פקד נגזר. ערה - דוד לא יקסא אלא נערה
33 אחת, כל אדם הראה לעלוחו את בתו אולי
34 תחת כל בניצני. והאחרשור כסיל, צוה לקבץ את
35 כולן - לכך ו'דוען שלא יקסא אחת, ואת
36 כולן יבעל. מאן דהוה ליה ברתא - שמרדה.
37 מוכתר בנימוס היה - בשמות נאין, נימוס -
38 שם בלשון קין. [ענין] לא רסנין, אלא הבי
39 רסנין: אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן
40 לוי: הו'

דלא

מגילה נקראת - פרק ראשון דף רע עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" קלא
 רש"י תוספות

1 דלא קטילה דרש' שמעון - שהיה חייב מיתה. לא ידך גיבא - לצעקה ולא לשבח: איש יהודי ואיש ימיני רומי לו הצער הזה. אית' נבטין יהודאין ב' - וסיפה דקרא לאלאך לא
 2 פלחין. כל דברין אותן חז' - כנגד הפס' היה אומר: כל דברין. דברי הימים. אחת חז' הרבה שמות אתה מוכיר. מלניו ופלניו. וכלן אום אחז חז' ואני וידעין לדרשן - ואף על פי
 3 שהתחמם אותן אנו נתנין את לבנו עד שאנו וידעין לדרשן. משום דאמרין לעיל כל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי נקט לה באב. ואשתי יהודית וכו' - חללא בתיה שמה. דהא
 4 כתיב בפרק אשלה בני בתיה. לרחוץ - שבכלל משתעי קרא. הכי נרטינן: וישא בתיה שמרדה בגלוליה בית אביה - ולכן ששתה שמה
 5 בליקוחן הללו. שגלה מעצמו - מדרלא כתיב
 6 "אשר היה עם הגולה אשר הגלתה" וכויה
 7 "אשר הגלה עם הגולה" משמע שלא היה
 8 כשאר ישראל שגלו על כרחן. והוא גלה
 9 מעצמו. כמו שעשה רימיה שגלה מעצמו. עד
 10 שאמר לו הקדוש ברוך הוא לחזור. בין ההרסים
 11 אשר נבצולה - בין הצדיקים שגלו לבלב
 12 ובכשתה משתעי קרא. אבתר = ירה יפה
 13 כלבנה. וירקוקת ויהי - כהדרסה זו. אלו חז' אום
 14 של חסד קרא. וכויה עילי - מאת הקדוש ברוך הוא.
 15 לכך נרטיא יפה לאמנות ולאחשרושי. ובמות
 16 אביה ואמה זו לפה לי - מאתר וכויה "כי אין
 17 לה אב ואם, וכן אומר" לאלא ללמדתו שאפי' זים אחד לא
 18 היה לה אב ואם. כשעני שנתקבה אמה מת
 19 אביה - נמצא שלא היה לה אב משנה שגלה
 20 ליהודקא אב בן אביהתה אמה מתה - ולא
 21 נרטיא לקרות אם. ולדש אין כל - באוריה
 22 משתעי קרא. כבשה אחת - בת שבט. שהיתה
 23 מינה בתן כי שבת - שהיתה משרתת לא אחת
 24 באחד בשבת. ואחא בשני בשבת. ואחא בשלישי
 25 בשבת. וכן כולן. וכשתעני זים שפחה של שבת
 26 יודעת שהיום שבת. כתי' דחודיי = בקינשת
 27 משתעי קרא. ומתוך אונסה לא נענשה. וכן הוא
 28 אומר - שהעוננים טורפים לצדיקים להבריקן
 29 ומאכל טמא. ויהי המלצר טמא את פה עני
 30 ויין שפחתם וכו' - וכויה כהוהא אבנא
 31 ולמקצת ימים עשרה נראה מראיהם טוב
 32 ובריא שני וכו'. אנפקינן שני זית שלא הביא
 33 שליש - נבי מנחתן וכו'. אבניא אבנאבקינן
 34 ואם הביא - פסול. ועלה קאי ר' יהודה ואמר
 35 מהו אנפקינן. ענין = מצויב. מנחתו של אותו
 36 רשע - גנותו הוא זה. שהוא כועל נשים
 37 ומשליחן. שנתן נחמה מן הנהן - מפני הצרת
 38 חודיע לך הכותב שהיו מתכוננין מן השמיים
 39 להבחין על בעלה. ביקש לשעון בו - לכך
 40 נאמר "מכל רעשים ומכל הבחולות". ענין
 41 משתאי בו - חודר לבנה ענינים לפישה
 42 שתגלה לו מולדתה. ולא הועיל. ומתוך לה
 43 להאי קרא "ובהקצין בחולות שנית וכו' אין
 44 אסתר מגדת מולדתה ואת ענה וכו' עבר
 45 משתאי סתודה לכבודה. מה שלא עשה בשאר
 46 נשים. דלי כתיב - אמר: בשביל אסתר אני
 47 מניח לכם מכסי גולגולתכם. היינו הנהיה
 48 למרינות עשה. שיה פרישני - הדרונת
 49 לשרים בשמה. היינו דכתיב "זיתן משאת כיד
 50 המלך".

כל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי שנאמר
 איתן נבטין יהודאין כל שיה יהודי. שיהו
 אמר בחילק' (סנהדרין צגב). דלא חזו ששטנ
 יהדות. אשר הגלה שגלה מעצמו - דרש
 ליה מדרלא כתיב "וגללה". קרלי דחודיי -
 חזס חליליה. היא לא היתה אובלת
 ותובלת

דלא קטילה דרש' שמעון, דאתילוד מיניה מרדכי
 ומלמני ביה הקון וכוה ישילם לי מיני - דלא קטילה
 שאלא לאנג. דאתילוד מיניה הקון דמצעור לישראל. רבי
 יוחנן אמר: לעולם כמנמימן קאתי. שכל הכופר
 "יהודי" ? על שום שפפר בעבודה זרה, שכל הכופר
 בעבודה זרה נקרא "יהודי", כדכתיב: "איתי גברין
 יהודאין..." רבי שמעון בן פזי, בי הוה פתח דברי הימים, אמר הכי: כל דברין, אהד הב,
 ואני וידעין לדרשן. "ואשתי' היתה ילדה את ירד אבי גידור ואת חבר אבי שובב ואת
 וקתיאל אבי גזוח ואלה בני בתיה בת פרתה אשר לקח מרד. אפאי קרי לה "היהודה" ? על
 שום שפפרה בעבודה זרה, דכתיב: "ותרד בת פרתה לרחוץ על היאור", ואמר רבי יוחנן:
 שפפרה לרחוץ בגלוליה בית אביה. ילדה? והא רבוי רביתהו! לומר לך: שכל המגדלי תרם
 ויהומה בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב פאילו ילדו. "ירד" זה משה. ולמה נקרא שמו "רד" ?
 שנידד להם לישראל מן בנימו. "גידור" - שנידד פרצותיהן של ישראל. "חבר" - שחבר את
 ישראל לאביהן שבשמים. "שובב" - שענשה להם לישראל כסופיה. "קתיאל" - שקאו ישראל
 לאל בנימו. "גזוח" - שהניחה ענותיהן של ישראל. "אבי" "אבי" "אבי" - אב בתורה, אב
 בתקבה, אב בגביאות. "ואלה בני בתיה אשר לקח מרד". וכי מרד שמו? והלא כלב שמו!
 אמר הקדוש ברוך הוא: יבא כלב שמרד בעצת מגללים וישא את בת פרתה שמרדה בגלוליה
 בית אביה. "אשר הגלה מירושלים". אמר רבא: שגלה מעצמו. "יהי אמן את הדרסה" קרי
 לה "הדרסה" וקרי לה "אסתר". תניא רבי מאיר אומר: אסתר שמה. ולמה נקרא שמה הדרסה?
 על שם הצדיקים שנקראו "הדרסים". וכן הוא אומר: "והוא עמד בין הדרסים". רבי יהודה
 אומר: הדרסה שמה. ולמה נקרא שמה אסתר? על שם שהיתה מספרת דבריה, שנאמר: "אין
 אסתר מגדת את עמה". רבי נחמיה אומר: הדרסה שמה. ולמה נקראת אסתר? שהיו אומות
 העולם קורין אותה על שום אסתרה. בן עזאי אומר: אסתר, לא אחובה ולא קצרה היתה,
 אלא בינונית פתרה. רבי יהושע בן קרחה אומר: אסתר ויקראת היתה והוא של חסד משוף
 עליה. "כי אין לה אב ואם" - "ובמות אביה ואמה" למה ליה? אמר רב אחאי: עיפרתה מת
 אביה; ולדתה מתה אמה. "ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת". תנא משום רבי מאיר:
 אל תקרי "לבת" אלא לבית. וכן הוא אומר: "ולרש אמן כל פי אם כבשה אחת כמנה אשר
 קנה ויחיה ותגדל עמו ועם בניו יהיו ומכחו וימכרו וישתה ויבזיקו תשכב ותהי לו
 כבת". משום דבזיקו תשכב, הוה ליה לבת? אלא בית; הכי נמי לבית. "ואת שבע הנערות".
 אמר רבא: שהיתה מונה בתן זמי שבת. "וישנה ואת נערותיה" אמר רבי: שהאכלה מאכל
 יהודי. ושמואל אמר: שהאכלה קרלי דחודיי. ורבי יוחנן אמר: ידעונים. וכן הוא אומר: "יהי
 המלצר נושא את חפציהם... ונתן להם ידעונים" "שישה ידשים בשמן המר". מאי "שמן
 המר"? רבי תימא בר אבא אומר: כספיה. רב הונא אומר: שמן זה שלא הביא שליש. תניא
 רבי יהודה אומר: אנפקינון, שמן זה שלא הביא שליש. ולמה סנין אותו? שמשייר את הישער
 ומענין את הכשר. "בערב היא באה ובבקר היא שבה". אמר רבי יוחנן: מנגלותו של אותו
 רשע לכרתי שבה, שלא היה משמש כמחנה ביום. "ותהי אסתר בשאת חן". אמר רבי אלעזר:
 מלמד ששכל אחד ואחד גרמתה לו באמתו. "ותמלך אסתר אל המלך ואחשרושי אל בית

מלכותו בתרש העשירי הוא תרש מכת" - ירח שצנהה גוף מן הגוף. "ואהב המלך את אסתר מפל הנשים ותשא חן וחסד לפניו
 מכל הבחולות". אמר רבי: ביקש לשעון מעם בתולה מעם, מעם בעולה מעם. "ועש המלך משתה גדול". עבר משתאי ולא גליא
 לה; דלי בריאן ולא גליא ליה; שרד פרישני ולא גליא ליה. "ובהקצין בחולות שנית". אול שקל עצה ממרדכי. אמר: אין אשה
 מוקנאה אלא ברוך חבריה. ואפילו הכי לא גליא ליה, דכתיב: "אין אסתר מגדת מולדתה". אמר רבי אלעזר: מאי דכתיב:

1 לא ידע מצדיק עניו - נותן עינו במעשה הצדיקים לשלם להם אם לוקים רבים מדה
2 במדה. וכתה ויצא פמנה שאול - שהיה צנוע. ובה ויצאת פמנה אסתר - בתרגום של
3 מגילה מייחס מרדכי ועשהו עשירי לשאול. ומשאלו ער בנימין. וכתב "היא אסתר בת
4 דוד". ואן לו ראה ארתך כבתובים שינאם משאול. ספתן - ללאה, והוא צניעות.

5 שלא יתפרסם הדבר שמסור לה סימנו. שנאמר
6 לא ידע מצדיק עניו - ונחמה דקרא 'וישיבם
7 לנצח ויבחרו הדינו גזילה לחרות. ואם תניס
8 דעתו בן - "הכי טובי קראי: 'וישיבם לנצח'
9 ויגברו ואם אסורים בוקים' על ידי שמנדיקין
10 עצמן - באן לירי עניות וחסירים. ומבלת -
11 מחמת נקיות. שלא תוא מאוסה לצדיק
12 ויזקקו פרעה על שני חסידיו. לשון מורסי -
13 שם מוסק. לא רמיט - מתוך שהיתה
14 חביבה עליו היה מרבה בתשמשו, וצמא
15 לשותה. במשרתי ויבשרתן - אחת ממונה על
16 עבודה אחרת. ואני ממונה על עבודה אחרת. הכי
17 גרסין: אחר הדברים האלה נרל הפלך
18 [אחשוורוש] את אן חפן וגי - בחר בתוך והתע
19 כתוב וקא בני הלימרא: אחרא פא - מה העיד
20 עליו הכותב שלא נידלו עד שבא מעשה הזה.
21 אחר שבא הקדוש ברוך הוא רפואה לנבט -
22

23 העתידה לבא לאחר זמן. כרמיא לישראל - ואחר כך נגלה שן אפרים, על ידי מכה שאני
24 מבאי עלקח. הפיל פור - ומדו פור הוא הגורל. מיס ליום, באויו יום פיל הגורל. וכן
25 מחדש לחרוש. הגורל על כולן חסיל ביום אחד. ונפל לו הגורל על [ואחר]. שבבעק
26 באר מרת מה - שנאמר 'והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש האישון [חדשע ד.]. צא
27 מהם למפרע שלשים יום באבולו של משה.

28 ושלשה ימים שחביתו להם צידה. שנאמר 'הבית
29 לכם ידעו כי בעורו שלשה ימים אדם עוברים
30 וגו' (דף רח) שביעה בארד מת משה.
31 ובשבעה בארד נולד - דכתיב 'בן מאה ועשרים
32 שנה אנכי היום' (דברים לא). היום מלאו ימי
33 ושנותי, כדאי הלידה שחבפר על המיתה. אית
34 בדו רבנן - מתשובתו של חנון אנו למדון שכך
35 היה אחשוורוש משיבו. קרחה אני עושה
36 בפלפולותיך - שכלכות אתה מליאה מהם.
37 מדינתא - מדינה קטנה. ונא נכפי מינן - נשים.
38 ואת דתי הפלך אינע עושים - אנגרותי ומסיס
39 ונגלגלית וארונתו איתן נותקן. דפסקי ליה
40 לשהא בשנה" פה" - שבת היום. פסח היום.
41 ואנו אסורים במלאכה. אין שיה - אין גאה
42 ואין חשש לנתיקן. משפיעין - בית דן מברקח
43 שביאליט שקליה למקדש. ועל הכלאים - שגדלו
44 הורעים קצת. וינען ניכר, ועסקין אתון
45 משהותיקן בהכרות בית דין.
46 משל

16 לא היה ידע עד השתא. לפיכך וכתה ויצא מנפיה שאול. וכתה צניעות היתה בשאול? דכתיב: "ואת דבר המלוכה לא הגיד לו אשר

17 אמר שמואל". וכה ויצאת מנפנו אסתר. ואמר רבי אלעזר: בשהקדוש ברוך הוא פוסק גזילה לאדם פוסק לבניו ולבני בניו עד סוף
18 כל הדורות, שנאמר: "וישיבם לנצח ויגברו". ואם תניס דעתו, הקדוש ברוך הוא משפילו, שנאמר: "ואם אסורים בוקים." ואת
19 מאמר מרדכי אסתר עשה" - אמר רבי ירמיה: שהיתה מראה דם נדה לחכמים. "פאשר היתה באמנה אתו" - אמר רבה בר רב אשי
20 משמיהו דרבי: שהיתה עומדת מחוקו של אחשוורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי. "במינים הנהם וישיב בשבעה הפלך קצת
21 בגתן ותרש" - אמר רבי תימאי בר אבא אמר רבי יוחנן: הקצף הקדוש ברוך הוא ארון על עבריו
22 לעשות רצון צדיק. ומנו - יוסף, שנאמר: "וישם אתנו נער עברי וגו'". עבדים על אדוניתם
23 לעשות נם לצדיק, ומנו - מרדכי, דכתיב: "ויודע הדבר למרדכי". אמר רבי יוחנן: בגתן ותרש
24 שני מרסיים הוו ודוו מספרין בלשון מרסיים, ואמריים: מיום שבאת זו לא ראינו שניה בעינינו.
25 בא ונפיל ארס בפפל קדי שמיאות. והן לא היו יודעין כי מרדכי מיושב לשבת הגוית תה,

26 והיה יודע בשבעים לשון. אמר לו: הלא אין משמרתו ומשמרתך שוה? אמר לו: אני אשמור משמרתו ומשמרתך. והיו דכתיב:
27 "ובקש דבר וימצא", שלא נמצאו במשמרתן. "אחר הדברים האלה" אחר רבא: אחר שברא הקדוש ברוך הוא רפואה
28 למכה, דאמר רבי לקיש: אין הקדוש ברוך הוא מכה את ישראל אלא אם כן בורא להם רפואה תחילה, שנאמר: "כפראי ישראל
29 ונגלה עת אפרים" אבל אופות העולם אינו כן. מכה אותן ואמר כך בורא להם רפואה, שנאמר: "ונגף ה' את מצרים נגף ורפואה
30 ויבו בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו" - אמר רבא: בתחילת במרדכי לבדו, ולכסוף בעם מרדכי, ומנו - רבנן, ולכסוף בכל היהודים.
31 "הפיל פור הוא הגורל". תנא: בין שנפל פור בחדש אדר שמח שמחה גדולה. אמר: נפל לי פור בירח שמת בו משה. ולא היה יודע
32 שבשבעה בארד מת ובשבעה בארד נולד. "ישנו עם אחר" - אמר רבא: ליכא ידוע לישינא בישא בתמן. אמר ליה: תא ניבלינהו. אמר
33 ליה: מסתפאנא מאלהו ולא לעבדו כי פדעבד מקפא. אמר ליה: ישנו מן המצוות. אמר ליה: אית פורו רבנן, אמר ליה: עם אחר
34 הן. שפא תאמר קרחה אני עושה במלכותך - מפתרון הם בין העמים. שפא תאמר: אית הנאה מיניוהו - "מפורד", כפרדיה זו שאינה
35 עושה פירות. ושפא תאמר: איכא מדינתא מיניוהו - "בכל מדינות מלכותך". ודתייהם שנות מכל עם" - דלא אכלי מינו ולא נסבי
36 מינו ולא מנסכי לן. "ואת דתי הפלך אינע עושים" - דמפך לכולא שתא בשה" פה". "לפלך אין שוה להניחים" - דאכלו ושחו ומכו
37 ליה למלכות. ואפילו נפל וכוז בכוסו של אחד מהם, וזרקו לתוהו; ואם ארוני הפלך נונע

5 הכסף נתון לו - גמטריא דרבספק עולה
6 העיני, רמו לו שיתלה עליו.
משום יתור

38 בכוסו של אחד מהם חוכמו בקרעו ואינו שותהו. "אם על הפלך טוב וכתב לאבדן ועשירת
39 אפלים כפר כסף." אמר ריש לקיש: גלוי ודוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד הן לשקול
40 שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקלי. והיו דתנן: פאחר פאדר משמעין על
41 השקלים ועל הכלאים. "ויאמר

אמר רבי שמואל בר אבודמא: הדיא דתימר: בצור וחברותיה, בקיסרין ובחברותיה. גרם הכא – עד
בדון אורחיה מהורה למתקלה.

רבי שמעון בן לקיש בשם רבי ינאי: המוכר צאן לחבירו, פיון שפסר לו משפוכית – קנה. מהו
משפוכית? אית דאמרין: הוטרוא. ואית דאמרין: שרקיקתה. ואית דאמרין: נגדתא.

רבי יעקב בר אחא, רבי שמעון בר אבא בשם רבי יהושע בן לוי: המוכר בור לחבירו, פיון שפסר
לו דליו – קנה.

רבי אמי בשם רבי יוחנן: המוכר בית לחבירו –

[דף ט"ז ע"א]

פיון שצבר לתוכו – קניו.

רבי יודה בן פזי בעי: מסר לו את המפתח, מהו? אמר רבי זכריה התנייה דרבי לוי: מחלוקת רבי
שמעון והקמים. דתנינן תמן המוכר מפתח לעם הארץ – הבית מהור, שלא מסר לו אלא שמירת
המפתח. תני: רבי שמעון מטפא.

רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש: המוכר מעשרות שדהו לחבירו – לא עשה כלום. ולד שפחתו
לחבירו – לא עשה כלום. עוברי בהמתו לחבירו – לא עשה כלום. אויר הרבתו לחבירו – לא עשה
כלום. אלא: מוכר שדהו ומשייר מעשרותיה, מוכר לו שפחה ומשייר לו וולדה, מוכר לו בהמה ומשייר
לו וולדה, מוכר לו חורבה ומשייר לו אוירה.

ותיב איפשר לו לאדם למכור אויר הרבתו לחבירו? תיפתר: באומר לו: תלוש מן החרבה הזו שתקנה
אחד מעשר שבה.

וכא קרקע לפגיו שהיא אומר לו: תלוש מן הקרקע הזו, שתקנה לך אחד מעשר שבו.

רבי שמואל ורבי יעריא, רבי תיב בר אשי בשם רב: אין משיכה קונה בהצר שאינה של שניהן. תני
רבי תיב ופליגי: אימתי אמרו המפלטלין ניקנין במשיכה? ברשות הרבים או בהצר שאינה של
שניהן. אבל ברשות הלוקח, פיון שקיבל עליו – זכה. ברשות המוכר – לא קנה עד שעה שיגביה או
עד שעה שימשוד ויוצא חוץ רשות הבקעלים.

ברשות זה שהן מופקדין אצלו – לא קנה עד שיזכה הוא בהן או עד שישבור לו את מקומו.

וחכמים אומרים: בהמה דקה נקנית במשיכה. מה טעמון דרבנן? משכו וקחו לכם צאן למשפחתיכם (שמות יב).

כי הא דרב יהודה שלח לשאל: בהמה גסה בטה היא נקנית? אמר ליה: במסירה. אמר ליה: ולא מתניתא היא, בהמה גסה נקנית במסירה! אית תנאי תני מיחלה.

רב יהודה שאל לרבי אלעזר: בכור שנמרף בתוך שלשים. אמר ליה: כמה שמת, ופטור מחמש סלעים של בן.

רב יהודה שלח שאל לרבי אלעזר: שיליאי שיצאת מקצתה תיום ומקצתה למחר? אמר ליה: אם לך מותר – מונה מיום הראשון. ואם לך טמא – מונה מיום שני.

אמר רבי מתניה: הדין

[דף ט"ז ע"ב]

דתימר: בשלא יצא עמה וולד. אבל אם יצא עמה וולד, בין לך מותר בין לך טמא – אינה מונה אלא משעת יציאת הולד.

רב יהודה שלח לרבי אלעזר: שומר שמסר לשומר? אמר ליה: הראשון חייב. רבי יוחנן אמר: הראשון חייב. רבי שמעון בן לקיש אמר: השני חייב.

תמן תנינן: השוכר פרה מחבירו והשאילה לאחר, ומתה בדרך – ישבע השוכר שמתה בדרך, והשואל משלם לשוכר. אמר רבי יוסה: כיצד חלה עושה סחורה בפרתו של זה? אלא: תחזור פרה לבעלים.

רבי אילא בשם רבי ינאי: והוא שננתן לו רשות להשאיל. אבל אם לא נתן רשות להשאיל – לא בדיא. ותני רבי חייה בן: אין השואל רשאי להשאיל. ולא השוכר רשאי להשכיר. ולא השואל רשאי להשכיר. ולא השוכר רשאי להשאיל. ולא מי שהפקד אצלו רשאי להפקיד אצל אחר; אלא אם בן נמלו רשות מן הבעלים. וכולן ששינו שלא מדעת הבעלים – חייבין.

ושואל, אפילו לא שינה – חייב! אלא: בגין דתנינן תמן: מתנה שומר הנם להיות פטור משבועה, והשואל להיות פטור מלשלם, אתא מימר לך: אפילו התנה עמו שהוא פטור – חייב.

ביקש להשביע את השואל – נשבע. מן הדא: כתב לה: "גדר ושבועה אין לי עליך" – אינו יכול להשביעה, אבל משביע הוא את יורשיה ואת הבאים ברשותה. הדא אמרה: שאם ביקש להשביע את השואל – שהוא משביעו.

והיא ילפה מן הדא: שאם ביקש להשביע את האשה – שהוא משביעה. אמר רבי הנינה: לא צריכה מילף הדא מן תהיא. ומה צריכה מילף? תהיא מן הדא. כתיב דמר רבי הילא בשם רבי ינאי: והוא – שנתן לו רשות לשואל, והכא שנתן לה רשות שיהו בניה אפיטרופין.

אמר רבי יוסה: צריך להעלות לו שָׁכר כל זמן שהיא שוכרה אצלו.

רבי זעירא שאל לרבי אבינא: שאליה חבילים ומתה? אמר ליה: בן אבנן קיימין, אפילו אכליה. אמר רבי יוסי בי רבי בון: שלחם אכלו!

רבי זעירא בעא קומי רבי יסא: הוה עבדין עובדא? אמר ליה: תריי כל קביל ארבעה לא עבדין עובדא בסוגיא? אמר ליה: תריי כל קביל תריי – אינון רבי לעזר – תלמידיה דרבי הויה רבא, רבי יוחנן – תלמידיה דרבי ינאי.

רב יהודה שלח שאל לרבי לעזר: האחין שחלקו, ואחר כך ייבם אחד מהן. אמר ליה: בניכסי בולם בניכסי המת. עולא בר ישמעאל אמר: מצוית דעתיה על דרבי לעזר? ולא שגויא, היא שחלקו ואחר כך ייבם אחד מהן, היא שייבם אחד מהן.

[דף ט"ז ע"א]

ואחר כך חלקו – זכו בולן בניכסי המת. ולמה אמר ליה? מה דשאליה אנביה. ולמה לא שאלו לה? דאמר רבי אבינא בשם רבי אסי: בכור שחלק בפשוט – חוקה וויתר.

רב יהודה שלח שאל לרבי לעזר: האחין שחלקו? אמר ליה: חולקין – מה שעליהן, ואין חולקין – לא מה שעל בניהן, ולא מה שעל בנותיהן.

רבי אימי אמר: העושה שום לביתו – מביאין שום לעצמן לאמצע וחולקין. העושה קטלא לביתו – אין מביאין לאמצע וחולקין. בראיה להשתמש בחול, אבל בראיה להשתמש ברגל – מביאין לאמצע וחולקין.

רבי מנא אמר: כלי רגל – חולקין. כלי שבת – צריכא. רבי אבין פשיטא ליה: בין כלי רגל בין כלי שבת – מביאין לאמצע וחולקין.

רבי זעירא בעא קומי רבי מנא: אילין בולסין? אמר ליה: חכים את, דאית לך בולסין סגין. אמר ליה: מביאין וחולקין.

רב יהודה שלח שאל לרבי לעזר: מהו לגבות מן העבדים פקרקעות? אמר ליה: גבין מן העבדים פקרקעות. הורי רבי לעזר לאילין דבית רבי יצאי: לגבות מן העבדים פקרקעות.

רב יהודה שלח שאל לרבי אלעזר: האנס ותגול ותגנב? אמר ליה: תוקה שאין הפעלים מיטפלין במיתה. ומניין שאין הפעלים מיטפלין במיתה? אמר רבי בא בר מפל: (שמות כב) חיים שנים ושלם – ולא מתים. עד פדון גניבה, גזילה? אמר רבי אבין (ויקרא ח) והשיב את הגולה אשר גזל – בעיינה.

הלכה ה' מתני' נכסים שיש להן אחריות – נקנין בכסף ובשטר ובתוקה. ושאין להן אחריות – אינן נקנין אלא במשיכה. נכסים שאין להם אחריות – נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף ובשטר ובתוקה. ושאין להן אחריות – זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן.

גמרא בראשונה היו קונין בשליפת המנעל. הדא היא דכתיב (רות ד) וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה שלף איש נעלו וגו'. מי שלף? תפון אמרין: רב ולוי, חד אמר: הקונה. וחד אמר: המקנה. ואתנין אילין פלוגותא באינן פלוגותא, דתני: בועי נתן לגואל. רבי יהודה אומר: הגואל נתן לבעו. חזרו להיות קונים בקצצה.

מהו

[דף ט"ז ע"ב]

בקצצה? בשעה שהיה אדם מוכר שדה אהוזתו, היו קרוביו מביאין חביות, וממלין אותן קליות ואגוזים, ושוכרין לפני התינוקות, והתינוקות מלקטין, ואומר: "נקצין פלוני מאהוזתו". ובשעה שהיה מחזירה לו, היו עושין כף ואמרים: "חזר פלוני לאהוזתו".

אמר רבי יוסה בי רבי בון: אף מי שהוא נושא אשה שאינה הוננת לו, היו קרוביו מביאין חביות, וממלין אותן קליות ואגוזים, ושוכרין לפני התינוקות, והתינוקות מלקטין ואמרים: "נקצין פלוני ממשפחתו". ובשעה שהוא מגרשה, היו עושין בן ואמרים: "חזר פלוני למשפחתו".

חזרו להיות קונים בכסף ובשטר ובחזקה. בכסף (ירמיה לב) שדות בכסף יקנו – זה הכסף. וכתוב בספר וחתום – אילו עידי שטר. והעד עדים – אילו עידי חזקה. או אינן אלא עידי שטר? כבר פתיב: וכתוב בספר וחתום.

רבי יסא בשם רבי מנא בר תנחום, רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אין קרקע נקנה בפקחות משוה פרוטה. מה טעמא? שדות בכסף יקנו. ופליג על ההיא דאמר רבי חנינה: כל שקלים שכתוב בתורה – סלעים. ובבבאיאים – ליטרין. ובכתובים – קנטירין. הויז משקלי עפרון, מה טעמא? (בראשית כג) בכסף מלא יתננה לי. ולא דמייא, תמן פתיב: כסף. והכא פתיב: שקלים. התיבויז: הרי אונס! הרי אין פתיב כאן אלא כסף, ואת אמר שקלים.

ולא פרי ליעזר, דרבי ליעזר אומר: הילוך – קונה. דתני: הילוך בשדה לאורפה ולרחבה – קנה עד מקום שהילוך; דברי רבי אליעזר. וחכמים אמרים: לא קנה עד שיהויק. חבל מודין: במוכר שבייל לחבירו, כיון שהילוך בו – קניו. מה טעמא? (שם יג) קום התהלך בארץ וגו'.

בשטר, רבי ירמיה סבר מימר: בשטר על מנת שלא ליתן כסף, אבל בשטר על מנת ליתן כסף – לא קנה עד שיתן כסף.

רבי יונה ורבי יוסה, תריהון אמרינן: אפילו לא נתן כסף – קנה.

מתניתא מסייעה לרבי יונה ורבי יוסה: מוכר לו עשר שדות באחת, כיון שהחזיק באחת מהן – החזיק בכלם. אבל אם לא נתן לו אלא דמי אחת מהן, או שלא כתב לו אונס אלא על אחת מהן – לא קנה אלא אותה שמכר לו בלבד. וכי יש אונס בלא כסף? אין תימר: בשנתן לו דמי כולן אנו קיימין, לא אמר אלא דמי אחד מהן! אלא או תדא או תדא.

בכסף. רבי בא סבר מימר: בכסף על מנת שלא לכתוב אונס. אבל בכסף על מנת לכתוב לו אונס – לא קנה עד שעה שיקתוב אונס. רבי יונה ורבי יוסי פליגינן.

אתייה דרבי בא בשמואל. ודרב הונא פרי יוחנן. דרבי בא בשמואל. שמואל שאל לרב חונה: שוחט ונתעסק בקדשים? אמר ליה: (ויקרא כב) לרצונכם. פרט למתעסק.

כתב מתנה בלשון קניין? אמר ליה: ארפכיה אתרי ריכשי. אמרה רבי בא, ולא קיבלה שמואל. מהו ארפכיה על תרי ריכשי? פרוי סברין מימר: מיייתי תרין סיסוון שמי, ומרפכין ליה על תריהון, ויהווא אזיל פדא, ויהיון אזיל פדא – לא אשכח גבי פלוס.

אמר רבי יוסי ממהיאי: ייפה כוחו בשני דברים. שיש שיעבוד למכירה ואין שיעבוד למתנה

[דף י"ז ע"א]

שהמוכר – לא מכר את הכל, והנותן מתנה – נתן את הכל.

ודרב הונה רבי יוחנן. חד בר נש מי דמיה אמר: ינתנו כל נכסי לפלוני. חזר ואמר: כתבו ותנו.

רבי לעזר ורבי שמעון בר יקים אעלון עובדא קומי רבי יוחנן. אמר: אם אמר לזכותו – דברי הכל זכה. ואם לזכותו בכתב – כל עמא מודיי: שאין אדם זוכה בכתב לאחר מיתה.

מי מודיע את דברו? תיפתר: שהיו שם עדים יודעים. הגע עצמך, שאין שם עדים יודעין! אמר רבי יוסי: לעולם השדה בחזקת בעליה, ומוציא מחבירו – עליו הראייה.

מניין לנכסים שאין להן אחריות שהן נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף ובשטר ובחזקה? רבי יוסי בשם חזקיה, רבי יונה רבי חנניה, תרתניה בשם חזקיה: כתיב (דברי הימים ב כא): ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערי מצרות ביהודה.

עד כדון בשהיו קרקעות ומטלטלין במקום אחד, היו קרקעות במקום אחד ומטלטלין במקום אחר?

אמר רבי בון בר חייא: נישמעניה מן תדא: אמר להן רבי אליעזר: מעשה במדוני אחד שהיה דר בירושלם, והיו לו מיטלטלין הרבה וביקש לחלקן. אמרו לו: אין את יכול, אלא אם כן קנית קרקע. מה עשה? הלך וקנה סלע אחד בצד ירושלם. אמר: חציה צפוני אני נותן לפלוני עם מאה חביות של יין. חציה דרומית אני נותן לפלוני עם מאה חביות של שמן. ובא מעשה לפני חכמים, וקיימו את דבריו.

אמר רבי חנניה קומי רבי מנא: ולא שכיב מרע הוא! לפי שבכל מקום אין אדם מונה אלא בכתב, וכאן אפילו בדברים! לפי שבכל מקום אין אדם מונה עד שיהיו קרקעות ומטלטלין במקום אחד, וכאן אפילו קרקעות במקום אחד ומטלטלין במקום אחר!

אמר ליה: לא רבי לעזר הוא? שנייא הוא שכיב מרע דרבי לעזר, הוא בריא דרבנין. אמר ליה: שכיב מרע דרבי לעזר – בבריא דרבנין.

תמן תנינן: קרקע כל שהוא – חייב בפיהא ובכיפורים; דברי רבי עקיבא. קרקע כל שהוא, מהו טב? אמר רבי מתנניה: שהיה שם מקום שיבולת אחת ומקנולית טמונה בו.

רבי יסא בשם רבי יוחנן: היו לו שתי שדות, אחת ביהודה ואחת בגליל. החזיק בזה שביהודה לזכות בזה שבגליל, או בזה שבגליל לזכות בזה שביהודה – קנה. ובניכסי הגר – לא קנה אפילו

[דף י"ז ע"ב]

מיצר בנתיים.

רבי זעירא בעא קומי רבי יסא: נתכוון לקנות מן המיצר ושרע מיניה.

רב הסדא אמר: ניכסי הגר, החזיק בצפון על מנת לזכות בדרומן, בדרומן על מנת לזכות בצפון, לא נתכוון לקנות באמצעיתן – לא קנה עד שעה שיתכוון לקנות באמצעיתן.

מתניתא פליגא על רב הסדא. גר שמת, ובזבזו ישראל את נכסיו, המחזיק בפרקע – חייב בכל המחזיק במקוה – חייב בלקט שכחה ופיאה, ופטור מן המעשרות. ואין אויר מפסיק בין שיבולת לשיבולת?

תמן תנינן: אם היה מחובר לפרקע ותלש כל שהוא – קנה. שמואל אמר: לא קנה אלא אותו קלח בלבד. והתנן: אם היה מחובר לפרקע ותלש כל שהוא – קנה! אמר רבי יוסי: קיימה רבי אבדומא נחותא: מודה שמואל בניכסי הגר.

רבי יוחנן בעי: המפלטלין – מהו שיקנו בגרירה? אמר רבי בא בר מפל: מה צריכה ליה? בעורות הקשים, אבל בעורות הרכים – לא קנה עד שניגבית.

מתניתא פליגא על רבי בא בר מפל. הגונב ביסו של חבירו והוציא בשבת – חייב, שכבר נתחייב בגניבתו של בים עד שלא קידשה עליו השבת. אבל אם היה גורר בו ויצא – פטור, מפני שהלה עליו מיתה ותשלומין פאחת. הא אם לא הלה עליו מיתה ותשלומין פאחת – חייב! אמר רבי מתנניה: תיפתר, באילין ביסייא רב רבייא דאורחיהון מתגרה.

מנין למדו לגילגול שבועה? מסוטה. אמן – מאיש זה. אמן – מאיש אחר.

עד בדין דברים שהן ראויין להשביע. דברים שאינו ראוי להשביע? אמר רבי יוסי בי רבי בון: נישמעניה מן הדא: אמן שלא סמיתי ארוסה ונשואה שזמרת יכם וכנסה. ארוסה ושזמרת יכם ראוי הוא להשביע! את אמר מנגלילין, והכא מנגלילין.

אית תנני תנני: מה זו – באלה ובשבעה, אף כל הנשבעין – באלה ובשבעה. אית תנני תנני: בזו – אלה ובשבעה, ואין כל הנשבעין באלה ובשבעה.

הוון בעי מימר: מאן דאמר: מה זו – באלה ובשבעה, אף כל הנשבעין – באלה ובשבעה, ניהא. ומאן דאמר: זו – באלה ובשבעה, ואין כל הנשבעין באלה ובשבעה, לגילגול – את למד, ולשבעה – אין את למד?

אית תנני תנני:

[דף י"ח ע"א]

מה זו – באמן ובאמן, אף כל הנשבעין – באמן ובאמן. אית תנני תנני: זו – באמן ובאמן, אין כל הנשבעין באמן ובאמן.

הוון בעי מימר: מאן דאמר: מה זו – באמן ובאמן, אף כל הנשבעין – באמן ובאמן, ניהא. ומאן דאמר: זו – באמן ובאמן, ואין כל הנשבעין באמן ובאמן, כלום למדו לגילגול שבעה אלא מסופתה. לגילגול את למד, ולאמן אמן אי את למד?

הלכה ו' מתני' כל הנעשה דמים באחר – פיון שזכה זה, נתתייב זה בחליפיו. ביצד? ההלוי שור בפרה או חמור בשור, פיון שזכה זה – נתתייב זה בחליפיו. רשות הנבזה – בכסף. ורשות ההדיוט – בחוקה. אמירתי לנבזה – כמסירתי להדיוט:

גמרא תמן תנינן: זה הפלל, כל המיטלטלין – קונין זה את זה. רבי בא רב הונא בשם רב: אפילו צבור בצביבורין. אמר ליה רבי לעזר: לא שנינו אלא כל הנעשה דמים באחר, בלבד דבר שהוא צריך לשום.

אתייהא דרב הונא ברבי יוחנן, ורבי לעזר בשיטתיה. דתנינן תמן: האהין השותפין שחייבין בקולבון – פטורין מבעשר בהמה – פטורין מן הקולבון. אמר רבי לעזר: והוון שחלקו גדיים כנגד תישים, ותישים כנגד גדיים. אבל אם חלקו גדיים כנגד גדיים, ותישים כנגד תישים – הוא חלקו משעיה ראשונה.

אמר רבי יוחנן: ואפילו חלקו גדיים כנגד גדיים, ותישים כנגד תישים – בלקוחות הן. דתנינן תמן: הלקוח והניתן לו מתנה – פטור מבעשר בהמה. האהין השותפין שחייבין בקולבון פטורין מבעשר בהמה – בשחלקו וחזרו ונשתתפו: כשהייבין מבעשר בהמה פטורין מן הקולבון – בשלא חלקו.

רבי בא בשם רב יהודה בשם שמואל: לזה פרה ולזה חמור, החליפו את של זה לזה ואת של זה לזה,

[דף י"ח ע"ב]

משוך בעל החמור את הפרה, ובה בעל הפרה למשוך את החמור, ונמצא שמתה החמור – בעל החמור צריך להביא ראיה שהיתה חמורו קיימת בשעה שמשוך את הפרה, שכל המוציא מחבירו – עליו הראייה, חוץ מן החליפין. ומאן דלא סבר דא מילתא, לא סבר בגזיקין פלוס.

אמר רבי זעירא: ואנא לי נא סבר לה. אמר רבי בא לרבי זעירא: מתניתא פליגא על שמואל: היו בה מומין ועודה בבית אביה – האב צריך להביא ראיה. לא הבעל צריך להביא ראיה להוציא קידושין מרשות האב! תלמודי דרבי יונה אמרין: תיפתר בקידושין קטנים.

דלמא, רבי הונה ורבי פינחס ורבי חזקיה, מליקין מישראל בשלמיה דרבי יוסף, למילף מיניה. אמר ליה: מתניתא מסייעא לשמואל. נכנסה לרשות הבעל – הבעל צריך להביא ראיה. ולא האב צריך להביא ראיה להוציא בתובה מרשות הבעל?

אמר לון: לא מודה שמואל שאם משוך בעל הפרה את החמור – שהוא צריך להביא ראיה? וזה כיון שפנא פמי שמשוך – צריך להביא ראיה שהיו בה מומין אילו עד שלא תיפנא ברשותו.

רבי בא, רב המונא, רב אדא בר אהורא בשם רב: מכר לו פרה בדםים דחזקיה. אמר ליה: הב לי אינון פריטיא. אמר ליה: מה את בעי מינהון? אמר ליה: מוזבין ליה חמור.

משוך בעל הפרה את החמור – לא נקנית הפרה. חמור מהו שיקנה? רבי בא אמר: נקנית. רבי יוסי אומר: אינה נקנית. סבר רבי בא: דאינון חליפין. ולית אינון חליפין. רבי מנא בשם רבי יוסי:

[דף י"ט ע"א]

פעמים שתחילת מקח לזה ותחילת מקח לזה. הוה עבידא? מכרה לו פרה בדםים, סמיכה גביה חדא פריטייא למחר אשפתיה קאים תפון אמר ליה מה את קיים עביד הכא? א"ל, בעא אינון פריטייא אמר ליה מה את בעי מינהון? אמר ליה מוזבין לי חד חמור אמר ליה חרי חמור לפניך משוך זה לא קנה זה משוך זה לא קנה זה אלא זה קנה לעצמו וזה קנה לעצמו.

מתניתין: רשות הגבוה בכסף ורשות ההדיוט בחזקה. ביצד? גזבר שנתן מעות הקדש במטלמלין, קנה הקדש בכל מקום שהוא שנאמר (תהלים כד) ל"י הארץ ומלוואה תכל וישבי בה. אמרת לך גבוה

במסירתו להדיוט ביצד? לקח פרה מן ההקדש במאתים לא הספיק להביא מאתים עד שעמד במנה. מביא מאתים. הדיא היא: "אמירתו לגבוה במסירתו להדיוט".

פרה מן ההקדש במנה, לא הספיק להביא מנה עד שעמד במאתים, מביא מאתים. הדיא היא דכתיב (ויקרא כז) ויסף המישית פסח ערבה עליו וקם לו. הא אם יוסיף הרי הוא קם לו ואם לאו אינו קם לו.

שור זה עולה, ובית זה קרבו, קנה הקדש בכל מקום שהוא, דכתיב ליי הארץ ומלואה וגו'. ובקדיוט לא קנה עד שעה שחיזיק.

הלכה ז' מתני' כל מצות האב על הבן האנשים חייבין והנשים פטורות. כל מצות הבן על האב. אחד אנשים ואחד נשים חייבין. כל מצות עשה שהזמן גרמא האנשים חייבין והנשים פטורות. וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא אחד אנשים ואחד נשים חייבין. כל מצות בלא תעשה, בין שהזמן גרמא בין שלא הזמן גרמא אחד אנשים ואחד הנשים חייבין. הוין מבל תשחית ובל תקוף, ובל תטמא לפתים. הפמיכות והתנפוחת והגשוחת והקמיצות הקטרות והמליקות הקבלות וההיזות נהגות באנשים ואינן בנשים הוין ממנהת סוטה והגזירות שהן מניפות.

גמרא מצות שהאב חייב לעשות לבנו: למולו, לפדותו, לקמרו תורה, ולקמרו אומונת, להשיאו אשה. רבי עקיבה אומר: אף לקמרו לשוט על פני הפנים.

למולו (שם יב) ביום השמיני ומול בשר ערלתו. לפדותו דכתיב (דברים יא) וכל בכור אדם בכניד תפדה. לקמרו תורה (שם ל) ולמדתם אתם את בניכם. לקמרו אומונת, תני רבי ישמעאל (שם ד) בהרף בחיים, זו אומונת. להשיאו אשה (שם ל) והודעתם לבניד ולבני כניד. אימתי אתה זוכה לבניד ולבני כניד בשעה שאת משיא את בניד קטנים. רבי עקיבה אומר אף לשוט על פני הפנים, דכתיב (שם ל) למען תחיה אתה וורעך. מה למצוה או לעיוב? נשמעינה מן הדיא. בר תרימה אתא לגבי רבי אימי. אמר ליה, פנים לאבא דיסביני אתא, פייסיה ולא קביל עליו הדיא אמרה למצוה, אין תימר: לעיוב תודה ליה לכופניה. מנין שאם לא עשה לו אביו שהוא חייב לעשות לעצמו? תלמוד לומר

[דף י"ט ע"ב]

אדם תפדה.

(בראשית יז) ונמלתם אתם. ולמדתם אתם. והודעתם אתם למען תחיה אתה.

תמן תנינן: האב זכה לכן בנזון בכח בעושר ובהקמה ובשנים. בנזון מניין? (תהלים ז) יראה אל עבדיך פעלך וחדרך על בניהם. בכח (שם קיב) גבור בארץ יהיה זרעו וגו'. בעושר (שם לו) נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש להם. בהקמה, ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם. בשנים, למען ירבו ימיכם וימי בניכם. וכשם שהוא זכה לו בהמשה דברים, כך הוא חייב לו בהמשה דברים. ואילו הן, מאכיל ומשקה מלביש מנעיל מנהיג.

הדא הוא דכתיב (שמואל ב ג) יחלו על ראש יואב וב ומצרע ומחזיק בפלך ונפל בהרב וחסר להם. וב, תשיש ומצרע, עזיב. ומחזיק בפלך, בוריי. נפל בהרב, קצר ימים. וחסר להם, מספן. פד אתא שלמה מיקטול ליואב אמר ליה אביד גזר עלי חמש גזירות, קבלין ואנא מיתקטיל. וקבלין.

ובולחון קמין מן דבית דוד זב היה רהקעם (דברי הימים ב, כו) ויהי עזיהו הפלך מצרע עד יום מותו. מחזיק בפלך זה יואש. (שם כד) ואת יואש עשו שפטים. תני רבי ישמעאל, מלמד שהעמידו עליו בירניות קשים שלא הכירו אשה מימיהם, והיו מעניין בו בדרך שמעניין את האשה. הדא הוא דכתיב (הושע ה) וענה גאון ישראל בפניו ועינה גאון ישראל בפניו. ונפל בהרב זה יאשיהו. דכתיב (דברי הימים ב לה) וירו הירים למלך יאשיהו. ואמר רבי יוחנן: מלמד ששעשו גופו בכברה. תני רבי ישמעאל שלש מאות חיצים יורו במשיית ה'. וחסר להם זה יוחנן (מלכים ב כח) וארתו ארתת תמיד נתנה לו וגו'.

תמן תנינן: (שבת פרק א) אם התחילו אין מפסיקין. התחלת הפרחין אי זו היא? רבי זריקן בשם רבי חנינה משייתר איזורו. רב אמר משייתר מנעלו.

רבי יהושע בן לוי תוה יליף שמע פרשתה דבר בריה בכל ערוכת שוכתא. חד זמן אינשי ועל מיסחי בהתן דימוסין דטיבריא, ותוה מיסתמיד על בתפיה דרבי חייה בר בא. אנהר ונפק ליה מן דימוסא. מה תוה? רבי דרומי אמר, כך תוה. רבי לעזר בר יוסי אמר, שליח מני. אמר ליה: רבי חייה בר בא, לא בן אלפן רבי אם התחילו אין מפסיקין! אמר ליה, חייה בנזון וקלה היא בעיניה, שכל מי שהוא שומע פרשה מבן בנזון כאלו הוא שומעה מהר סיני! מאי טעמא? (דברים ד) והודעתם לבניו ולבני בניו וגו' יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בהרב. ביום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בהרב.

רבי חזקיה בר ירמיה, רבי חייה בשם רבי יוחנן: אם יכול את לשלשל שמועה עד משה – שלשלה. ואם לאו – תפוש או ראשון ראשון או אחרון אחרון.

גידול אמר: כל האומר שמועה משם אומרה – יהא רואה בעצמו כאלו בעל השמועה עומד לפניו.
מה טעמא?

[דף כ' ע"א]

(תהלים לא) אף בצלם יתהלך איש וגו'.

(משלי כ) רב אדם וקרא איש חסדו ואיש אמונים מי ימצא. זה רבי זעירא. דאמר רבי זעירא, לית
אנן חשיו על שמועתה דרב ששית דהוא נכרא מפתחא. ואמר רבי זעירא לרבי יסא. חכים רבי לבר
פדייה דאת אמר שמועתא מן שמייה? א"ל רבי יוחנן אמרן משמו, אמר רבי זעירא לרבי בא בר
זבדא, חכים רבי לרב דאת אמר שמועתא משמייה? א"ל רב אדא בר אחוה, אמרין משמו.

מצות שהבן חייב לעשות לאביו. אי זהו מורא? לא יושב במקומו. ולא מדבר במקומו. ולא סותר את
דבריו. אי זהו כיבוד? מאכיל ומשקה מלביש ומכסה ומנעיל מכנים ומוציא.

מזן דמאן? הוינה בר הניה אמר משל זקן. ואית דבעי מימר משלו לא. בן אמר רבי אבהו בשם רבי
יוסי ברבי חנינה. מניין אפילו אמר לו אביו השלך את הארנקי הו' לים ששומע לו בכהוא דאית ליה
הורנין ובעושה הנחת רוחו של אביו.

אחד האיש ואחד האשה אלא שהאיש ספיקה בידו, האשה אינה ספיקה בידה מפני שיש רשות
לאחרים עליה. נתאלמנה או נתגרשה – כמי שהיא ספיקה בידה לעשות.

עד איכן הוא כיבוד אב ואם? אמר להו: ולי אתם שואלין? לכו שאלו לדמה בן נתינה. דמה בן נתינה
ראש פטר בולי הוה. פעם אחת היתה אמו מסתרתו. לפני בולי שלו, ונפל קורדקסין שלה מידה.
והושיט לה פדי שלא תצטער.

אמר רבי חזקיה, הגוי האשקלוני היה וראש כל פטר בולי היה ואבן שיש עליה אביו לא ישב עליה
מנימו וכוון שמת עשה אותה יראה משלו.

פעם אחת אבדה ישפה של בנימין. אמרין: מאן דאית ליה טבא דכוותה? אמרין דאית לדמה בן
נתינה. אזלון לגביה ופקו ליה עמיה במאה דינרין. סליק בעא מייתיתא להון ואשכח לאבוי דמד
ואית דאמרין מפתחא דתיבותא הוה יהיב גוא אצבעיה דאבוה ואית דאמרין ריגליה הוות פשוטא
על תיבותא. נחת לגביהון אמר לון לא וכלית מייתיתא לכוון. אמרין, דלמא דהוא בעי פריטין טובין
אסקיניה למאתים, אסקיניה לאלף. פיזן דאיתיעיר אביו מן שינתיה סלק ואייתיתא להון בעי מיתן ליה

כד פסקו לה לאחרייא ולא קביל אמר, מה אנא מוזבנא לכוון איקרא דאכהתי בפריטיון? איני נהנה מכיבוד אבותיי בלום! מה פרע לו הקדוש ברוך הוא שָׁכַר? אמר רבי יוסי בי רבי בון, בו פליקת ילדה פרתו אדומה ושקלו לו ישראל משקלה זהב ושקלוהו. אמר רבי שבתאי: בתיב (איוב לו) ומשפט ורב צדקה לא יענה. אין הקדוש ברוך הוא מושהא מתן שכרה של עושה מצות בגוים.

אמו של רבי טרפון ירדה למייל לתוך חצירה בשבת, ונפסק קורדיקין שלה, והלך רבי טרפון והניח שתי ידיו תחת פרסותיה והיתה מהלכת עליהן עד שהגיעה למיטתה. פעם אחת נכנסו חכמים לבקרו. אמרה להן התפללו על טרפון בני שהוא נוהג בי בכיבוד יותר מדאי. אמרין לה מה היא עבד ליד? ותגנית להן עובדא. אמרין לה, אפילו הוא עושה בן אלף אלפים, גדיין להאי הכיבוד שאמרה התורה לא הגיעו!

אמו של רבי ישמעאל באת ואמרה וקבלה עליו לרבותינו. אמרה: גערו בישמעאל בני שאינו נוהג בי כבוד. באותה שעה נתפרקמו פניהן של רבותינו, אמרין איפשר לית רבי ישמעאל נוהג בכבוד אבותיו?! אמרו לה, מהו עבד ליד?

[דף כ' ע"ב]

אמרה: כד נפיק מבית וועדא אנא בעה משוננה ריגלוהי ומישתי מהן, ולא שבק לי. אמרין: הואיל והוא רצונה – הוא כיבודה.

אמר רבי מנא, ויאות אילין טהונייא אמרין כל בר נש ובר נש זכוותיה גו קופתיה. אימיה דרבי טרפון אמרה לון אכין ואגיבונתה אכין. אימיה דרבי ישמעאל אמרה לון אכין ואגיבונתה אכין.

רבי זעירא תוה מצטער ואמר, הלואי תוה לי אבא ואימא דאוקרינון ואירת גן עדן. כד שמע אילין תרין אולפנייא אמר, בריה רחמנא דלית לי לא אבא ולא אימא. לא ברבי טרפון הוינא יכיל עבד ולא ברבי ישמעאל הוינא מקבלה עלוי.

אמר רבי אכין: פטור אני מכיבוד אב ואם. אמרין, כד עברת ביה אימיה מיית אבוהי, כד ילידתיה מיית.

יש שהוא מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם, ויש שהוא כוֹדֵנו לריחים ויורש גן עדן.

פיצד הוא מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם? חד בר נש תוה מייכיל לאביו תרנגולין פטומין. חד זמן אמר ליה אביו, ברי אילין מנן לך? אמר ליה, סבא סבא, אכול ואדיש, דכלבייא אכלין ומדשין. נמצא מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם.

פיצד בודנו בריחיים ויורש גן עדן? חד בר נש תוה טחין בריחיא. אתא מצוותא לטהוייא. א"ל אבא עול וטחון תחתיי, אין מטת מבוייה טב לי אגא ולא את אין מטת מילקי, טב לי אגא ולא את. ונמצא בודנו לריחיים ויורש גן עדן.

(ויקרא יט) איש אמו ואביו תיראו. ונאמר (דברים ו) את ה' אלהיך תירא. הקיש מורא אב ואם למורא המקום. נאמר (שמות כא) ומקלל אביו ואמו מות יומת. ונאמר (ויקרא כד) איש איש פי יקלל אלהיו ונשא הטאו. הקיש קיללת אב ואם לקיללת המקום. אכל אי אפשר לומר מכה בלפי למעלה. וכן בדין. מפני ששאלתן שותפין בו.

אי זהו מורא? לא יושב במקומו ולא מדבר במקומו ולא סותר את דבריו. אי זהו הכיבוד? מאכיל ומשקה מלביש ומנעיל ומכנים ומוציא.

ומן דמאן? הונח בר חיה - אמר מילתיה. דרבי חיה בר בא - פליגא. דאמר רבי חיה בר בא: תני רבי יודן בר ברתיה דרבי שמעון בן יוחי, דתני רבי שמעון בן יוחי גדול הוא כיבוד אב ואם, שהעדיפו הקדוש ברוך הוא יותר מכבודו. נאמר כאן (שמות כ) כבוד את אביך ואת אמך. ונאמר להלן (משלי ג) כבוד את ה' מהונך. במה את מכבודו מהונך? מפריש לקט שכחה ופיאה, מפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני ומעשר עני וחלה, ועושה סוכה ולולב, שופר, ותפילין וציצית, מאכיל את הרעיקים ומשקה את הצמיאים, אם יש לך - את חייב בכל אילו. ואם אין לך - אין את חייב באחת מהן. אכל כשהוא בא אצל כיבוד אב ואם, בין שיש לך בין שאין לך - כבוד את אביך ואת אמך, אפילו את מסבב על הפתחים!

רבי אהא בשם רבי אבא בר בהנא: כתיב (משלי ה) ארח חיים פן תפלים נעו מעגלתיה לא תדע. מילמל הקדוש ברוך הוא מתן שכרן של עושי מצוה כדי שיהו עושין אותם באמונה.

רבי אהא בשם רבי יצחק: כתיב (שם ד) מפל משמר נצר לכה פי מפנו תוצאות חיים. מפל מה שאמרתי לך בתורה תשמור, שאין את יודע מאי זה מהן יוצא לך חיים.

אמר רבי אבא בר כהנא: השווה הכתוב מצוה קלה שבקלות למצוה חמורה מן החמורות. מצוה קלה שבקלות זו שילוח הקן, ומצוה חמורה שבחמורות זו היא היא פיבוד אב ואם, ובשתייהן פתיב והארכת ימים.

אמר רבי אבון: מה אם דבר שהוא כפריעת חוב פתיב בו (דברים ה) למען ייטב לך ולמען יארכך ימיה. דבר שיש בו חסרון פים וסיכון נפשות לא כל שכן! אמר רבי לוי: והיא דרבנן

[דף כ"א ע"א]

גדול הוא דבר שהוא כפריעת חוב, מדבר שאינו כפריעת חוב!

תני רבי שמעון בן יוחי אומר, בשם שמתן שחרן שנה כך פורענותו שנה.

(משלי ל) עין תלעג לאב ותבו ליקחת אם. עין שהלעיגה על פיבוד אב ואם, וכיזת לא תקח האם על הבנים, יקרוה עורבי נחל. יבוא עורב שהוא אכזרי ויקרנה ולא יהנה מפנה. ויאכלוה בני נשר, יבא נשר שהוא רחמן ויאכלנה ויהנה מפנה.

רבי ינאי ורבי יונתן הווין יתבין. אתא חד בר נש ונשק ריגלוי דרבי יונתן. אמר ליה רבי ינאי, מה טיבו הוא שלם לך מן יומיו? א"ל, חד זמן אתא קביל לי על בריה דיוזנוניה ואמרית ליה, איזיל צור בנישתא עלוי ובזיתיה. ואמר ליה ולמה לא כפתוניה? אמר ליה, ובפיו? אמר ליה ואדיין את לוו? אמר לון, חור ביה רבי יונתן וקבעה שמועה משמיה.

אתא רבי יעקב בר אחא רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן, שכופין את הבן לוו את האב. אמר רבי יוסי, הלואי הויין כל שמועתי בריין לי כהדא שכופין את הבן לוו את האב.

אי זו היא מצות עשה שהזמן גרמא? בגון סופה ושופר ולולב ותפילין. אי זו היא מצות עשה שלא הזמן גרמא? בגון אבידה ושילוח הקן ומעקה וציצית.

ר"ש פוטר הנשים מן הציצית, שהיא מ"ע שהזמן גרמא. אמר להן רבי שמעון אין אתם מודין לי שהיא מצות עשה שהזמן גרמא, שהרי כסות לילה פטור מן הציצית.

אמר רבי הילא, טעמו דרבנן, שכן אם היו מיוחדות לו ליום ולילה שהיא חייבת בציצית!

אמר רבי לעזר, פסקן של נשים חובה כד היא הגירסה. ודוחין עליו את השבת.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר, פסקון של נשים ושל עבדים רשות ואין דוחין עליו את השבת כך היא הגירסה.

מזתן מהו? אמר ליה חובה. רבי ועירה אמר מחלוקת. רבי הילא אמר דברי הכל.

מתניתא מסייעא לדין, ומתני' מסייעא לדין. מתני' מסייעא לרבי ועירה. חזרת מצוה ושאר כל הימים רשות. ר"ש אומר באנשים חובה ובנשים רשות. כך היא הגירסה.

מתניתא מסייעא לרבי הילא. נאמר (דברים טז) לא תאכל עליו חמין. ונאמר שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני. את שהוא בכל תאכל חמין הרי הוא בקום אכול מצוה ונשים הרי הן בכל תאכל חמין. הרי הן בקום אכול מצוה.

והא תנינן כל מצות עשה שהזמן גרמא האנשים חיבים והנשים פטורות! אמר רבי מנא, הומר הוא מצות עשה שהיא באה מבה בלא תעשה!

ואתיא כמ"ד פסקון של נשים רשות.

תני: האשה – עושה פסח הראשון לעצמה והשני מפילה לאחרים. דברי רבי מאיר. ר' יוסי אומר, האשה עושה פסח שני לעצמה. א"צ לומר הראשון. רבי אלעזר בי רבי שמעון אומר, האשה עושה פסח ראשון מפילה לאחרים ואינה עושה פסח שני.

מה טעמא דרבי מאיר?

[דף כ"א ע"ב]

(שמות יב) איש שוה לבית אבת ואם רצו לבית.

מה טעמא דרבי יוסי? איש שוה לבית אבת כ"ש לבית.

מה טעמא דרבי אלעזר בי רבי שמעון? איש לא אשה מה מקיימין רבנן איש, פרט לקמן.

אמר רבי יונה אפילו פמאן דמר חובה? שנייא היא שהדבר מסויים שלא יקבע הדבר חובה.

חיוץ מביל תשחית ומביל תקוף ומביל תיטמא למתים. איסי אומר, אף משום לא יקרהו קרחה מה טעמא? לא יקרהו קרחה את שישנו בפאת גן וישנו בקרחה, ונשים שאין להן גן פטורות מן הקרחה.

ועוד מן הדא בנים ולא בנות.

אמר רבי לעזר, נשים חייבות בקרחה. מה טעמא? (דברים יד) פי עם קדוש אתה לה' אלהיך. אהד אנשים ואהד נשים מה מקוים רבי לעזר? בנים, בשעה שישאל עושי רצונו של הקדוש ברוך הוא קרואים בנים. ובשעה שאין ישראל עושי רצונו של הקדוש ברוך הוא אין קרוין בנים.

רב מפקד לאילין דבי רב אתי רב המנונא מפקד להברייה פקדון לנשיכון, פד הוויין קיימין על מיתניא דלא ליהוויין מתלשן בשעריהון שלא ובואו לדי קרחה.

עד כמה היא קרחה? אית תניי תני: כל שהוא. ואית תניי תני: בנרים. מאן דמר כל שהוא, ממשמע קרחה כל שהוא. מ"ד בנרים? נאמר פאן קרחה, ונאמר להלן קרחה מה קרחה האמורה להלן בנרים אף פאן בנרים.

רבי יוסי בר מפל: בהנת מותרת לצאת הוצה לארץ. מאי טעמא? אמור אל הכהנים. לא אל הכהנות. דלא בן מה אנו אמרין הואיל והיא בכלל גזירה לא תצא. אם אומר את בן נמצאת דוחה פרשת סמאות!

וכהו מניה ידו תהתיה ומניפה אין הדבר פאור? מביא מפה.

ואינו הוציץ? מביא פהו וכן. ואפילו תימר פהו ילד, אין יצר הרע מצוי לשעה.

תני רבי חייה: מצוי, סומה גידמת – שני כהנים מגיפין על ידיה.

הלכה ח' מתני' כל מצוה שאינה תלויה בארץ נהנת בארץ ובחוצה לארץ, וכל שהיא תלויה בארץ, אינה נהנת אלא בארץ. חוץ מן הערלה והכלאים. רבי אליעזר אומר אף החדש.

גמרא כתיב (דברים יב) אלה החוקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות. בארץ אתם חייבין לעשות אין אתם חייבין בחוצה לארץ. אדיין אנו אומרים, מצות התלויות בארץ אינן נהוגות אלא בארץ. יכול אפילו מצות שאינן תלויות בארץ לא יהו נהוגות אלא בארץ? תלמוד לומר (שם יא) השמרו לכם פן יפתה לבבכם ותרם אף ח' וגו' ושמתם את דברי אלה

[דף כ"ב ע"א]

אפילו גולים. ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם.

מה אית לדך? בגון תפילין ות"ת מה תפילין ות"ת שאינן תלויות בארץ נהגין בארץ ובחוצה לארץ, אף כל דבר שאינו תלוי בארץ והא נהג בין בארץ בין בחוצה לארץ.

מִסְכַּת בְּבֵא קָמָא פֶּרֶק שְׁבִיעִי

ז, א, הַגִּנְבּ - מְשֻׁלָּם תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל, וְאִם טִבַּח וּמְכָר - מְשֻׁלָּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. הַגְּזוּלִים - בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף אֵין מְשֻׁלָּמִין אֶלָּא קֶרֶן. שְׁאֵלוּ תַלְמִידֵי אֶת רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זְכַאי: וְכִי מָה רָאִתָּה תוֹרָה לְהַחְמִיר בְּגִנְבּ יוֹתֵר מִבְּגִזְלוֹן? אָמַר לָהֶם: גִּזְלוֹן, הַשְּׁוֹה עֶבֶד לְקוֹנוֹ. וְגִנְבּ, חֵלֶק כְּבוֹד לְעֶבֶד יוֹתֵר עַל כְּבוֹד קוֹנוֹ, כְּכַיּוּל, עֲשֵׂה גִנְבּ אֶת עֵין הָעֵלְיוֹנָה שְׁאֵינָה רוֹאֶה. וְאֵת הָאֵזֶן שְׁאֵינָה שׁוֹמֵעַת, שְׁנֹאֲמַר (יִשְׁעִיָּהוּ כֹט, טו): "הוּי הַמַּעֲמִיקִים מֵה' לְסִתְרָ" וְגו'. "וַיֹּאמְרוּ לֹא יֵרָאֶה" וְגו' (תְּהִלִּים צד, ז). "אֲמַרִים אֵין ה' רָאָה אֲתָנוּ עֹזֵב ה' אֶת הָאָרֶץ" (יחזקאל ט, יב). רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: מְשֻׁלוּ מִשְׁל מִשְׁם רַבִּין גְּמִלְיָאֵל, לְמָה הִדְבַּר דּוּמָה? לְשָׁנִים שְׁעָשׂוּ מִשְׁתָּה בְּעִיר אַחַת, אַחַד קָרָא אֶת בְּנֵי הָעִיר וְאֵת הַמֶּלֶךְ לֹא קָרָא, וְאַחַד לֹא קָרָא לֹא הַמֶּלֶךְ וְלֹא אֶת בְּנֵי הָעִיר, אִיזִיה מֵהֵן עוֹנָשׁוּ מְרַבָּה? זֶה שְׁקָרָא אֶת בְּנֵי הָעִיר וְאֵת הַמֶּלֶךְ לֹא קָרָא, עוֹנָשׁוּ מְרַבָּה יוֹתֵר מִן הַשָּׁנִי! אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ: 'טִבַּח וּמְכָר - מְשֻׁלָּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה? מִפְּנֵי שְׁנִשְׁתָּרֵשׁ בַּחֲטָא.

ז, ב, חֲמִשָּׁה דְּבָרִים הִיָּה רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זְכַאי אֹמֵר כְּמִין חֲמֵר: מִפְּנֵי מָה גָלוּ יִשְׂרָאֵל לְכָבֵל יוֹתֵר מִכָּל הָאָרְצוֹת כָּלָן? מִפְּנֵי שְׁבִית אַבְרָהָם אֲבִיהֶם הִיָּה מִשְׁם. מְשֻׁלוּ מִשְׁל, לְמָה הִדְבַּר דּוּמָה? לְאִשָּׁה שְׁקֻלְקֵלָה עַל בַּעֲלָהּ, לְהִיכֵן מִשְׁלָחָה? לְבֵית אֲבִיהָ!

בְּלוֹחוֹת הִרְאִישׁוֹנוֹת הוּא אֹמֵר (שְׁמוֹת לב, טז): "וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה" וְגו', וּבִשְׁנִיּוֹת מַעֲשֵׂה מֹשֶׁה (שָׁם): "וְהִמְכַתֵּב מִכְתָּב אֱלֹהִים". מְשֻׁלוּ מִשְׁל, לְמָה הִדְבַּר דּוּמָה? לְמֶלֶךְ בְּשׁוֹר וְדָם שְׁקָדֵשׁ אֶת הָאִשָּׁה, הוּא מְבִיא אֶת הַלְבָּלֵר, וְאֵת הַקְּלָמוֹס, וְאֵת הַדִּיּוֹ, וְאֵת הַשֵּׁטֶר, וְאֵת הָעֵדִים. קֻלְקֵלָה, הִיא מְבִיאָה אֶת הַכֵּל, דִּיָּה שִׁיתֵן לָהּ הַמֶּלֶךְ כְּתָב 'הַכֹּר יד' שְׁלוֹ.

הָרִי הוּא אֹמֵר (וַיִּקְרָא ד, כב): "אֲשֶׁר נִשְׂיָא יַחֲטָא" - אֲשֶׁרִי הַדּוֹר שְׁהִנְשִׂיא שְׁלוֹ מְבִיא חֲטָאת עַל שְׁגָגָתוֹ.

"וְרָצַע אֲדוֹנָיו אֶת אֲזָנוֹ בְּמַרְצָע" (שְׁמוֹת כא, ו). וְכִי מָה נִשְׁתַּנָּה אֵזֶן יוֹתֵר לְרָצַע מִכָּל אֵיבָרִיו? לְפִי שְׁשֻׁמְעָה מֵהַר סִינַי (וַיִּקְרָא כה, נה): "כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים" - עֲבָדֵי הֵם! וּפְרָק מִמֶּנּוּ עַל שְׁמִים וְהַמְלִיךְ עֲלָיו עַל בְּשׂוֹר וְדָם, לְפִיכֶף אָמַר הַכְּתוּב: 'תְּבוֹא אֵזֶן וְתִרְצַע שְׁלֹא שְׁמָרָה אֶת מָה שְׁשֻׁמְעָה'. דְּבָר אַחַר: הוּא לֹא רָצָה לְהִשְׁתַּעֲבֵד לְקוֹנוֹ - יָבֵא וַיִּשְׁתַּעֲבֵד לְבִנְתוֹי.

וְאֹמֵר (דְּבָרִים כז, ה): "מִזְבַּח אֲבָנִים לֹא תִנְיָף עֲלֵיהֶן בְּרוֹזֵל". וְכִי מָה רָאָה הַכְּתוּב לְפָסֵל אֶת הַבְּרוֹזֵל, יוֹתֵר מִכָּל מִינֵי מִתְּכוֹת? מִפְּנֵי שֶׁהַחֲרָב נַעֲשֵׂה מִמֶּנּוּ, וְהַחֲרָב סִימָן פְּרַעְנוֹת, וְהַמְזַבַּח סִימָן כְּפָרָה, מַעֲבִירִים דְּבָר שְׁסִימָן פְּרַעְנוֹת מְדַבֵּר שְׁסִימָן כְּפָרָה. וְהִלֵּא דְּבָרִים קָל וְחֲמֵר, וּמָה אֲבָנִים שְׁאֵינֵן לֹא רוֹאוֹת וְלֹא שׁוֹמְעוֹת וְלֹא מְדַבְּרוֹת, עַל שְׁמִטְלוֹת כְּפָרָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׁבֻשְׁמִים, אָמַר הַכְּתוּב: "לֹא תִנְיָף עֲלֵיהֶן בְּרוֹזֵל", בְּנֵי תוֹרָה שֶׁהֵן כְּפָרָה לְעוֹלָם - עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שְׁלֹא לִיגַע בְּהֵן אַחַד מִכָּל הַמְזִיקִין בָּלָן.

הָרִי הוּא אֹמֵר (דְּבָרִים כז, ו): "אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ" - אֲבָנִים שְׁמִטְלוֹת שְׁלוֹם! וְהִלֵּא דְּבָרִים קָל וְחֲמֵר, וּמָה אֲבָנִים שְׁאֵינֵן לֹא רוֹאוֹת וְלֹא שׁוֹמְעוֹת וְלֹא מְדַבְּרוֹת, עַל שְׁמִטְלוֹת שְׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶן שְׁבֻשְׁמִים, אָמַר הַמִּקּוֹם: יְהִיו שְׁלָמִים לְפָנַי, בְּנֵי תוֹרָה, שֶׁהֵן שְׁלוֹם בְּעוֹלָם - עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שִׁיְהִיו שְׁלָמִים לְפָנַי הַמִּקּוֹם.

רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זְכַאי אוֹמֵר: בּוֹא וּרְאֵה, כַּמָּה חֵס הַמְּקוֹם עַל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת, שׁוּר, מִפְּנֵי שְׁמֵהֶלֶךְ בְּרַגְלָיו - מִשְׁלֵם חֲמִשָּׁה. שֶׁה, מִפְּנֵי שְׁטוּעֵנו - מִשְׁלֵם אַרְבָּעָה.

לְמַעַלָּה מֵהֵן, גִּנְבֵי אֶת הָאֲסוּרִין בַּהֲנִיָּה - שְׁפָטוֹר מִלְּשֵׁלִם. אֶת הַשְּׁטָרוֹת, וְאֶת הַקְּרָקְעוֹת, וְאֶת הַהֶקְדָּשׁוֹת - אֵין מִשְׁלֵם אֲלֵא קָרָן. אֶת הַבְּהֵמָה, וְאֶת הָעוֹפּוֹת, וְאֶת הַכִּסּוֹת, וְאֶת הַפְּרוֹת, וְאֶת הַכְּלִים - מִשְׁלֵם תְּשֻׁלוּמֵי כֶּסֶף. אִף עַל פִּי שְׂאִסוֹר בַּהֲנָאָה⁴ - יֵשׁ לוֹ הֵתֵר לְאַחַר זְמַן.

הַגּוֹנֵב אֶת הַשׁוֹר, טָבַחוּ וּמָכְרוּ - מִשְׁלֵם חֲמִשָּׁה. שֶׁה - מִשְׁלֵם אַרְבָּעָה, שְׁנֵאָמַר (שְׁמוֹת כ"א, לו'): "חֲמִשָּׁה בְּקָרְ יִשְׁלֵם תַּחַת הַשׁוֹר". לְמַעַלָּה מֵהֵן, הַגּוֹנֵב אֶת בֶּן חוֹרִין - שְׁנֵדוֹן עָלָיו בְּנַפְשׁוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הָרִי הוּא אוֹמֵר (מְשָׁלֵי כ"ט, ד'): "חֹלֵק עִם גִּנְבֵי שׁוֹנָא נִפְשׁוֹ" וְגו'.

מְשָׁלוּ מְשָׁל, לְמָה הִדְבָּר דּוֹמָה? לְאַחַד שְׁטוּעֵן וְיֵצֵא מִבֵּית חִבְרוֹ, מִצָּאוּ אַחַד, וְאָמַר לוֹ: מָה זֶה פְּלוּנִי? אָמַר לוֹ: טוֹל חֶלְקֶךָ, וְאֵל תִּגִּיד! לְאַחַר זְמַן מִצָּאוּ בַעַל גִּנְבָּה, אָמַר לוֹ: מִשְׁבִּיעֵ אֲנִי עָלֶיךָ, אִם לֹא רָאִיתָ אֲדָם שְׁטָעֵן כְּלִים וְיֵצֵא מִתּוֹךְ בֵּיתִי. אָמַר לוֹ: שְׁבוּעָה שְׂאִינִי יוֹדֵעַ מָה אֲתָה סָח; עַל זֶה נֵאמַר: "חֹלֵק עִם גִּנְבֵי שׁוֹנָא נִפְשׁוֹ אֵלֶּה יִשְׁמַע וְלֹא יִגִּיד".

אֲבָל הַמִּתְגַּנֵּב מֵאַחַר חִבְרוֹ, וְהוֹלֵךְ וְשׁוֹנָה פְּרוֹן, אִף עַל פִּי שְׁנֵקְרָא גִנְבֵי - זוֹכֵה לְעִצְמוֹ! שְׁנֵאָמַר (מְשָׁלֵי ו, ל'): "לֹא יִכְזוּוּ לְגִנְבֵי פִי יִגְנוּב" וְגו'. סוֹף שְׁמַתְמַנָּה פְּרָנְסָה עַל הַצְּבוּר

ז, ג, שְׁבַעָה גִנְבִין הֵן: הָרֵאשׁוֹן שְׁבַכְלָן - גּוֹנֵב דַּעַת הַבְּרִיּוֹת, וְהַמְּסָרֵב בַּחִבְרוֹ לְאוֹרְחוֹ¹, וְאֵין בְּלִבּוֹ לְקָרוֹתוֹ, וְהַמְּרַבֵּה לוֹ בַּתְּקָרוּבוֹת וְיוֹדֵעַ בּוֹ שְׂאִינוֹ מִקְּבָל, וְהַמְּפַתַּח לוֹ חֲבִיּוֹת שְׁמִכּוּרוֹת לְחֻנּוּי, וְהַמְּעוֹל בְּמִדּוֹת, וְהַמְּשַׁקֵּר בְּמִשְׁקָלוֹת, וְהַמְּעַרֵב הַנּוֹרָה בַּתְּלַתָּן², וְאֶת הַחֲמִץ בְּשֶׁמֶן, אִף עַל פִּי שְׂאִמְרוֹ אֵין הַשְּׁמֵן מִקְּבָל כְּלוֹם³, לְפִיכָף מוֹשְׁחִין בּוֹ אֶת הַמְּלָכִים, וְלֹא עוֹד אֲלֵא שְׁמַעְלִין עָלָיו, שְׂאֵלוֹ הִיָּה יִכּוֹל לְגַנֵּב דַּעַת הָעָלְיוֹנָה - הִיָּה גּוֹנֵב, שְׁכָל הַגּוֹנֵב דַּעַת הַבְּרִיּוֹת נִקְרָא 'גִּנְבֵי', שְׁנֵאָמַר (שְׁמוֹאֵל ב טו, ו): "וַיִּגְנֹב אֶבְשָׁלוֹם אֶת לֵב אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל"; מִי גִדּוֹל 'גּוֹנֵב' אוֹ 'גִּנְבֵי'? הִוִּי אוֹמֵר 'נִגְנֵב', שְׁיֹדֵעַ שְׁנִגְנֵב וְשׁוֹתֵק!

וְכֵן מְצִינוּ, בְּשִׁהְיוֹ יִשְׂרָאֵל עוֹמְדִין לְפָנֵי הַר סִינַי, בְּקִשְׁוֹ לְגַנֵּב דַּעַת הָעָלְיוֹנָה, שְׁנֵאָמַר (שְׁמוֹת כ"ד, ז): "כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע"; כַּבֵּיכּוֹל 'נִגְנֵב' הוּא לָהֶם, תְּלַמּוּד לומר (דְּבָרִים ה, כו): "מִי יִתֵּן וְהָיָה לְכֶבֶס זֶה לָהֶם לִירֵאָה אֲתִי" וְגו'; אִם תֵּאמַר שְׂאֵין הַכֹּל גְּלוּי לְפָנָיו, וְהֵלֵא כְּבָר נֵאמַר (תְּהִלִּים עח, לו-לז): "וַיִּפְתְּחוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יִכְזְבוּ לוֹ וְלִבָּם לֹא נָכוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֶאֱמַנּוּ בַּבְּרִיתוֹ", אִף עַל פִּי כֵן (שֵׁם פְּסוּק לח): "וְהוּא רַחוּם וְכַפּוֹר עוֹן" וְגו'; וְאוֹמֵר (מְשָׁלֵי כו, כג): "כִּסְף־סִיגִים מִצְפָּה עַל חֲרָשׁ שְׁפָתַיִם דְּלָקִים וְלֵב רַע".

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בּוֹא וּרְאֵה כַּמָּה חֲבִיבָה מְלֵאכָה לְפָנֵי מִי שְׂאִמְרוֹ וְהָיָה הָעוֹלָם, שׁוּר מִפְּנֵי שְׁבַטְלוֹ מִמְּלֵאכְתּוֹ - מִשְׁלֵם חֲמִשָּׁה. שֶׁה מִפְּנֵי שְׂאֵין לוֹ מְלֵאכָה - מִשְׁלֵם אַרְבָּעָה.

¹ שְׁמִכְרֵשׁ שְׁנוֹתָן לוֹ בְּשִׁבְלוֹ עַל הַשְּׁלָחַן כְּלֵי מֵלֵא שְׁמוֹן, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהַחֲמִץ נִמְצָא לְמִטָּה, וְהַשְּׁמֵן צָף עַל גְּבִי.

² אִף עַל פִּי שְׁפָטַר חֲמוֹר אֲסוּר עֲכָשׁוּ בַּהֲנָאָה, אֲבָל בֵּין שְׁבִדוֹ לְפָדוּתוֹ בְּשֶׁה, וְיֵשׁ לוֹ הֵתֵר לְאַחַר זְמַן, הָרִי זֶה נִחְשָׁב כְּאֵלוֹ זֶה שְׁלוֹ. וְאֵינוֹ מִשְׁלֵם, אֲלֵא מִה שְׁבִין זֶה לְזֶה, שְׁהָיָה יִכּוֹל לְפָדוּתוֹ בְּשֶׁה.

¹ שְׁמִכְרֵשׁ תְּרַבָּה מִחִבְרוֹ שִׁבּוּא לְהַתְּאַרְחַ אֲצִלוֹ, אֲבָל בְּאֵמַת אֵין בְּלִבּוֹ לְקָרוֹתוֹ, הָרִי זֶה גּוֹנֵב דַּעַתוֹ.

² נּוֹרָה הוּא מִין צִמָּה גְּרוּעַ בְּטַעְמוֹ וּמְרֵאִיתוֹ בַּתְּלַתָּן.

³ הִינוּ שְׂאָף עַל פִּי שְׁעִצְעֵם הַשְּׁמֵן שְׁהוּא נּוֹתֵן לוֹ - הוּא יִפָּה מִכְּלֵי שְׁמִין פְּנָם, אֲבָל הוּא גּוֹנֵב אֶת דַּעַתוֹ בְּמִדּוֹתוֹ,

תּוֹסֶפֶת

הַשְּׁלֵם

וּמְזַכֶּה אֶת הַרְבִּים, וְזוֹכֵה לְעַצְמוֹ, וּמְשַׁלֵּם
עַל מַה שֶּׁבִּידוֹ, שְׁנֹאמַר (מְשַׁלֵּי ו, לא):
"וּנְמַצָּא יִשְׁלֵם שְׁבַעֲתַיִם" וְגו'; וְאִין
'שְׁבַעֲתַיִם' אֲלֵא דְבְרֵי תוֹרָה, שְׁנֹאמַר (תְּהִלִּים
יב, ז): "אֲמֵרוֹת ה' אֲמֵרוֹת טְהוֹרוֹת וְגו'
מְזַקֵּק שְׁבַעֲתַיִם".

ז, ד גִּבַּב וְנִתְּן לְאַחַר וְטִבַּח, גִּבַּב וְנִתְּן לְאַחַר
וּמְכַר, גִּבַּב וְנִתְּן לְאַחַר וְהִחְלִיף, גִּבַּב וְהִקְדִּישׁ,
גִּבַּב וְנִתְּן בְּמִתְּנָה, גִּבַּב וְנִתְּן בְּהִקְפָּה, גִּבַּב
וּפְרַע אֶת חוּבוֹ, גִּבַּב וְשָׁלַח סְכּוּלוֹנוֹת לְבֵית
חֲמִיו - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה.
הַגּוֹנֵב אֶת הַקְּטָעַת, וְאֶת הַחֲגֵרֶת, וְאֶת
הַסּוּמָא, הַגּוֹנֵב שֵׁל שְׁתַּפְּיִן - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי
כֶּפֶל וְתְשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. הַשְּׁתַּפְּיִן
שְׁגָנְבוּ - מְשַׁלְּמִין תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל, וּפְטוּרִים
מִתְשֻׁלוּמֵי שְׁלֹשָׁה.

ז, ה הַגּוֹנֵב טְרֵפָה וּמְכָרָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי
אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. כִּלְאִים וּמְכָרוֹ - מְשַׁלֵּם
תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה; דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן.
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִין מְשַׁלֵּם אֲלֵא תְשֻׁלוּמֵי
כֶּפֶל בַּלְבָּד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַכִּלְאִים מִן
הַרְחֵל, וּמִן הַגְּדִי - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה
וַחֲמִשָּׁה. מִן הַכּוֹי - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל,
וּפְטוּר מִתְשֻׁלוּמֵי שְׁלֹשָׁה.

הַגּוֹנֵב פֶּרֶה מְעַבְרַת וְטִבַּחָה - מְשַׁלֵּם
תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. מְעַבְרַת וְיִלְדָה,
וְאַחַר כֶּךָ טִבַּח אֶת עֲבָרָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי
כֶּפֶל וּפְטוּר מִתְשֻׁלוּמֵי שְׁלֹשָׁה. הַגּוֹנֵב פֶּרֶה
מְעַבְרַת וְיִלְדָה, וְאַחַר כֶּךָ טִבַּחָה, שְׁמִנָּה
וְהִכְחִישָׁה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל כִּשְׁעַת
הַגִּבְנָה. וְתְשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה כִּשְׁעַת
טְבִיחָה וּמְכִירָה. כַּחוּשָׁה וְהַשְּׁמִינָה - מְשַׁלֵּם
תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל כִּשְׁעַת גִּבְנָה, וְתְשֻׁלוּמֵי
אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה כִּשְׁעַת טְבִיחָה וּמְכִירָה.

הַגּוֹנֵב פֶּרֶה וְטִבַּחָה וּמְכָרָה, שוֹר הַנּוֹסְקֵל
וְטִבַּחוֹ, עֲגֵלָה עְרוּפָה וְטִבַּחָה, וְהַטּוֹבַח
לְעִבּוּדָה זָרָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה
וַחֲמִשָּׁה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים:
עַד שֶׁתֵּהָא זְבִיחָה זְבִיחָה מְתָרַת בְּאֲכִילָה. רַבִּי

נְחוּנְיָא בֶן הֶקְנָה אוֹמֵר: יוֹם הַכַּפּוּרִים הֲרִי
הוּא כְּשֶׁבֶת לְתְשֻׁלוּמִין.

ז, ו מְכָרָה חוּץ מִרְגְּלָה, חוּץ מִקְרָנָה, וְחוּץ
מִגְזֵתָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה.
רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חוּץ מִיָּדָה
וְחוּץ מִרְגְּלָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל. חוּץ
מִקְרָנָה, וְחוּץ מִגְזֵתָה - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי
אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. רַבִּי אוֹמֵר: חוּץ מִדְּבַר
שֶׁהִנְשֵׂמָה תְלוּיָהּ בּוֹ - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי
אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. חוּץ מִדְּבַר שְׂאִין הִנְשֵׂמָה
תְלוּיָהּ בּוֹ - מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל, וְאִין
מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה.

ז, ז גִּבַּב בְּרִשׁוֹת וְטִבַּח וּמְכַר, אִם הַגְּבִיָּה וְנִתְּן
לְפִדְיוֹן בְּנוֹ - הֲרִי זֶה חִיָּב. וְאִם לֹא - פְּטוּר.
נִתְּן לְפִדְיוֹן בְּנוֹ, לְבַעַל חוּבוֹ, וְלֹאשָׁה
בְּכַתְּבָתָהּ - לֹא עֲשֵׂה כְלוּם. הַגְּבִיָּה וּנְתָנוּ
לְפִדְיוֹן בְּנוֹ וְלַבַּעַל חוּבוֹ, וְלֹאשָׁה בְּכַתְּבָתָהּ -
מֵה שֶׁעֲשֵׂה עֲשׂוּי. הִיָּה עוֹמֵד בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים,
וְטִבַּח וּמְכַר - אִין מְשַׁלֵּם אֲלֵא קָרָן.

ז, ח הַגּוֹנֵב תְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי - מְשַׁלֵּם
תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל, אֶת הַשְּׁטָרוֹת וְאֶת הַקְּרָקָעוֹת
וְאֶת הַהֶקְדָּשׁוֹת, אַחַד קִדְשֵׁי קִדְשִׁים וְאַחַד
קִדְשֵׁי קָלִים - אִין מְשַׁלֵּם אֲלֵא קָרָן. רַבִּי
יוֹסִי הַגִּלְגָּלִי אוֹמֵר: קִדְשֵׁי קָלִים כְּהִדְיוּט,
וְשֹׂאֵר כֹּל הַקִּדְשִׁים - אִין מְשַׁלֵּם אֲלֵא קָרָן. בֶּן
עֲזַאִי אוֹמֵר: בְּכוֹר כְּהִדְיוּט, וְשֹׂאֵר כֹּל
הַקִּדְשִׁים - אִין מְשַׁלֵּם אֲלֵא קָרָן. אַבָּא יוֹסִי
בֶּן דּוּסָאִי אָמַר מִשֵּׁם רַבִּי יוֹסִי בֶן הַגִּלְגָּלִי:
שְׁלָמִים כְּהִדְיוּט, וְשֹׂאֵר כֹּל הַקִּדְשִׁים - אִין
מְשַׁלֵּם אֲלֵא קָרָן.

ז, ט שְׁנַיִם מְעִידִין בּוֹ שְׁגָנְב, וּשְׁנַיִם מְעִידִין בּוֹ
שְׁטַבַּח וּמְכַר, נִמְצָאוּ זוֹמְמִין - עַל טְבִיחָה
וּמְכִירָה הוּא מְשַׁלֵּם תְּשֻׁלוּמֵי כֶּפֶל, וְהֵן
מְשַׁלְּמִין תְּשֻׁלוּמֵי שְׁלֹשָׁה. נִמְצָאוּ זוֹמְמִין -
עַל הַגִּבְנָה הוּא פְטוּר, וְהֵן מְשַׁלְּמִין תְּשֻׁלוּמֵי
כֶּפֶל. נִמְצָאוּ זוֹמְמִין עַל זֶה וְעַל זֶה - חִיבִין,
וְעַל זֶה נֹאמַר (דְּבָרִים יט, יט): "וְעֲשִׂיתֶם לוֹ
כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאַחִיו".

שְׁנַיִם מְעִידִין בּוֹ שְׁגָנְב, וְהֵן מְעִידִין בּוֹ
שְׁטַבַּח וּמְכַר, נִמְצָאוּ זוֹמְמִין - עַל הַטְּבִיחָה

משכבאו עדים ובין עד שלא באו עדים - אין משלם אלא קרן. היכן שור שהפקדתי אצלך? ואמר לו: איני יודע מה אתה סח! או שאמר לו שאבד, והעדים מעידים בו שאכלו - אין משלם אלא קרן. הודה, בין משכבאו עדים ובין עד שלא באו עדים - אין משלם אלא קרן.

היכן שורי שגנבת? ואמר לו: אתה מכרתו לי, אתה נתתו לי במתנה; אביך מכר לי, אביך נתנו לי במתנה; משביעך אני, ואמר: אמן, והעדים מעידין בו שגנב, וטבחו ומכרו - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. הודה לאחר שבועה, או עד שלא באו עדים - משלם קרן וחמש ואשם. משכבאו עדים - משלם תשלומי ארבעה וחמשה ואשם.

חג, היכן שורי שגנבת? ואמר: תועה מצאתיו וטבחתיו. משביעך, ואמר אמן, והעדים מעידים שגנב, מאליו בא אצלי וטבחתיו. בשוק היה עומד וטבחתיו, משביעך אני, ואמר אמן, והעדים מעידים בו שגנב - משלם תשלומי כפל ואשם. הודה לאחר שבועה, אם עד שלא באו עדים הודה - משלם קרן וחמש ואשם. ואם משכבאו עדים הודה - משלם תשלומי כפל ואשם. היכן שורי שהפקדתי אצלך? אומר: איני יודע מה אתה סח, או שאמר לו: אבד, משביעך אני, ואמר אמן, והעדים מעידים בו שאכלו - אין משלם אלא קרן. הודה לאחר שבועה, בין משכבאו עדים ובין עד שלא באו עדים - משלם קרן וחמש ואשם. אומר לו: נגנב, משביעך אני, ואמר אמן, והעדים מעידים בו שגנבו - משלם תשלומי כפל. הודה לאחר שבועה, עד שלא באו עדים - משלם קרן וחמש ואשם. אם משכבאו עדים - משלם תשלומי כפל ואשם, וחוימשו עולה לו מתוך כפלו; דברי רבי יעקב. וחכמים אומרים: כל המשלם את הקרן - משלם חמש ואשם. וכל שאין משלם את הקרן - אין משלם חמש ואשם, ואין משלם תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה.

הוא משלם תשלומי כפל, והן משלמין תשלומי שלשה. אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בזמן שהן שתי עדיות, אבל אינם אלא עדות אחת: עדות שבטלה מקצתה - בטלה כלה. נמצאו זוממים - על טביחה ומכירה הוא פטור, והן משלמין תשלומי כפל. נמצאו זוממין על זה ועל זה - חייבין. ועל זה נאמר: "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו".

"תן לי שוריי! ואמר: "אין לי אלא מעות". "תן לי מעות!" ואמר: "אין לי אלא בהמה". "תן לי שלשה ארבעה שוריים!" ואמר: "אין לי אלא אחד". אם היה יפה כדמי בלן - שמיין לו.

מסכת בבא קמא פרק שמיני

חא, הגונב נפש מאחיו מבגין ישראל, אחד גונב איש ואשה וגר, ועבד משחרר. אחד איש ואשה וגר ועבד משחרר שגנבו - הרי אלו חייבין. מכר, בין לאביו בין לאחיו, בין לאחד מן הקרובים - חייב. גנבו ולא מכרו, או שמכרו ועומד בשוק - פטור. הגונב את העבדים - פטור. שנים מעידין בו שגנב, ושנים מעידין בו שמכר, נמצאו זוממין על גנבה - פטור, והן פטורין. נמצאו זוממין על מכירה - הוא פטור והן פטורין, על זה ועל זה נאמר (דברים יט): "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו".

חב, היכן שורי שגנבת? אומר לו: אתה מכרתו לי, אתה נתתו לי במתנה, אביך מכר לי, אביך נתנו לי במתנה, והעדים מעידין בו שגנב וטבח ומכר - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. הודה עד שלא באו עדים - אין משלם אלא קרן. משכבאו עדים - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. היכן שורי שגנבת? ואמר לו: תועה מצאתיו וטבחתיו. והעדים מעידים בו שגנב וטבח. מאליו בא אצלי וטבחתיו והעדים מעידין בו שגנב וטבח ומכר בשוק. היה עומד וטבחתיו, והעדים מעידין בו שגנב וטבח ומכר - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. הודה, בין

מוסיף, חֲמֵשׁ וְאַשְׁמֵם זֶה אֵינוֹ בָּא מִכַּח בְּעָלִים
אֲלֵא מִכַּח שְׁבוּעָה.

ח,ד אין פּוֹרְשֵׁין נִשְׁבִּין לַיּוֹנִין, אֲלֵא אִם כֵּן
הָיָה רְחוּק מִן הַיְשׁוּב שְׁלֹשִׁים רִיס. בְּמָה
דְּבָרִים אֲמֹרִים? בַּמְדָּבָר! אֲבָל בַּיְשׁוּב,
אֲפֹלוּ מֵאָה מִל - הָרִי זֶה אֲסוּר. אֵין מְגַדְלִין
תְּרַנְגוּלִין בִּירוּשָׁלַיִם מִפְּנֵי הַקְּדָשִׁים, וְאִם יֵשׁ
לְהֵן גְּנֵה אוֹ אֲשֶׁפֶה - הָרִי זֶה מֵתָר, אָף עַל פִּי
שְׁאֲמָרוּ אֵין מְגַדְלִין בְּהֵמָה דְּקָה בְּאַרְץ
יִשְׂרָאֵל, אֲבָל מְגַדְלִין בְּכוֹר בְּעַל מוֹם שְׁלֹשִׁים
יּוֹם. וְאִם הָיָה תָם - אֲפֹלוּ עֶשֶׂר שָׁנִים - הָרִי
זֶה מֵתָר. וּמָה אֲנִי מְקַיֵּם "לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר
אֲחִיךָ אוֹ שִׂוֵּי גֵדִים" וְגו' (דְּבָרִים כב),
בַּמְדָּבָרוֹת שְׁבִיהִיּוּדָה בַּמְדָּבָרוֹת שְׁבַכְפָּר
עֲמֻקִּין. מִפְּנֵי מָה אֲמָרוּ: אֵין מְגַדְלִין בְּהֵמָה
דְּקָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל? מִפְּנֵי שְׁמִבִּיאֵין בְּהֵמָה
דְּקָה מִחוּץ לְאַרְץ וְאֵין מְבִיאֵין בְּהֵמָה גְּסָה
מִחוּץ לְאַרְץ. אָף עַל פִּי שְׁאֲמָרוּ: אֵין מְגַדְלִין
בְּהֵמָה דְּקָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל מְגַדְלִין
אוֹתָהּ קָדָם לְרַגְלֵי שְׁלֹשִׁים יּוֹם, קָדָם לְמִשְׁתָּהּ
בְּנוֹ שְׁלֹשִׁים יּוֹם. וְלֹא שְׁתָּהּ יּוֹצֵאָה וְרוּעָה
בְּשׁוּק, אֲלֵא שְׁתָּהּ קְשׁוּרָה לְכַרְעֵי הַמֶּשֶׁה.

שְׁאֲלוּ אֶת רַבֵּן גַּמְלִיאֵל: מָהוּ לְגַדֵּל בְּהֵמָה
דְּקָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל? אָמַר לְהֵן מְקַיֵּמִין אֶת
הַעֲגוּנָה שְׁלֹשִׁים יּוֹם, וְהֵטְבַח לּוֹקֵחַ וּמוֹכֵר,
וּבִלְבָד שְׁלֹא יִשִּׁיר אֶת הָאֲחֻרוּנָה שְׁבָהּ יִתֵּר
מִשְׁלֹשִׁים יּוֹם.

כָּל הָאֲשִׁכּוֹת שְׁעֲמָדוֹ לְהֵן לְיִשְׂרָאֵל, מִשְׁמַת
מִשֶּׁה וְעַד שְׁעֲמַד יוֹסֵי בֵּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרָדָה,
וְיוֹסֵף בֵּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם - אֵי אֲפֹשֶׁר
לִתֵּן בָּהֵן דְּפִי, מִשְׁמַת יוֹסֵי בֵּן יוֹעֶזֶר אִישׁ
צְרָדָה וְיוֹסֵף בֵּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם, וְעַד
שְׁמַת יְהוּדָה בֵּן בְּבָא שְׁהִיוּ כָּל מַעֲשָׂיו לְשֵׁם
שָׁמַיִם, אֲלֵא שְׁגַדֵּל בְּהֵמָה דְּקָה. כִּךָּ הָיָה פַּעַם
אֲחַת, חֲלָה, נִכְנַס רּוֹפֵא אֲצִלוּ, אָמְרוּ לוֹ: אֵין
לָךְ רְפוּאָה אֲלֵא בְּחֵלֵב רוֹתַח. לָקַח לוֹ עוֹ
וּקְשָׁרָה בְּכַרְעֵי הַמֶּשֶׁה, וְהָיָה יוֹנֵק מִמֶּנָּה חֵלֵב
רוֹתַח, שְׁהָיָה גּוֹנַח, פַּעַם אֲחַת בְּקִשׁוֹ חֲכָמִים
לְכַנֵּס אֲצִלוּ, אָמְרוּ: הֵיאָךְ נִכְנַס אֲצִלוּ?
שְׁלֹסְטִים עָמוּ בְּבֵית! וּכְשִׁמַּת, דְּקָדְקוּ
חֲכָמִים בְּמַעֲשָׂיו, וְלֹא מְצָאוּ בוֹ עוֹן, אֲלֵא זֶה

בְּלָבָד, אָף הוּא אָמַר בְּשַׁעַת מִיתָה: יוֹדַע אֲנִי
שְׁאֵין בְּיַדִּי עוֹן אֲלֵא זֶה בְּלָבָד - שְׁעִבְרַתִּי עַל
דְּבָרֵי חֲבָרִי. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל שְׁזוּרִי,
מִבְּעַלֵּי בְּתִים הָיוּ בֵּית אֲבָא, וּמִפְּנֵי מָה חָרַב?
מִפְּנֵי שְׁדָנוּ דִּינֵי מְמוֹנוֹת בְּאַחַד, וְשְׁגַדְלוּ
בְּהֵמָה דְּקָה, אָף עַל פִּי כֵן חָרַשׁ הָיָה לָנוּ
סְמוּךְ לְעִיר, וְשָׂדֵה מִפְּסַקְתָּ בֵּינוּ לְעִיר,
שְׁבַהּמָה נִכְנַסְתָּ וְיוֹצֵא דְרָךְ עֲלֶיהָ.

רוּעָה שְׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה - אֵין מְחִיבִין אוֹתוֹ
לְמַכּוֹר כֶּלֶן כְּאַחַד, אֲלֵא מוֹכֵר וְהוֹלֵךְ עַל יַד
עַל יַד, נָפְלוּ לוֹ חֲזִירִים וְכִלְבִּים בִּירוּשָׁה -
אֵין מְחִיבִין אוֹתוֹ לְמַכּוֹר אוֹתָן כֶּלֶן כְּאַחַד,
אֲלֵא מוֹכֵר וְהוֹלֵךְ עַל יַד עַל יַד, נָדַר לָקַח לוֹ
בֵּית וְלָקַח לוֹ שָׂדֵה - אֵין מְחִיבִין אוֹתוֹ לָקַח
לוֹ מִיד, אֲלֵא עַד שִׁמְצָא אֶת הַהֶגְנוֹן לוֹ.
מַעֲשָׂה בְּאִשָּׁה אֲחַת שֶׁחָצַר לָהּ בְּנָה, וְאָמְרָה:
קוֹנֵם כָּל מִי שִׁישְׁלַח אֵלַי, אֵינִי מְחֻזְרָתוֹ,
וְיִדְעוּ בָּהּ שְׁנֵי בְנֵי אָדָם שְׁאֵינָן הֶגְנוּם, קִפְצוּ
עָלֶיהָ, וּבָא מַעֲשָׂה לְפָנֵי חֲכָמִים, וְאָמְרוּ: לֹא
נִתְפְּנָה זֹו אֲלֵא עַד שְׁתִּמְצָא אֶת הַהֶגְנוֹן לָהּ.

ח,ה כִּשֵׁם שְׁאֵין מְגַדְלִין בְּהֵמָה דְּקָה - כִּךָּ אֵין
מְגַדְלִין חִיָּה דְּקָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֵּן אֲלֵעָזָר
אוֹמַר: מְגַדְלִין כִּלְבִּים, כּוֹפְרִים, וְחִלְדוֹת
הַסְּנַיִין, וְחִתּוּלִין, וְהַקּוֹפּוֹת - דְּבָרִים
הַמְּנַקִּין אֶת הַבַּיִת, אָף עַל פִּי שְׁאֲמָרוּ אֵין
מְגַדְלִין כִּלְבִּים בַּיְשׁוּב - אֲבָל מְגַדְלִין
בְּעִירוֹת הַסְּמוּכוֹת לְסָפֵר. בְּיָמִים קוֹשְׁרִים
אוֹתָן בְּשִׁלְשָׁאוֹת שָׁל בְּרוֹזל וּמִתִּירִין אוֹתָן
כְּלִילוֹת. רַבִּי אֲלֵעָזָר אוֹמַר: הַמְּגַדֵּל כִּלְבִּים
כְּמְגַדֵּל חֲזִירִין.

ח,ו צַד אָדָם יוֹנֵי שׁוֹכֵךְ מִתּוֹךְ שְׁלוֹ. אֵימַתִּי?
בּוֹזֵן שְׁהוֹשִׁיבֵן כְּתַקְנָתָן. לֹא הוֹשִׁיבֵן
כְּתַקְנָתָן - אֲסוּר בְּהֵן, וּמֵתָר בְּגוֹדְלֵיהֶם. אֲבָל
צָדִין חִיָּה וְעוֹף מִכָּל מְקוֹם, וְאֵין נִמְנָעִין.
בְּרֵאשׁוֹנָה שְׁהִיוּ שְׁבָטִים כְּתַקְנָן, אָמְרוּ: אֵין
אָדָם פּוֹרֵשׁ חֲרָמוֹ וּמַעֲמִיד סְפִינָתוֹ בְּתוֹךְ שָׁל
חֲבָרִיו, אֲבָל צָדִין בְּחַפְזִים וּבִמְכַמּוּרִים כְּכָל
מְקוֹם וְאֵין נִמְנָעִין, וּבִלְבָד שְׁלֹא יִפְרֵשׁ אֶת
הַקֶּלַע וְיַעֲמִיד אֶת הַסְּפִינָה.

סלע ביום. מנה - נותנין לו מנה ביום, ונותנין לו כל נזקו. ובכלל - שמיין ונותנין לו מיד. לפיכך אם מתנונה והולך, אפלו חמש שנים - אין לו אלא מה שאמדהו, הבריא - נותן לו מה שאמדהו, עד כמה נותן לו? עד כדי שיבריא. בן עזאי אומר: נותן לו. זכה מזון. עלו בו צמחים מחמת המכה ונסתרה המכה - חייב לרפאותו, וחייב לתן לו דמי שבתו. שלא מחמת המכה או שעבר על דברי הרופא - פטור.

רבי יהודה אומר: אפלו עלו בו צמחים מחמת המכה, ונסתרה המכה - חייב לרפאותו, ופטור מלתן שבתו. וחכמים אומרים: כל שחייב לרפאותו - חייב לתן לו שבתו. וכל שפטור מלרפאותו - פטור מלתן לו שבתו.

טב, המכה את חברו ואמדהו למיתה - אומדין אותו לחיים. לחיים - אין אומדין אותו למיתה. אמדהו למיתה - חייב מיתה ופטור מן המזון. אמדהו למזון - חייב מזון ופטור מן המיתה. אמדהו למיתה והקל ממה שהיו - אומדים אותו למזון שניה. מאימתי נותן לו? משעה שהכהו. אמדהו לחיים - משלם נזק צער רפוי ושבת ובשת ליורשין. אמדהו למיתה והקל ממה שהיה, הכביד ואחר כך מת - אומדים אותו, אם מחמת מכה ראשונה מת - הרי זה חייב. ואם לאו - הרי זה פטור. רבי נחמיה אומר: אפלו מת מחמת מכה ראשונה - פטור.

ועוד זו דרש רבי נחמיה (שמות כא): "אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה", וכי עלתה על לב שיהא זה מהלך בשוק, וזה נהרג על ידו, אלא אפלו מת מחמת מכה ראשונה - פטור.

טג, החובל בכנו ובתו גדולים - חייב בכל. בעבדו ושפחתו העברים של אחרים - מוציאין מידו. ושל בתו - נותנין לה מיד. ושל בנו - עושה לו בהן סגלה מיד. בכניו ובנותיו קטנים של עצמו - פטור מן הכל.

אין השבטים צדין דגים מימה של טבריה, מפני שהוא של נפתלי. ולא עוד, אלא שנותנין לו מלא חבל של חרם לדרומו של ים, ושנאמר (דברים לג): "ים ודרום ירשה"; דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבה אומר: "ים" - זה ימה של סוכני. "דרום" - זה ימה של טבריא. "ירשה" - זה ים הגדול. רבי שמעון בן אלעזר אומר: תלושין שבמדבר - הרי הן של כל השבטים. ומחריין - הרי הן של אותו השבט.

וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: אין לך כל שבט ושבט, שלא היה נוטל בהר ובשפלה ובנגב, וכן לפניהם, החתי והאמורי והכנעני והפריזי והחוי והיבوسی - ירדן שבארץ ישראל, ושנאמר (יהושע יג): "הירדן וגבול". ואומר (במדבר לד): "ומעבר לירדן ירחו קדמה מזוהה ירדן שבירחו"; דברי רבי יהודה.

רבי שמעון בן יוחאי אומר: הרי הוא אומר (במדבר לה): "כי אתם עוברים את הירדן ארצה כנען", כיון שאתם עוברים את הירדן הרי אתם בארץ כנען. רבי אלעזר ברבי יוסי אומר: תחומי ארץ ישראל שבכתובים - נדונין בארץ ישראל.

מסכת בבא קמא פרק תשיעי

טא, השור, והבור, והמבעה, וההבצר, שומר חנם והשוואל, נושא שקר והשוקר, נזק צער ורפוי ושבת ובשת. חבל בו חמשה - נותן לו חמשה. אינו אלא ארבעה - נותן לו ארבעה. אינו אלא שלשה - נותן לו שלשה. אינו אלא שנים - נותן לו שנים. אינו אלא אחד - נותן לו אחד.

בנזק ביצד? הבהו וקטע ידו, וקטע רגלו, אין רואין אותו כאלו עושה סלע ביום, וכאלו עושה מנה ביום, אלא רואין אותן כאלו חגר שומר קשואין. ואם תאמר: לקתה מדת הדין? מדת הדין לא לקתה! שפך נותן לו דמי ידו ודמי רגלו. אבל הבהו וצמתה ידו. הבהו וצמתה רגלו - רואין אותו כאלו עושה סלע ביום - נותן לו

החובל בכתו קטנה - נזקה שלה, והשאָר - הרי זה פטור. חבלו בה אחרים - נזקה שלה, והשאָר עושה לה בהן סגלה. ואם מתה - אביה יורשה. החובל בבנו גדול - חייב בכל. בעבדו ושפחתו הכנענים - חייב בכל ופטור מן השבת, מפני ששבתו שלו. חבל יתר מן הראוי להן - הרי זה חייב.

הרגו והרג את בהמתו כאחד, וקטע את ידו כאחד. הרגו וסמא את עינו כאחד - פטור, שנאמר (שמות כא): "ולא יהיה אסון ענוש יענש". הא אם יש אסון - אין נענש. אבל הרג את בהמתו ואחר כך הרגו. קטע את ידו ואחר כך הרגו. סמא את עינו ואחר כך הרגו - חייב, שנאמר (שמות כב): "דמים לו שלם ישלם". זה הכלל: כל שחלה עליו מיתה ותשלומין כאחד - פטור. מיתה ואחר כך תשלומין, תשלומין ואחר כך מיתה - הרי זה חייב.

טו, החובל באביו ואמו ועשה בהן חבורה, אפלו שוגג - פטור, מפני שנדון בנפשו. הרובע והנרבע, אפלו שוגג - פטור. מפני שנדון בגופו. הדליק גדיש של חברו ביום הכפורים, אפלו שוגג - פטור, מפני שנדון בנפשו. הגונב כיסו של חברו, והוציאו בשבת - הרי זה חייב, שכבר נתחייב בגניבת הכיס עד שלא תבא שבת. אם היה מגרר בו ויצא - פטור. העושה מום במקדשין - אין משלם אלא חצי נזק.

טז, הכה את האשה ויצאו ילדיה - משלם נזק צער רפוי שבת ובשת לאשה, וילדות לבעל, שנאמר (שמות כא): "ונגפו אשה הרה"; מה תלמוד לומר הרה? וילדות - לבעל הריון. נתגרשה מזה ונשאת לזה, נתגרשה מזה ונשאת לזה, היתה מעברת מגר ועבד משחרר, וילדות של גר ועבד משחרר, לפיכך אם מת - הרי זה זכה.

טח, החובל בעבדו ושפחתו העברים, בינו לבינו - הרי אלו נשבעין ונוטלין. החובל בעבדו ושפחתו הכנענים בינו לבינו - פטור, מפני שהוא קנס. המכה את עבדו,

האב המכה את בנו, והרב הרודה את תלמידו, וכלן שהכו ושהזיקו - הרי אלו פטורין. חבלו יתר מן הראוי להן - הרי אלו חייבין. שליח בית דין שהכה ברשות בית דין והזיק - פטור. אבל חבל יתר מן הראוי לו - הרי זה חייב. רופא אמן שרפא ברשות בית דין והזיק - פטור. חבל יתר מן הראוי לו - הרי זה חייב.

טד, המביש את חברו ערום - הרי זה חייב, ואינו דומה מבישו ערום למבישו לבוש. בישו במרחץ - הרי זה חייב, ואינו דומה מבישו במרחץ למבישו בשוק. ואינו דומה המתביש מן היקר למתביש מן הפגום. ואינו דומה גדול המתביש לקטן המתביש. החובל בחרש שוטה וקטן - חייב בארבעה דברים ופטור מן הבשת, מפני שאין להן בשת. רבי אומר: חרש יש לו בשת, קטן אין לו בשת. החובל שוטה, פעמים יש לו בשת ופעמים אין לו בשת. סומא - רבי יהודה אומר: אין לו בשת. וחכמים אומרים: יש לו בשת.

טה, החובל באשתו, בין שחבל בה הוא, בין שחבלו בה אחרים - מוציאין מידו וילקח בהן קרקעות, והוא אוכל פרות. רבי יהודה בן בתירה אומר: בשת שבסתר - לה שני חלקים ולו אחד. בשת שבגלוי - לו שני חלקים ולה אחד. שלו - נותנין לו מיד. ושלה - ילקח בהן קרקע והוא אוכל פרות.

החובל בחיבי גליות בית דין - חייב בכל. בחיבי מיתות בית דין, עד שלא נגמר דינו - חייב. משנגמר דינו - פטור. היוצא להרג וחבל באחרים - חייב. חבלו בו אחרים - פטורין. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף

ט, יא החובל בחברו, אף על פי שלא בקש החובל מן הנחבל - הנחבל צריך שיבקש עליו רחמים, שנאמר (בראשית כ): "ויתפלל אברהם אל האלהים".

וכן אתה מוצא ברעי איוב, שנאמר (איוב מב): "ועתה קחו לכם שבעה פרים ושבעה אילים", מה הוא אומר? (איוב מב): וה' שב את שבות איוב בהתפללו בעד רעהו וגו'.

רבי יהודה אומר משם רבן גמליאל: הרי הוא אומר (דברים יג): "ונתן לך רחמים ורחמך והרבה" וגו', זה סימן יאה בידך, כל זמן שאתה רחמן - הרחמן מרחם עליך.

הכהו באחר ידו, בנזיר, ובפנקס, בעורות שאין עבודין, בטמוס של שטרות שבידו - נותן ארבע מאות זוז, ולא מפני שמכה של צער, אלא מפני שמכה של בזיון, שנאמר (תהלים ג): "קומה ה' הושיעני אלהי כי הפית את כל אויבי" וגו'. (מִיכָה ד): "בשבת על הלחי" וגו' (ישעיה נ): "גוי נתתי למפלים" וגו'.

וכשם שחייב על נזקי חברו - כן הוא חייב על נזקי עצמו. הרק וטש בפניו כנגד חברו, ותלש בשערו, מקרע את כסותו, משבר את כליו, מפזר את מעותיו בחמתו - פטור מדיני אדם ודינו מסור לשמים, שנאמר (בראשית ט): "ואף את דמכם לנפשותיכם מיד נפשותיכם אדרוש".

רבי שמעון בן אלעזר אומר משם רבי חלפאי בן אנרא שאמר משם רבי יוחנן בן נורי: מתלש בשערו, מקרע את כסותו, משבר את כליו, מפזר את מעותיו בחמתו - יאה בעיניך כעובד עבודה זרה, שאלו אמר לו יצרו: לך ועבד עבודת כוכבים - ה'ה עובד, שפך היא עבודתו של יצר הרע.

האומר: "סמא את עיני שהזיקתני"; "קטע את ידי שהזיקתני" - פטור. אנסוהו עובדי כוכבים, ונטלו ממנו כפניו - פטור. נטל ונתן להן - הרי זה חייב.

מכרו לאחר ומת - פטור, שנאמר (שמות כא): "והכהו ומת תחת ידו", עד שתהא מכתו ומיתתו ברשותו. עבד שחבל בעצמו - יוצא לחרות, ונותן לרבו. האשה שחבלה בבעלה - אין מפסדת כתבתה כלום. וכשם שאי אפשר לה למכור כתבתה והיא תחתיו - כך אין מפסדת כתבתה והיא תחתיו.

ט, עבד שאמר לרבו: "הפלת את שיני וסמית את עיני - תן לי דמי עיני". הרב אומר: "סמית את עיניך והפלת את שניך - טול דמי שניך"; עבד נשבע ונטל. המוכר את עבדו, בין מתפונ לו ובין שאין מתפונ לו, יצא בן חורין. היה רבי שמעון בן גמליאל אומר: במתפונ - יוצא בן חורין, ובשאיין מתפונ - לא יצא בן חורין. רבו רופא ואמר לו: "רפא את עיני זו", וסמאה. "שני זו", ועקרה - שחק בו ויצא בן חורין. רבי שמעון בן גמליאל אומר: לא יצא בן חורין. וכלן, אם אמר לאחר לעשות לו כן - לא יצא בן חורין. ה'הו נגד עינו ואינו רואה, נגד אָזְנוֹ וְאִינוֹ שוֹמֵעַ - לא יצא בן חורין, שנאמר: "והכהו" - עד שיעשה בו מעשה. על עינו ואינו רואה, על אָזְנוֹ וְאִינוֹ שוֹמֵעַ - יצא בן חורין.

הכהו על מחו וירדו מים וחספו את עיניו, ויצאו בנות מלך וסמא את עיניו - יצא בן חורין. ה'הו על עינו וכהתה, על שנו ונדדה, אם ה'ה משתמש בהן - לא יצא בן חורין. ואם לאו - יצא בן חורין. ה'תה עינו כ'ה וסמאה, שנו נדודה ועקרה, אם ה'ה יכול לשתמש בהן לשעבר - יצא בן חורין. אם לאו - לא יצא בן חורין.

ט, החובל בחברו ומת - יתנו היורשין. מת הנחבל - יתן ליורשיו. הנחבל, בין שיש שם טענה ובין שאין שם טענה - הרי זה נשבע ונטל. רבי יהודה ה'ה קורא אותה הפחפח, וכל זמן שהן חוככין זה את זה - הרי אלו נשבעין ונטלין. ה'ה נשוף, מקום שאין יכול לישוף את עצמו - נוטל שלא בשבועה. לאחר זמן, זה אומר חבלת וזה אומר לא חבלתי - הרי זה כאחת מכל הטענות.

מסכת בכא קמא פרק עשירי

יא, הגזול את הפרה ועברה אצלו, ושנתה ושלשה, אפלו ארבעה וחמשה פעמים. וכן הגזול את הרחל ונטענה אצלו וגזוה, אפלו ארבעה וחמשה פעמים. עז וחלבה אפלו ארבעה וחמשה פעמים - משלם כשעת הגזלה. רבי שמעון אומר: רואין אותן כאלו הן שומות אצל אחרים. גזל צמר ולבנו, טווי ולבנו, פשתן ונקהו. אבנים ושיפן - משלם כשעת הגזלה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל דבר שהשביח הגזול - יד הגזול על העליונה. רצה - משלם כשעת הגזלה. רצה - אומר לו: "הרי שלך לפניך".

יב, גזל עבדים והזקינו, אילנות והזקינו, פרות והרקיבו, בית ונתננע, מטבע ונפסל, יין ונתגלה, יין ונתנסף, תרומה ונטמאת, חמץ ועבר עליו הפסח, בהמה ונעבדה בה עברה, אומר לו: הרי שלך לפניך. עבדים והזקינו, ומכרן. אילנות והזקינו וקצצן. פרות והרקיבו, ומכרן. בית ונתננע ונתצו. מטבע ונשוף. יין ונתגלה ושפכו. יין ונתנסף ושפכו. תרומה ונטמאת ושרפה. חמץ ועבר עליו הפסח ושרפו. בהמה ונעבדה בה עברה ונסקלה - משלם כשעת הגזלה.

זה הכלל: כל גזלה שהיא בעינה, ולא שנה אותה מבריתה - אומר לו: הרי שלך לפניך. ואם שנה אותה מבריתה - משלם כשעת הגזלה. והגנב לעולם משלם כשעת הגנבה.

הגזול את המריש ובנאו בפירה; בית שמאי אומרים: יקעקע את הפירה ויטל את המריש. ובית הלל אומרים: מחשב כל מה שהיה שוה, ונותן לבעליו, מפני תקנות השבים.

יג, היורד לחורבתו של חברו ובנאה שלא ברשות, וכשהוא יוצא, אומר: תן לי עצי ואבני - אין שומעין לו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בית שמאי אומרים: הרשות בידו. ובית הלל אומרים: אין שומעין לו. היורד לחורבתו של חברו, ובנאה שלא ברשות - שמין לו וידו על התחתונה. היורד

ברשות, שמין לו וידו על העליונה. כיצד ידו על העליונה? אם השבח יתר על הוצאה - נותן לו את השבח, ואם הוצאה יתרה על השבח - נותן לו את ההוצאה.

יד, נגר שקבע מסמר בשדה בתבה ובמגדל ונשבר - חייב לשלם, מפני שהוא בנושא שוכר. נתן לחרש לעשות לו כסא - ועשה לו ספסל. ספסל ועשה לו כסא - יד הבעלים על העליונה; דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: נותן לו דמי עציו. מודה רבי מאיר לרבי יהודה, שאם נותן לחרש לעשות לו כסא נאה, ועשה לו כעור. ספסל נאה ועשה לו כעור - שיד הבעלים על העליונה. והמוליך חטין לטחון ולא לתמן, ועשאן מרסן וסבין. קמח לנחתום ועשאו פת נפולין. בשר לטבח והקדיחו - חייב לשלם מפני שהוא בנושא שוכר. רבי שמעון בן גמליאל אומר: נותן לו דמי בשתו ובשת אורחיו. המוסר בהמתו לטבח ונבלה; אמן - פטור. הדיוט - חייב. ונושא שוכר - בין זה ובין זה חייב. המראה דינר לשלחני ונמצא רע - חייב לשלם, מפני שהוא בנושא שוכר.

יז, הגזול את חברו שוה פרוטה, ונשבע לו יולכנו אחריו אפלו למדי. לא יתן לו לבנו ולא לשלוחו, אבל נותן הוא לשליח בית דין, ואם מת - מחזיר לירושיו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בשליח בית דין שעשה נגזל ולא שליח בית דין שעשה גזול, לפיכך אם שלח הלה ונטלה - הרי זה זכה. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: במה דברים אמורים? בזמן שהיתה הקרן מרבה על הוצאה, אבל אם היתה הוצאה מרבה על הקרן - הרי זה משלם קרן וחמש בבית דין, ומביא אשם על השבועה.

יח, פרוטה בקרן - מעכב. חצי פרוטה - אין מעכב. חמש - כלו אין מעכב. מי שזקף החמש - הרי הוא כחמש לכל דבר. הגזול את חברו ונשבע לו - הרי זה משלם קרן וחמש, ומביא אשם. מת הנגזל - משלם הגזול לירושי הנגזל. קרן וחמש ומביא אשם, מת הגזול - יורשי הגזול משלמין

תוספתא

השלים

לנגזל קרן ופטורין מן החמש, ומן האשם. מתו הגוזל והנגזל - יורשי הגוזל משלמין ליורשי הנגזל. קרן ופטורין מן החמש ומן האשם.

י, ו ראה גזלתו של חברו בתוך ביתו, ואבדתו של חברו בתוך ביתו, ואמר: איני יודע, ונעלמו ממנו, בשעה שנשבע - פטור; שנאמר (ויקרא ה): "ונשבע על שקר" וגו'. אמר לבניו: גזלה זו של פלוני היא, אבדה זו של פלוני היא, בזמן שנשבעין על דעת אביהן - חייבין, על דעת עצמן - פטורין.

יח, הגוזל את הרבים - חייב להחזיר לרבים. חמר גזל הרבים מגזל היחיד, שהגוזל את היחיד - יכול לפיסו ולהחזיר לו גזלו. הגוזל את הרבים - אין יכול לפיסו ולהחזיר להן גזלם. הגוזל את הנכרי - חייב להחזיר לנכרי. חמור גזל הנכרי מגזל ישראל מפני חלול השם. הגוזל את הנכרי, ונשבע לו ומת - אינו מתכפר לו, מפני חלול השם.

יט, דרש רבי יוסי הגלילי בגזול את הגר, והיה עולה לירושלים, ומעותיו ואשמו בידו, ומצאו, וזקפו עליו במלוה. הביא את אשמו ואחר כך מת הגר - יצא. לא הספיק להביא את אשמו עד שמת הגר - הרי זה צריך להביא. והמעות - זכה בהן. וחכמים אומרים: לא עשה כלום, עד שיתנם לו ויחזרו לטלם ממנו. דרש רבי עקיבה כשבא מזפרן: בגזל את הגר ונשבע לו, והיה עולה לירושלים ומעותיו ואשמו בידו, ומת בדרך - הכסף ינתן לבניו, ואשם ירעה עד שישתאב, וימכר, ויפלו דמיו לנדבה, שנאמר (במדבר ה): "מלבד איל הכפרים אשר יכפר בו עליו", מי שצריך כפרה, יצא זה שאין צריך כפרה.

נתן את הכסף לאנשי משמר ומת - אין היורשין יכולין להוציא מידם, שנאמר (במדבר ה): "איש אשר יתן לכהן לו יהיה", נתן הכסף ליהויריב ואשם לידעיה - יחזיר הכסף אחר האשם; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: אשם אחר הכסף. אמר

רבי: אם כדברי רבי יהודה - יקריבו בני יהויריב את האשם, לא נתכפר לו אלא אם כן קדם אשם, יחזיר הכסף מבני ידעיה אצל בני יהויריב, ויקריבו בני יהויריב את האשם ויתכפר לו. עבר משמרו של יהויריב - יחזיר האשם מבני יהויריב אצל בני ידעיה, ויקריבו בני ידעיה את האשם ויתכפר לו.

הביא אשמו ולא הביא גזלו - לא יהא ממרס בדמו עד שיביא גזלו, אלא תעבר צורתו ויצא לבית השרפה. הביא אשמו ולא הביא מעילתו - לא יהא ממרס בדמו עד שיביא מעילתו, אלא תעבר צורתו ויצא לבית השרפה. מצורע שהביא חטאתו קדם לאשמו - לא יהא ממרס בדמו, עד שיביא אשמו, אלא תעבר צורתו ותצא לבית השרפה.

י, גזל והחליף, גזל והקדיש, גזל ונתן במתנה, גזל ונתן בהקפה, גזל ופרע את חובו, גזל ושלח סבלונות לבית חמוי - הרי זה חייב. והמקבל ממנו - הרי זה פטור. הגוזל ומאכיל לבנו ובתו הקטנים, לעבדו ושפחתו הכנענים - פטורין מלשלם. הניח להן אביהן דבר שיש בו אחריות - חייבין לשלם. לבנו ובתו הגדולים, לעבדו ושפחתו העברים - חייבין לשלם. ואם אמרו גדולים: אין אנו יודעים מה חשבון עשה עמכם אבא - פטורין מלשלם.

יא, אין פורטין, לא מתבת המוכסין ולא מכיס של גביין, ואין נוטלים מהן צדקה. אבל פורט הוא לו דינר ומחזיר לו את השאר. נתחלפו לו פלים בבית האמן - אינו רשאי להשתמש בהן, וילך הלה ויבקש את פליו. בבית האכל ובבית המשטה רשאי להשתמש בהם, וילך הלה מיד ויבקש את פליו.

יב, גנב שנטל מזה ונתן לזה - מה שנטל נטל, ומה שננתן נתן. שטף נהר עצים ואבנים וקורות מזה ונתן לזה, אם נתאשו הבעלים - הרי אלו שלהם, אם היו הבעלים מרדפין

בא טול את אלו, שאני חייב לך. אם קבל עליו - פטור. ואם לאו - חייב. משפן לו בית, משפן לו שדה, וראה דלקה מממששת ובאה בתוך שלו, אמר לו: בוא והצל את שאני חייב לך, אם קבל עליו - פטור. ואם לאו - חייב.

י, טו הגונב טלה מן הדיר והחזירו, ואחר כך נגנב כל הדיר כלו, אם הודיעו בו לבעלים - פטור. ואם לאו - חייב. הגונב חבית מן המרתף, והחזירה למרתף, ואחר כך נגנב כל המרתף כלו, אם הודיעו בו לבעלים - פטור. ואם לאו - חייב. הטה את החבית ונטל ממנה רביעית ונשברה - אינו משלם אלא רביעית. הגביהה ונטל ממנה רביעית, ונשברה, או שהחמיצה - משלם את הכל.

הגונב סלע מן הכיס והחזירה לכיס, ואחר כך נגנב כל הכיס כלו, אם הודיע בה לבעלים - פטור. ואם לאו - חייב. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שהחזירה לצורתה, אבל נטלה מן הכיס והחזירה לצורו, מצורו והחזירה לכיס - הרי זה חייב. הגונב פיסו של חברו והחזירו לו כשהוא ישן, ונער, והרי כיס בידו! אם מכיר את שלו - פטור. ואם לאו - חייב. הגונב סלע מחברו בלא יודע, והבליעה לו בחשבון - יצא. "לא תגנבו" - על מנת למיקט. "לא תגנבו" - על מנת לשלם תשלומי כפל, ותשלומי ארבעה וחמשה.

י, טז בן בג בג אמר: לא יגנוב אדם את שלו מבית אחרים, שמא יראה כגנב. וכן היה בן בג בג אמר: לא יגנוב אדם את שלו מבית הגנב, שמא אף הוא יראה כגנב, אלא משבר את שניו ומוציא את טליתו מידו.

גנבים שנכנסו במחורת ועשו תשובה - כלן חקיין להחזיר. עשה אחד מהן תשובה - אין חייב לשלם אלא על חלקו בלבד. אם היה מוציא ונותן לפניהם - חייב לשלם על הכל. טל דמי פרתך, טול דמי טליתך - אין שומעין לו. באמת נגנבו או אבדו - נותן לו דמיהן.

אחריהן, או שהיו במקום אחר - הרי אלו של בעלים.

י, יג שפך זה את יינו והציל דבשו של חברו - נותן לו שכרו דמי השב אבדה. ואם אמר לו: על מנת שאטל דמי שלי מתוך שלך - חייב לתן לו. פרק זה את עציו והציל פשתנו - נותן לו שכרו דמי השב אבדה. ואם אמר: על מנת שאטל דמי שלי מתוך שלך - חייב לתן לו. רבי יוחנן בן ברוקה אומר: תנאי בית דין הוא, שיהא זה שופך את יינו ומציל דבשו של חברו, ונוטל דמי יינו מתוך דבשו של חברו. ושיהא זה מפרק עצו ומציל פשתנו של חברו, ונוטל דמי עצו מתוך פשתנו של חברו.

מאימתי זוכה אדם בנחיל של דבורים? משתקנס לקרפיו. הרי שירד נחילו לתוך גנתו של חברו ואין בעל הגנה מניחו להכנס, שלא לשבר את ירקו - הרי זה יורד על כרחו ומציל נחילו. ואם הזיק - משלם מה שהזיק. רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה אומר: תנאי בית דין הוא, שיהא זה קוצץ את הסכה ומציל נחילו ונוטל דמים, שעל מנת כן הנחיל לישראל את הארץ.

שנים שהיו באין במדבר, ביד זה חבית של מים וביד זה חבית של דבש, נסדקה חבית של מים - תנאי בית דין הוא, שיהיה זה שופך את דבשו ומציל מימיו של חברו, וכשיגיע לישוב - נותן לו דמי דבשו, שהמים מחיה במדבר, ואין הדבש מחיה במדבר.

פועל ועני שעלו באילן, ושברו את הסכה, אם עלו במקום שדרך בני אדם רגילין לעלות בו - פטורין. ואם לאו - חייבין. הגוזל את השדה ונטלה אנס - יאמר לו: הרי שלך לפניך.

י, יד הגוזל את חברו, או שלוה הימנו, או שהפקיד לו בישוב - לא יחזיר לו במדבר. אבל מחזיר לו בשירה. והאבדה - חוזרת לבעלים בכל מקום. מי שבא בדרך, והיה בידו מעות, וראה אנס בא כנגדו, ואמר לו:

מִסְכַּת בְּבֵא קָמָא פְּרָק אַחַד עָשָׂר

יא, א אין מקבלין פקדונות, לא מן הנשים ולא מן העבדים, ולא מן הקטנים. קבל מן האשה - יחזיר לאשה. מתה - יחזיר לבעלה. קבל מן העבד - יחזיר לעבד. מת - יחזיר לרבו. קבל מן הקטן - עושה לו בהן סגלה. מת - יחזיר לאביו. וכלן, אם אמרו בשעת מיתה - ינתן לפלוני שהן שלו - יעשה מפרש כפרושו. הבן שנושא ונותן משל אביו. וכן העבד שנושא ונותן משל רבו - הרי הן של אב, הרי הן של רבו. אם אמרו בשעת מיתה ינתנו לפלוני שהן שלו - יעשה מפרש כפרושו.

יא, ב האומר 'תנו מאתים דינר לבית הכנסת', 'תנו ספר תורה לבית הכנסת' - ינתנו לבית הכנסת הרגיל בו. ואם היו שנים והיה רגיל בשתייהן - ינתנו לשתייהן. האומר 'תנו מאתים דינר לעניים' - ינתנו לעניי אותה העיר. רבי אחא אומר: לעניי כל ישראל. האומר 'תנו שדה פלונית לעניים'. לקט שכחה ופאה - לעניי אותה העיר, 'לעניי עיר פלונית' - לקט שכחה ופאה לעניי עיר אחרת. הבן שהיה אוכל משל אביו וכן שהיה אוכל משל רבו, קוצץ ונותן פרוסה לבנו ולבתו ולעבדו של אוהבו, ואינו חושש משום גזלו של בעל הבית שסף נהגו.

יא, ג לוקחין מן הנשים כלי צמר ביהודה, ואין לוקחין פרות יינות שמנים וסלתות, לא מן הנשים לא מן העבדים ולא מן הקטנים. אבא שאול אומר: לוקחין מן האשה בחמשה דינרין, כדי שתקח בהן כפה לראשה. גבאי צדקה נוטלין מהן דבר מועט בצדקה, אבל לא דבר מרבה.

יא, ד אין לוקחין, לא שמן במועט, ולא זיתים במועטין, אבל לוקחין מהן שמן במדה וזיתים במדה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לוקחין מן הנשים זיתים בגליל העליון, שפעמים שאדם בוש להיות יושב על פתח חנותו, ונותן לאשתו ומוכרה. הבן

שמוכר בשוק, וכן העבד שמוכר בשוק - מתר לקח מהן. וכלן שאמרו להטמין אסור.

שומר פרות יושב ומוכר וסלו לפניו, יושב ושוקל ותורטני לפניו - מתר לקח מהן. וכלן שאמרו להטמין אסור. אין לוקחין מן הרועין, לא עזין ולא גזיזין ולא תלושין של צמר, אבל לוקחין מהן תפורים - שהתפורים שלהן. ולוקחין מהן חלב וגבינה במדבר אבל לא בישוב. בכל מקום לוקחין מהן ארבעה וחמשה צאן. ארבעה וחמשה גזיזין, אבל לא שתי צאן ולא שתי גזיזין. רבי יהודה אומר: לוקחין מהן ביתיות ואין לוקחין מהן מדבריות. כללו של דבר, כל שגונב הרועה ואין בעל הבית יודע בו אסור לקח ממנו. וכל שאי אפשר לו אלא אם כן בעל הבית יודע בו - מתר לקח אותו.

אין שוכרין בהמה מן הרועין, ולא כלים מן בעלי אמניות. אין שואלין בהמה מן הרועין, ולא כלים מן בעלי אמניות - הן עצמן מתרין להשתמש בהן. וכלים הנמכרים לשם חדשים - אסור להשתמש בהן.

יא, ה אין לוקחין מן הגרדי - לא קוצין, ולא יין, ולא סקאנין, ולא שירי פקעיות. אבל לוקחין ממנו בגד מנמר שתי טווי וארוג. אין לוקחין מן הצבע, לא אותות ולא דגמאות, ולא תלושין של צמר. אבל לוקחין הימנו צמר צבוע - טווי שתי וערב. אין לוקחין מן הסורק, מפני שאינן שלו. מקום שנהגו להיות שלו - הרי אלו שלו. בכל מקום לוקחין ממנו פר מלא מוכין, וכסת מלאה מספחות, ולוקחין מן הכובס, מוכין מפני שהן שלו. ולא יסרק את הבגד לשתי אלא לערבו. ולא יהא נותן בכגד יתר משלשה חוטיין, ושני חוטיין העליונין - הרי אלו שלו. אם היה שחור על גבי לבן - נוטל את הכל והן שלו. ישעיה איש טיראן היה נוהג בחסידות ונוטל את הכל. אם עתיד להשוותו, אפלו מותר - משוהו לארכו ואין משוהו לרחבו, מה שחרש - מוציא במעצד. והנפסק במגרה - הרי אלו של בעל הבית.

מִשְׁעֲבָדִין, וְשֹׁאֵין בּוֹ אַחֲרֵיּוֹת נִכְסִים – גּוֹבֵה מִנְכָסִים בְּנֵי חוֹרֵין. וְחִכְמִים אוֹמְרִים: זֶה וְזֶה לֹא יִחְזֹר, מִפְּנֵי שְׂזָה וְזֶה גּוֹבֵה מִנְכָסִים מִשְׁעֲבָדִין.

א, הַ מִצָּא גִט אִשָּׁה, בְּזִמְן שֶׁהָאִישׁ מוֹדֶה – יִחְזֹר לָאִשָּׁה. אִם לֹא – לֹא יִחְזֹר לֹא לְזָה וְלֹא זֶה. גִּט שֶׁחָרוּר, בְּזִמְן שֶׁהָרֵב מוֹדֶה – יִחְזֹר לְעֵבֶד. וְאִם לֹא – לֹא יִחְזֹר, לֹא לְזָה וְלֹא לְזָה. אוֹנְקִילוֹסִיא בְּזִמְן שֶׁהִלָּה מוֹדֶה – יִחְזֹר לְמָלוּהָ. וְאִם לֹא – לֹא יִחְזֹר, לֹא לְזָה וְלֹא לְזָה. דִּיתְקָאוֹת, וּפְתִיקָאוֹת, וּמִתְנֹת בְּזִמְן שֶׁהִנֹּחַת מוֹדֶה – יִחְזֹר לְמַקְבֵּל. וְאִם לֹא – לֹא יִחְזֹר, לֹא לְזָה וְלֹא לְזָה. שְׁטָרֵי מִקַּח וּמִמְכָר, שְׁטָרֵי אֲרִיסוֹת וְקַבְלָנוֹת בְּהֵמָה – הָרִי זֶה לֹא יִחְזֹר, לֹא לְזָה וְלֹא לְזָה.

א, גּוֹזֵר דִּין וּפְרוֹזְבוֹלִין – הָרִי זֶה יִחְזֹר, לְפִי שְׁכַתוּבִין עַל שְׁמוֹ, בֵּין שְׁמִצָּאן בְּשׂוֹק, וּבֵין שְׁמִצָּאן בֵּין שְׁטְרוֹתָיו שֶׁל אָבִיו. כִּלְלוֹ שֶׁל דָּבָר: אִם יֵשׁ עִמָּהֶן סִמְפוֹנוֹת – יַעֲשֶׂה מֵהַ שְׁבִסְמְפוֹנוֹת. הוֹדָאֹת בְּעַל דִּין כְּמֵאָה עֲדִים אִימְתֵי בְּזִמְן שֶׁטָּעְנוּ וְהוֹדָה, אָבֵל אִם הוֹדָה מִפִּי עֲצָמוֹ – יִכּוֹל לְחַזֵּר בּוֹ, שֶׁהִפֵּה שְׁאָסֵר הוּא הִפֵּה שֶׁהִתִּיר. הוֹדָאֹת בְּעַל דִּין כְּמֵאָה עֲדִים. וְהַשְּׁלִישׁ נֶאֱמָן מִשְׁנֵיהֶן. זֶה אוֹמֵר כֶּף, וְזֶה אוֹמֵר כֶּף, וְהַשְּׁלִישׁ אוֹמֵר כֶּף – הַשְּׁלִישׁ נֶאֱמָן. אִימְתֵי? בְּזִמְן שֶׁהַשְּׁלִישׁ יוֹצֵא מִתַּחַת יָדוֹ, אִין הַשְּׁלִישׁ יוֹצֵא מִתַּחַת יָדוֹ – הָרִי הוּא כְּאֶחָד מִכָּל אָדָם.

נֶאֱמָן בְּעַל הַמִּקַּח לֹמֵר: 'לְזָה מִכְרָתִי אֵת מִקְחִי'; אִימְתֵי? בְּזִמְן שֶׁהַמִּקַּח יוֹצֵא מִתַּחַת יָדוֹ. אִין הַמִּקַּח יוֹצֵא מִתַּחַת יָדוֹ – הָרִי הוּא כְּאֶחָד מִכָּל הָאָדָם. נֶאֱמָן הַדִּין לֹמֵר: 'לְזָה זְכִיתִי וְלְזָה חִיבָתִי'; אִימְתֵי? בְּזִמְן שֶׁהַדִּין לָפְנוּ, אָבֵל אִין הַדִּין לָפְנוּ – הָרִי הוּא כְּאֶחָד מִכָּל הָאָדָם.

א, וְסִמְפוֹן שֵׁישׁ עֲלֵיו עֲדִים מִתְקִים בְּחֹתְמֵיו, וְשֹׁאֵין עֲלֵיו עֲדִים וְיוֹצֵא מִתַּחַת יָדֵי שְׁלִישׁ, אַחַר חֲתוּם שְׁטְרוֹת – כְּשֵׁר. אִיזְהוּ אַחַר חֲתוּם שְׁטְרוֹת? אִיךְ אֲנִי פְלוֹנִי בֶן פְלוֹנִי

מִתַּחַת הַמִּקְדָּח וּמִתַּחַת הַרְהִיטֵי וְנִגְרָר בְּמַגְרָה – הָרִי אֵלּוֹ שְׁלוֹ. הַנּוֹתֵן עוֹרוֹת לְעֵבֶד. הַקְּצוּצִין וְהַתְלוּשִׁין – הָרִי אֵלּוֹ שֶׁל בְּעַל הַבַּיִת. וְהַיּוֹצֵא עִם שְׁטֵף הַמַּיִם – הָרִי אֵלּוֹ שְׁלוֹ. הַחֵיט שֶׁשִּׁיר מִן הַחוּט פָּחוֹת מִמְּלֵא מַחֵט, וּמִטְלִית פָּחוֹתָהּ מִשְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ, וְהַנּוֹתֵן עוֹרוֹת לְעֵבֶד, כֵּלָן אֲצֵל בְּעַל הַבַּיִת – הָרִי אֵלּוֹ שֶׁל בְּעַל הַבַּיִת. מִסְתְּתֵי אָבְנִים, מִפְּסְקֵי גִפְנִים, מִנְכָּפֵי הַגִּין, מִנְכָּשֵׁי זְרָעִים' בְּזִמְן שֶׁבְּעַל הַבַּיִת מִקְפִּיד עֲלֵיהֶן – אֲסוּרִים מִשּׁוּם גִּזְלֵי. אִין בְּעַל הַבַּיִת מִקְפִּיד עֲלֵיהֶן – מִתְרִין מִשּׁוּם גִּזְלֵי. הַשׁוֹכֵר אֵת הַפּוֹעֵל לְנִקְיָה עִמּוֹ בְּהַגִּין וְלִזְמַר עִמּוֹ בְּמִזְמוֹרוֹת. מִקּוֹם שֶׁנִּהְיָה לְהִיּוֹת שְׁלוֹ – הָרִי אֵלּוֹ שְׁלוֹ, שֶׁל בְּעַל הַבַּיִת – הָרִי אֵלּוֹ שֶׁל בְּעַל הַבַּיִת. וְאִין מִשְׁנִין מִמִּנְהַג הַמְּדִינָה.

מִסְכַּת בְּבֵא מִצִּיעָא פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א, אֲשֵׁנִים אוֹחֲזִין בְּטָלִית, זֶה נוֹטֵל עַד מִקּוֹם שְׁתַּפּוּס, וְזֶה נוֹטֵל עַד מִקּוֹם שְׁתַּפּוּס. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם תּוֹפְסִין בָּהּ, אָבֵל אִם הִיתָה בִּידוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן – הַמּוֹצֵא מִחִבְרוֹ עֲלֵיו הָרֵאִיָּה. זֶה אוֹמֵר: 'כָּלָה שְׁלִי', וְזֶה אוֹמֵר: 'שְׁלִישׁ שְׁלִי'. הָאוֹמֵר כָּלָה שְׁלִי – יִשְׁבַּע שְׁאִין לוֹ בַּה פָּחוֹת מִחֲמִשָּׁה חֻלְקִים. וְהָאוֹמֵר שְׁלִישׁ שְׁלִי – יִשְׁבַּע שְׁאִין לוֹ בַּה פָּחוֹת מִשְׁתּוֹת. כִּלְלוֹ שֶׁל דָּבָר, אִין נִשְׁבַּע אֱלָא עַל חֲצִי טוֹעֵנוּ בְּלִבְד.

א, בִּשְׁנֵים שֶׁהָיוּ מוֹשְׁכִין אֵת הַגְּמֵל וּמִנְהִיגִין אֵת הַחֲמוֹר, אוֹ שֶׁהָיָה אֶחָד מוֹשֵׁף וְאֶחָד מְנַהֵג כְּמִדָּה הַזֹּאת; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַמּוֹשֵׁף אֵת הַגְּמֵל וְהַמְנַהֵג אֵת הַחֲמוֹר – הָרִי זֶה זָכָה.

א, גִּ, הָאוֹמֵר יִזְכֶּה לִי בֵּיתִי בְּמִצִּיעָא שֶׁתַּפֵּל לְתוֹכּוֹ הַיּוֹם לֹא אָמַר כְּלוּם יִצָּא לוֹ שֵׁם מִצִּיעָא דְּבָרֵיו קִימִין.

א, ד, מִצָּא שְׁטָרֵי חוֹב שְׁאִין בָּהֶם אַחֲרֵיּוֹת נִכְסִים, בְּזִמְן שֶׁלּוּהָ מוֹדֶה – יִחְזֹר לְמָלוּהָ. אִם לֹא – לֹא יִחְזֹר לֹא לְזָה וְלֹא לְזָה; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר, שֶׁהָיָה רַבִּי מְאִיר אוֹמֵר: שְׁטֵר שֵׁישׁ בּוֹ אַחֲרֵיּוֹת נִכְסִים – גּוֹבֵה מִנְכָסִים

מקבל אני עלי כל מה שכתוב בש"ט זה, והעדים למטה - כ"ש.

א, איזו היא אגוד של ש"ט? שלשה קשורין זה בזה. איזהו תכריך של ש"ט? כל שחוט או משיחה או דבר אחר כרוף עליו מבחוץ. איזו חפיסה? - זו חמת קטנה. שנים שהיו תפוסים בש"ט, זה אומר: 'שלי הוא ואבד ממני', וזה אומר: 'בידי הוא ופרעתי לך' - יתקים ש"ט בחותמיו; דברי רבי. ורבי שמעון בן גמליאל אומר: יחלקו.

א, ט שנים שנתעצמו זה בזה, ואמר אחד מהן לחברו: אם לא באתי מכן ועד יום פלוני, יהא לך בידי כך וכך. הגיע זמן ולא בא - יתקים התנאי; דברי רבי יוסי. אמר רבי יהודה: היאך זוכה בדבר שלא בא לתוך ידו? אלא ינתחנו. משפן לו בית, משפן לו שדה, ואמר לו: אם לא נתתי לך מכן ועד יום פלוני - אין לי בידך כלום. הגיע הזמן ולא נתן - יתקים התנאי; דברי רבי יוסי.

אמר רבי יהודה: היאך זכה זה בדבר שאינו שלו? אלא ינתחנו. מודה רבי יוסי, בשנים שהיו עוררין על הבית ועל השדה, ואמר אחד מהן: אם לא באתי מכן ועד יום פלוני אין לי בידך כלום, הגיע זמן ולא בא - באמת אמרו שאבד את זכותו.

הנותן ערבון לחברו על הבית ועל השדה, ואמר לו: אם לא נתתי לך מכן ועד יום פלוני אין לי בידך כלום, והלה כותב לו: אם אחר כך - הריני כופל לך ערבונך, והגיע זמן ולא נתן - יתקים התנאי; דברי רבי יוסי. אמר רבי יהודה: היאך זוכה זה בדבר שאינו שלו? אלא נותן לו ערבון שלו.

אמר רבן שמעון בן גמליאל: במה דברים אמורים? בזמן שאמר לו ערבוני יקון, אבל לקח הימנו בית או שדה במאה מנה, אפלו לא נתן לו מהן אלא שלשה מנה - הרי השדה קנויה לו, ומחזיר לו את השאר. אפלו לאחר שלש שנים.

הנותן ערבון לחברו על הבית, ועל השדה, כל המשנה וכל החוזר בו - ידו על התחתינה. חזר בו המוכר - יד הלוקח על העליונה. רצה לטול רביע בקרקע - נוטל. רביע במעות - נוטל. והשאר גובה מן העדיות. חזר בו לוקח - יד מוכר על העליונה. רצה לתן רביע בקרקע - נותן. רביע במעות - נותן, והשאר גובה מן הזבורית.

א, המפקיד שטרות אצל חברו, אף על פי שאינן כתובין בשמו - הרי זה יחזיר את שלו. מת - ינתן לירשיו. ואם אמר בשעת מיתו ינתנו לפלוני שהן שלו - יעשו מפרש כפרושו.

המלווה את חברו על המשכון, ואמר לו: אם לא נתתי לך מכן עד יום פלוני - אין לי בידך כלום. הגיע זמן ולא נתן - הגיעו משכון, בין רע בין יפה. לזה הימנו אלף דינר בש"ט ופרע לו מהן שמנה מאות זוז - הרי זה מקרע לו ש"טו הראשון, וכותב לו ש"ט של מאתים זוז; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: הש"ט במקומו והלה כותב לו התקבלתי ממך שמנה מאות זוז - מפני שמרע כחו בשני דברים, שאינו כופה את לבו לפרען לו, ושאינו יכול לגבות מנכסים משעבדין.

שנים שלוו בש"ט אחד, ופרע אחד מהן את שלו, הש"ט במקומו והלה כותב לו התקבלתי את שלך.

מסכת בכא מציעא פרק שני

ב, א מודה רבי שמעון בן אלעזר בכלי אנפוריא שמשתמשין בהן וחיב. ואלו הן כלי אנפוריא בדי מחטין וצנוריון, ומחרוזות של קרדמות. וכן ה"ה רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל אלו שאמרו - הרי אלו שלו. אימתי? בזמן שמצאן אחד אחד, אבל אם מצאן שנים שנים - חיב להכריזו. וכן ה"ה רבי שמעון בן אלעזר אומר: המציל מפי הארי, ומפי הזאב, ומפי הדוב, ומשולוליתו של ים, ומשולוליתו של נהר. המוציא

באסרטיא ובפלטאיא גדולה - הרי אלו שלו, מפני שהבעלין מתאשין מהן.

בב, מצא חתיכות של בשר, ומחרוזות של דגים, וחביות של יין, ושל שמן, ושל חבואה, ושל גרוגרות, ושל זיתים - אין חיב להכריז. כתוב בחרש ונתון על פי חבית, בניר ונתון על פי עגול - חיב להכריז. מצא כריכות ברשות היחיד - חיב להכריז. ברשות הרבים - אין חיב להכריז. האלומות, בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים - חיב להכריז. מצא פרות צבורין - חיב להכריז. מפזרין - אין חיב להכריז. מקצתן צבורין ומקצתן מפזרין - חיב להכריז. מצא מעות עשויות מגדלות - חיב להכריז. מפזרות - אין חיב להכריז. מקצתן מגדלין ומקצתן אין מגדלין - חיב להכריז. וכמה הוא מגדל? שלש מטבעות זה על גבי זה.

מצא כלי ולפניו פרות, כיס ולפניו מעות - חיב להכריז. מקצתן בכלי ומקצתן בארץ, מקצתן בכיס ומקצתן בארץ - חיב להכריז. מצא דבר שיש בו סימן, בצד דבר שאין בו סימן - חיב להכריז. אם בא בעל סימן ונטל את שלו - זכה זה בדבר שאין בו סימן.

בג, המוצא סלע, ואמר לו חברו: סלע זו חדשה היא. נירונית היא, של מלך פלוני היא - לא אמר כלום, שאין סימן למטבע. ולא עוד, אלא אפלו שמו כתוב עליה - לא אמר כלום, אלא הרי היא של מוצאה. מצא באשפה - חיב להכריז, שדרך האשפה להטל.

בד, מצא בגל או בכתל ישן - הרי אלו שלו, שיכול לומר של אמוריין הן. מצא בחור או בכתל חדש, מחציו ולחוץ - שלו. מחציו ולפנים - של בעל הבית. אם היה מפלש כלו לחוץ - אף מה שחציו ולפנים שלו. אם היה מפלש כלו לפנים - אף מה שחציו ולחוץ של בעל הבית. מצא בין פצים, מן האגוף ולחוץ - שלו. מן האגוף ולפנים - של בעל הבית.

בה, מצא בבית, אם שרו בו אורחין לפניו - הרי אלו שלו. ואם לאו - הרי אלו של בעל הבית. מצא בה בחנות, עד מקום שדרך בני אדם רגילין לכנס - הרי אלו שלו. יתר על כן - הרי אלו של בעל הבית. הלוקח בהמה מחברו ומצא עליה דבר שיש בו שוה פרוטה - חיב להכריז. המוצא שוה פרוטה - חיב להכריז. פחות משוה פרוטה - אין חיב להכריז, שנאמר: "שלמה"; מה שלמה מיחדת דבר שיש בו שוה פרוטה חיב להכריז, כך כל דבר שיש בו שוה פרוטה - חיב להכריז. פחות משוה פרוטה - אין חיב להכריז.

בו, בראשונה, כל הבא ונותן סימניה - היה נוטלה. משרבו הרמאין - התקינו שיהא זה נותן סימניה ומביא ראיה שאינו רמאי. בראשונה היו מכריזין עליה שלש רגלים, ואחר הרגל האחרון שבעה ימים. ומשחרב בית המקדש התקינו שיהו מכריזין עליה שלוששים יום. ומן הספנה ואילך התקינו, שיהא מודיע לשכניו ולקרוביו ולמידעיו ולאנשי עירו, ודין.

בז, המוצא מציאה, אם יש בה כדי להחזיר לבעלים בשוה פרוטה ולגבות שכרה ממנה - מטפל ממנה. ואם לאו - מניחה במקומו. איזו היא אבדה? מצא קרדם באסרטיא וטלית באסרטיא ופרה רועה בין הזרעים - הרי זו אבדה. טלית מנחת בצד הגדר. וחבית מנחת בין הגדר וחמור רועה בין עשבים - אין זה אבדה. מצאן שלשה ימים זה אחר זה - הרי זו אבדה.

בח, כל דבר שעושה ואוכל, כגון פרה וחמור - יעשה ויאכל. לא יעשה בה יותר ממה שהן אוכלין. כל דבר שאין עושה ואוכל, כגון אוזין ותרגולין - מטפל בהן שלשה ימים. בעגלין ובסיחין שלוששים יום. יתר על כן - מוכרן בבית דין. מצא ספרים - קורא בהן אחד לשלשים יום. לא יקרא בהן את הפרשה וישנה, ולא יקרא בהן את הפרשה ויתרגם, ולא יקראו שלשה בכרך אחד. ולא יפתח בספר יותר משלשה דפיין.

לגדרן. זה הכלל, כל דבר שיש בו משום חסרון כס - יש בו משום השב אבדה.

ביב מצוה מן התורה לפרק, אבל לא לטעון. רבי שמעון אומר: אף לטעון, שנאמר: "עמו" - עמו על גבי החמור; דברי רבי שמעון. וחכמים אומרים: "עמו" אתה בשכר. וכשם שמצוה על בהמת עצמו כך מצוה על בהמת חברו. חברו שטעה - תופסו בידו, ומפסגו בשדות וכרמים, עד שמגיע לעיר או לדרך. וכשם שמצוה על ידי חברו כך מצוה על ידי עצמו. הוא עצמו שטעה מפסג בשדות וכרמים עד שמגיע לדרך או לעיר, שעל מנת פן הנחיל יהושע לישראל את הארץ.

ביג אבדת רבו ואבדת אביו - אבדת רבו קודמת לאבדת אביו. ואם היה אביו שקול כרבו - אבדת אביו קודמת לאבדת רבו. ואיזהו רבו? שלמדו תורה ולא שלמדו אימנות. ואי זה? זה רבו שלמדו ופתח לו תחלה. היה רבי מאיר אומר: רבו שלמדו תחמה ולא רבו שלמדו מקרא. רבי יהודה אומר: כל שרב תלמודו ממנו. רבי יוסי אומר: כל שהאיר עיניו במשנתו.

אבדת אביו ואבדת אמו - אבדת אביו קודמת לאבדת אמו. אימתי? בזמן שהיא תחתיו אבל אינה תחתיו - שניהם שוין. אבדת האיש ואבדת האשה - אבדת האיש קודמת לאבדת האשה. והעובדי כוכבים והרועים בהמה דקה ומגדליה - לא מעלין ולא מורדין. המומרים לעבודת כוכבים והמסרת - מורדין ולא מעלין.

סומכוס אומר: בחדשים אחד לשלשה ימים. בישינים אחד לשנים עשר חדש. כלי כסף משתמש בהן בצונן, אבל לא בחמין, מפני שמשחירן. כלי נחשת משתמש בהן בחמין, אבל לא באור מפני שהוא משחקן. מגרפות וקרדמות - משתמש בהן בדרך הרף אבל לא בדרך הקשה. מגרפה, גורף בה את הטיט. מדיחה ומניחה במקומה. קרדמות מבקיע בו את העצים, ובלבד שלא יבקע בו לא צנון ולא זית. וכשם שאתה אומר באבדה - כך אתה אומר בפקדון.

בט המפקיד כסות אצל חברו - מנערה אחת לשלשים יום, שוטחה לצרפה אבל לא לכבודו. אם היתה מרבה - נוטל שכרו ממנה. המוצא בהמת חברו - חייב לטפל בה. עד מתי חייב לטפל בה? עד שיכניסה לרשותו. הכניסה למקום שיראנה - לא יטפל בה. נגנבה או אבדה - חייב באחריותה. לעולם חייב באחריותה עד שיכניסנה לרשותו. הכניסה לגנתו או לחורבתו, ואבדה או נגנבה - פטור.

בי מצא חמור טעון חמין, או דברים האסורים - אין מחיבין אותו לגע בהן. זה הכלל, כל העושה בתוך שלו - הרי זה נזקק לו. וכל שאינו עושה בתוך שלו - אין נזקק לו. אם היה חמורו נפלן - פורק עמו אפלו מאה פעמים, רשאי להקל את הפרסה ולגבות שכרו הימנו, אין מחיבין אותו להיות עומד ומחזיר, מפרק ומטעין, שנאמר (שמות כג): "כי תפגע וכי תראה"; יכול שנים ושלשה מיל, תלמוד לומר: "כי תפגע", יכול אפלו בתוך ארבע אמות, תלמוד לומר "כי תראה", שערו חכמים אחד משבועה ומחצה במיל, וזה הוא ריס.

ביא אוהב לטעון ושונא לפרק - מצוה לפרק עם השונא, שלא לשכור את לבו. שונא שאמרו - שונא שבישראל, לא שונא שבועבדי כוכבים. ראה חמורו של עובד כוכבים - חייב לטפל בו בדרך שמטפל בשל ישראל. אם היה טעון יין נסך - אין רשאי לגע בו. ראה מים שהן שוטפין והולכין חייב

19	ראשון Sunday	טו 15	עלות השחר _____ 6:03 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:58 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:56 שקיעה _____ 4:30 בבלי: מגילה ז • ירושלמי: קדושין טו • תוספתא: בבא קמא ז נ"ך: מלכים ב ה-ו • רמב"ם: מעילה א
20	שני Monday	טז 16	עלות השחר _____ 6:04 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:58 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:57 שקיעה _____ 4:31 בבלי: מגילה ח • ירושלמי: קדושין טז • תוספתא: בבא קמא ח נ"ך: מלכים ב ח-ט • רמב"ם: מעילה ב
21	שלישי Tuesday	יז 17	עלות השחר _____ 6:04 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:59 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:57 שקיעה _____ 4:31 בבלי: מגילה ט • ירושלמי: קדושין יז • תוספתא: בבא קמא ט נ"ך: מלכים ב ט-י • רמב"ם: מעילה ג
22	רביעי Wednesday	יח 18	עלות השחר _____ 6:05 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:59 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:58 שקיעה _____ 4:32 בבלי: מגילה י • ירושלמי: קדושין יח • תוספתא: בבא קמא י נ"ך: מלכים ב יא-יב • רמב"ם: מעילה ד
23	חמישי Thursday	יט 19	עלות השחר _____ 6:05 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:58 שקיעה _____ 4:33 בבלי: מגילה יא • ירושלמי: קדושין יט • תוספתא: בבא קמא יא נ"ך: מלכים ב יג-יד • רמב"ם: מעילה ה
24	ששי Friday	כ 20	עלות השחר _____ 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:59 שקיעה _____ 4:33 בבלי: מגילה יב • ירושלמי: קדושין כ • תוספתא: בבא מציעא א נ"ך: מלכים ב טו-טז • רמב"ם: מעילה ו
25	שב"ק Shabbos	כא 21	עלות השחר _____ 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:59 שקיעה _____ 4:34 בבלי: מגילה יג • ירושלמי: קדושין כא • תוספתא: בבא מציעא ב נ"ך: מלכים ב יז-יח • רמב"ם: מעילה ז

Candle Lighting 4:15 הדלקת הנרות

Shabbos Ends 5:47 זמן מוצש"ק

וְעַן אֵין מְעַנְטֵשׁ אִין מוֹצִיא זֶרַע לְבִטְלָהּ, בַּאֲשַׁאפֵּט עַר מִיט דְּעַם קְלֻפּוֹת וְזֵאם גֵּייעֶן אַרְיִין אִין מְעַנְטֵשׁן וְעֵלְכֶע קֶרִינְן אוֹיף אִים אוֹין מַאכֶן אִים יְסוּרִים.
(ספֵר הַמְדוּת אוֹת נֶאֱמַר סִימָן כ"ו)